

Fugler i Norge 2002

Rapport fra Norsk faunakomiteé for fugl (NFKF)

Mandarinand *Aix galericulata* Nidarø, Trondheim (ST) 4.4.2002. Ikke overraskende at det var en hann — nesten alle individene som observeres i Norge i løpet av et år er hanner på vårtrekk. Foto: Morten Vang.

**Tore Reinsborg, Bård Gunnar Stokke, Espen Lie Dahl, Christer Kamsvåg,
Geir Rudolfsen & Øystein R. Størkersen**

Dette er årsrapport nr. 12 og meddelelse nr. 13 fra NFKF. Forrige rapport ble publisert i *Ornis Norvegica* 1-2006 (Stokke *et al.* 2006). Dette er det 17. virksomhetsåret for NFKF.

NFKFs sammensetning og arbeid

For 2002-rapporten har NFKF hatt følgende sammensetning og arbeidsfordeling: Tore Reinsborg (sekretær; spetter-buskspurver), Bård G. Stokke (vadere-råkefugler, bidrag i Appendix, innhenting av litteratur), Christer Kamsvåg (svaner, lommerhegrer), Geir Rudolfsen (gjess-ender), Espen Lie Dahl (hønsefugler, rovfugler-tranefugler) og Øystein R. Størkersen (værddata). I tillegg er Kjetil Aa. Solbakken tilknyttet komiteen i forbindelse med en pågående revidering av NFKFs rapporteringsliste.

Utforming av rapporten

Denne rapporten har lagt til grunn de artsforhold som står omtalt i de ulike LRSK-rapportene, og er satt opp i tråd med NFKFs egen rapporteringsliste. Observasjoner som skal behandles av Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF) vil ikke bli publisert i NFKFs rapport. Likeledes vil artsforhold som anses å ha mer lokal interesse heller ikke bli omtalt. I visse tilfeller vil NFKF-rapporten kunne inkludere observasjoner som går ut over de begrensninger som settes av NFKFs egen mal, slik

som for eksempel spesielle forekomster. Generelt vil NFKF alltid legge vekt på å sammenfatte observasjoner fremfor å liste alle kronologisk. Bruk av tabeller er et eksempel på dette. For flere arter er det inkludert tilleggspopplysninger fra foregående år når disse ikke er inkludert i tidligere rapporter. For å få en oppdatert oversikt over antall observasjoner for enkelte arter, kan det derfor også lønne seg å sjekke NFKF-rapporter for årene etter det aktuelle året. Oppsummerte antall for nasjonale rapportarter den første 10-årsperioden i NFKFs virksomhetsperiode (1991-2000) er presentert i Appendix på s. 62.

Rapportering og datainnhenting

NFKF ønsker å takke alle kontaktpersoner i LRSKene for særdeles godt samarbeid i produksjonen av denne rapporten. Imidlertid er det fortsatt slik at flere LRSKer kun leverer trykte versjoner av sine rapporter, men det forventes at NFKF fra nå av også skal få tilsendt datagrunnlaget elektronisk. En Excel-basemal er sendt ut til alle LRSKene (se Stokke *et al.* 2006), og håpet er at NFKF i framtiden vil få tilsendt alle observasjoner i form av Excel-filer fra LRSKene som supplerer trykt rapport.

For å bedre datagrunnlaget har NFKF for årets rapport gått gjennom basene www.fugler.net og *BV mobil/FeltOrnitologene*. Nytteverdien av å inkludere

observasjoner fra disse kildene tydeliggjøres ved at en stor del av datagrunnlaget er hentet fra disse basene. I tillegg er data fra den nettbaserte basen Norsk Hekkefuglatlas (www.fugleatlas.no) benyttet for noen arter. Alle data hentet fra basene er sendt til de respektive LRSKene for kvalitetssikring, og kun godkjente data er inkludert i denne rapporten. Det faktum at en så stor andel av observasjonene ikke er innsendt til LRSKene gir grunnlag for bekymring, og vil medføre at NFKF-rapportene blir mangelfulle. Vi oppfordrer derfor alle observatører sterkt til å sende inn sine observasjoner til sine LRSKer, men samtidig bør LRSKene tilrettelegge for bedre innrapportering. I framtidige NFKF-rapporter blir ikke tilleggsgasene gjennomgått av NFKF-komiteen da dette er meget arbeidskrevende, men vi oppfordrer alle LRSKene til å gå gjennom disse basene og deretter eventuelt innhente opplysninger av interesse ved å kontakte observatørene direkte. Noen LRSKer har innarbeidet denne praksisen med godt resultat. NFKF ønsker i tillegg å presisere viktigheten av at LRSKenes rapporteringslister er i samsvar med NFKFs rapporteringsliste (se Værnesbranden *et al.* 2001).

NFKF oppfordrer alle LRSKene til automatisk å sende inn sine rapporter når disse er ferdige. Når det utgis rapporter fra fuglestasjoner eller andre publikasjoner av interesse, vil vi også oppfordre til å sende NFKF-sekretæren eller NOF-sentralt et eksemplar, eller i det minste gjøre NFKF oppmerksom på at slike publikasjoner er utgitt.

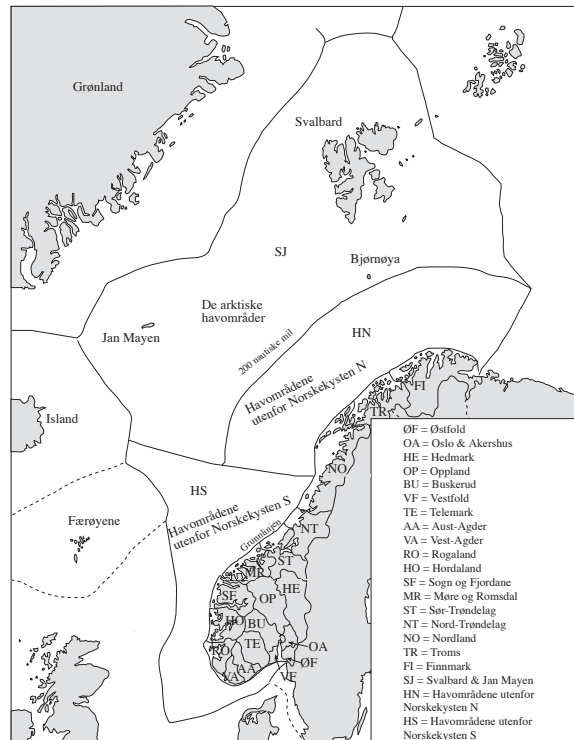
NFKF har mottatt trykte LRSK-rapporter for 2002 fra NO, NT, ST, MR, HO, AA, TE, VF, BU, OA, OP, HE og ØF. Fra følgende LRSK-er er det kun mottatt rapporter pr. Excel-fil og/eller uferdige rapporter: FI, SF, RO og VA. Data fra SJ er basert på godkjente data funnet på www.fugler.net og *BV mobil/FeltOrnitologene*. Noe data fra TR er sakset fra en tidligere sendt Excel-base, og hvor de respektive observasjoner er godkjent i LRSK.

Revisjon av NFKFs rapporteringsliste

Forslag til revisjon av NFKFs rapporteringsliste er sendt ut på høring til alle LRSKene, og NFKF ønsker å takke for alle de gode og konstruktive innspill som har kommet inn. NFKF vil i tiden framover arbeide med å ferdigstille den reviderte rapporteringslista. Artsdatabanken utga i des. 2006 en ny rødliste (Kålås *et al.* 2006). NFKF ønsker å ta hensyn til den reviderte rødlista i arbeidet med vår rapporteringsliste, men samtidig søke å ivareta de ønsker som har kommet inn fra LRSKene.

Områdeinndeling

Rapporteringsområdene følger fylkesinndelingen, og hvert område har sitt LRSK bortsett fra fylkene Oslo og Akershus som deler LRSK og publiserer observasjoner samlet. Fylke for disse markeres ikke, da Oslo kommune tilsvarende Oslo fylke. Observasjoner fra andre kommuner hører følgelig til Akershus. Det er valgt en betegnelse for hvert

Figur 1. Oversikt over de ulike rapporteringsområdene i Norge. Områdeinndelingen følger fylkesgrensene, mens spesielle regler gjelder for havområdene. Svalbard, Jan Mayen og de arktiske havområder regnes som ett område, og har sin egen LRSK (adresser til LRSK finnes på <http://www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/lrsk.php>). Observasjoner fra havområdene utenfor Norskekysten N (HN) (nord for polarsirkelen) skal sendes til LRSK-Troms, mens observasjoner fra havområdene utenfor Norskekysten S (HS) skal sendes til LRSK-Hordaland.

område i form av to bokstaver (Fig. 1). Videre regnes Svalbard, Jan Mayen og de arktiske havområder som ett område (SJ), og de har sitt eget LRSK. Alle observasjoner fra havområdene utenfor norskysten nord for polarsirkelen sendes LRSK-Troms, mens tilsvarende for havområdene sør for polarsirkelen sendes LRSK-Hordaland og publiseres som hhv. HN og HS. Fylkesfordelingene presenteres i følgende rekkefølge for hver art: SJ, FI, TR, NO, NT, ST, MR, SF, HO, RO, VA, AA, TE, VF, BU, OA, OP, HE, ØF. Hvis observasjoner rapporteres fra for eksempel VF-ØF, betyr det at BU, OA, OP, HE også er med i rapportområdet.

Artsomtaler

For de artene som skal rapporteres for hele landet, eller nesten hele landet (se Appendix), er det i starten av artsomtalen satt inn en tabell som viser antall ind. gjeldende rapportår, akkumulativt antall ind. i hele NFKFs virksomhetsperiode, gjennomsnittlig

antall ind. første 10-årsperiode, rangering av antall ind. for gjeldende rapportår i forhold til tidligere år i NFKFs virksomhetsperiode og de tre beste årene i NFKFs virksomhetsperiode. Fra hekkefunn er kun adulte inkludert i disse tabellene. Minimumsantall er brukt i summeringene, og gjennomsnittsverdiene er avrundet til nærmeste hele tall.

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år

Forklaring av systemattikk

I likhet med NSKF følger NFKF anbefalinger fra Association of European Records and Rarities Committees/Taxonomic Advisory Committee (AERC/TAC) når det gjelder taksonomisk status. For en nærmere redegjørelse se NSKFs nettside www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/ og AERCs nettside <http://www.aerc.be/>. I 2003 anbefalte AERC/TAC endringer i den systematiske rekkefølgen for fugl. Endringene innebærer at andefugler og hønsefugler (Galloanserae) plasseres fremst i den systematiske rekkefølgen etter strutter (Struthioniformes). For en nærmere redegjørelse se Collinson (2006). Aldersbestemmelse er angitt med K(alenderår)-systemet eller fjærdrakt-systemet.

Bak det vitenskapelige artsnavn kan det stå en spesifisering av hvilken type funn det dreier seg om. Hvis det ikke er noen anmerknng, betyr det at alt som rapporteres i Norge er behandlet. Unntak fra denne praksis forekommer, men da er det nærmere spesifisert i teksten hvilken begrensning det gjelder.

Forkortelser

Ind.= individ, sy.= syngende, fa.= fanget, lok.= lokalitet, rm.= ringmerket, sdr.= sommerdrakt, vdr.= vinterdrakt, min. eller + = minst, maks.= maksimalt, s.st.= samme sted, ekl.= eklipsdrakt (andefugl myter i perioden sommer-høst og ♂♂ hos ender får da en ♀-lik drakt), pt (N)= på trekk (mot nord).

Fjærdraktssystemet

Juv.= juvenilis (første fullstendige fjærdrakt), imm.= immaturus (juvenil eller ikke fullt utfarget fjærdrakt), subad.= subadultus (ikke juvenil, men heller ikke adult), ad.= adultus (utfarget fjærdrakt/fullvoksen, ♂ / ♂♂ = hann/er, ♀/♀♀ = hunn/er, ♀-farget= hunnfarget (kan være hanner i eklipsdrakt eller ungfugler).

Kalenderårssystemet

K= kalenderåret, 1K= 1. kalenderår (klekket samme år), 2K= 2. kalenderår (klekket året før), 2K+= 2. kalenderår eller eldre osv.

Forekomst

I artsgjennomgangen er det brukt en rekke symboler som skal forklare hvilken forekomst NFKF ønsker å få rapportert: O= alle obs., S= sommer, V= vinter, FV=

ferskvann, I= innland, UA= underart, H= hekking og T= trekk. Komma skiller forhold f.eks.: (hekking, vinterfunn) og angir eventuell geografisk avgrensning. Konkret eksempel på svarthalespove: Alle obs. ønskes bortsett fra TR og RO, der bare hekkinger og vinterfunn skal rapporteres. Dersom ingen avgrensning er oppgitt inkluderes alle observasjoner.

English explanation to abbreviations

Each county is given a two-letter code (see Fig. 1). Following the scientific name for each species, a code is used to indicate what kind of record(s) and from which part(s) of Norway that are included in the report. If the species lacks a code then all records from all parts of Norway are considered.

Abbreviations

Sex: ♂/♂♂ = male/males, ♀/♀♀ = female/females, Age: 1K= 1st calendar year, 2K= 2nd calendar year and so on. Occurrence: O= all records wanted, S= summer, V= winter, FV= freshwater, I= inland, UA= subspecies, H= breeding and T= migration.

Værforhold i 2002

Generelt innebar vinterperioden fra og med nov. 2001 til våren 2002 høyere temperaturer enn normalt over hele landet. Faktisk holdt temperaturene seg over normalen frem til og med sept. Anmerkingsverdig var det at de ni første månedene i 2002 ble den varmeste perioden siden Meteorologisk Institutt startet sine målinger i 1866. Med en mye varmere sommer enn normalt, ble året sett under ett det niende varmeste år siden målingene startet. Derimot ble årets tre siste måneder de kaldeste siden 1971 med et avvik fra normalen på -1,9 grader. Nedbøren var like ekstrem ved at høsten ble uvanlig tørr, der det vanligvis så nedbørrike Vestlandet fikk den nest laveste nedbøren registrert siste 100 år.

Høsten 2001 og vinteren 2002

Kautokeino (FI) kunne skilte med årets laveste temperatur med -40,6 grader den 24.1. Slike temperaturer fører til at årsmiddeltemperaturen faller på minussiden i arktiske/alpine områder. Kautokeino (FI) fikk for eksempel middel årstemperatur på - 2,1 grader, mens andre fjellområder med kalde vintre som Drevsjø (HE) så vidt krøp over nullstreket med 1,2 grader. Svinøy fyr (MR) noterte som ofte før høyeste middel månedstemp. for jan. med 4,8 grader, med Lindesnes fyr (VA) og Ytterøyane fyr (SF) hakk i hel med 4,5 grader. Høyeste maksimum for januar fikk Tafjord (MR) med 16,9 grader den 1.1, og Saldal (NO) deretter med 12,9 grader den 7.1. De mildeste områdene i landet denne vinteren var som vanlig de ytre kystområder fra Lindesnes (VA) til Møre med rundt 5 grader i snitt for vintermånedene.

Våren 2002

Våren ble innledet med at april var varmere (ca. 3 grader over normalen) og mer nedbørfattig over hele landet enn normalt. Høyeste middel månedstemp. kom fra Tafjord (MR) og Sunndalsøra (MR) med

9,2 grader (ca. 4 grader over normalen). Bare april 1921 har vært varmere siden målingene startet i 1866, og Tromsø (TR) og Karasjok (FI) satte nye månedsrekorder. Høyeste temp. kom i Kongsberg (BU) med 22,5 grader den 24.4. Trenden fra april fortsatte også inn i mai med mye varme over store deler av landet (ca. 2 grader over normalen).

Sommeren 2002

Trenden fra vårmånedene holdt seg inn i juni med høyere temperaturer enn normalt de fleste steder i landet. Også nedbøren holdt seg under normalen de fleste steder, mens spesielt Vest- og Sørlandet fikk mer enn normalt. Varmest var det rundt Oslofjorden (Blindern med middel månedstemperatur på 16,6 grader) og i Trøndelag (Høylandet (NT) med middel månedstemperatur på 16,5 grader), og kaldest var det langs kysten av FI (Slettnes fyr med middel månedstemperatur på 6,6 grader). Flere månedsrekorder ble satt i juni, med høyeste temperatur på Høylandet (NT) med 32,5 grader den 9.6. Også juli fikk høyere middeltemperaturer enn normalt med 1,5 grader over normalen, mens nedbøren lå så vidt over normalen. Møre, Trøndelag og NO fikk i mai-juli den varmeste perioden siden målingene startet i 1866, mens varmest var det i Oslofjord-området med middeltemp. på 15,6 grader i samme periode. Til tross for høye temperaturer kunne likevel Røros (ST) oppvise en minimumstemp. den 7.7 på 0,2 grader. Det var gjennomgående lite nedbør i Midt-Norge og Nord-Norge (under normalen), men over normalen på Øst-, Sør- og Vestlandet. Bergen fikk for eksempel 50 % mer enn normalt i juli. Aug. slo til med et snitt på 3,5 grader over normalen for hele landet, og en ny rekord siden målingene startet (0,2 grader høyere enn rekorden i 1997). Månedsnedbøren var 30 % under normalen for landet. Høyeste maksimumstemp. ble registrert på Ørlandet (ST) med 31,8 grader den 19.8.

Høsten 2002

I september fortsatte rekordvarmen i første halvdel og snittet ble 1,2 grader over normalen, mens for Agder var temperaturer hele 2,2 grader over normalen. For eksempel ble det satt ny varmere rekord i perioden 4.-8.9. Det eneste området som ikke fikk temperaturer over normalen var FI (0,4 grader under normalen). Høyeste maksimumstemp. ble målt på Nelaug (AA) med 27,5 grader den 13.9 og laveste ble målt i Cuovddatmohkki (FI) med -9,9 grader den 23.9. For perioden jan.-sept. ble det satt ny rekord siden målingene startet med et snitt på 2,2 grader over normalen. Nedbøren var under normalen de fleste steder, der Øst-, Sør- og Vestlandet fikk rundt 50 % mindre nedbør enn normalen. Varmest var det langs Sørlandskysten, med 2,7 grader over normalen på Lindesnes fyr (VA). Ikke før vi kom til okt. ble det mer normale tilstander, og middel månedstemp. sank til 2,4 grader under normalen, og i hele landet var det kaldere enn normalt. Faktisk må en tilbake til 1992 for å finne en kaldere oktober. Også månedsnedbøren sank til 22 % av normalen. Varmest var det langs

Oslofjorden, på Sørlandet og Vestlandet, der for eksempel Slåtterøy fyr (HO) fikk en månedsmiddel på 7,8 grader (1,7 grader under normalen). Høyest temp. i landet fikk Fister-Tønnevik (RO) den 2.10 med 17,7 grader og lavest var det i Cuovddatmohkki (FI) den 31.10 med -24,8 grader. Også i nov. fortsatte de lave temperaturene og snittet ble hele 2,2 grader lavere enn normalen, og på ny var også månedsnedbøren lav med 48 % av normalen. Nå var det varmest langs Vestlandskysten, med Ytterøyane fyr (SF) på toppen med middel månedstemperatur på 5,4 grader. Nov. ble den kaldeste siden 1980. På Østlandet var for eksempel månedstemperaturen i snitt -2,7 grader. I des. fortsatte de lave temperaturene med 1,8 grader under normalen og i nesten hele landet var det kaldere enn normalt. Høyeste maksimumstemp. kom på Vestlandet med Kråkenes (SF) og Svingøy fyr (MR), og med et snitt på 3,7 grader. På ny var månedsnedbøren 48 % lavere enn normalt. Samlet sett ble det spesielt lite nedbør på Vestlandet, og enkelte steder måtte en 50 år tilbake for å finne lignende tilstander.

Kilde: Meteorologisk Institutt

ARTSGJENNOMGANG

Knoppsvane *Cygnus olor* (O SJ-HO)

Hekkefunn: For fjerde år på rad gikk 1 par til hekking i hhv. Øksnes (NO) og Etne (HO). I Grunnfjord, Øksnes fikk parene fram 6 juv., men kun to overlevde. Paret i Etne ble observert med 3 juv. 16.6. I tillegg til hekkefunnene ble rundt 50-55 ind. observert i rapportområdet. Fylkesvis fordeling av funn: NO (15 ind.), NT (3), ST (7) og HO (25-30).

Dvergsvane *Cygnus columbianus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
57	476	40	3	92, 97, 02

I 2002 ble 57 ind. rapportert. ØF hadde flest ind. med 30 ind. fordelt på åtte funn: 3 ad. Gjølssjøen, Marker 13.3, 2 ad. Hærsetsjøen, Trøgstad 13.3, 1 ad. Kallaksjøen, Trøgstad 1.-6.4, 2 ad. Femsjøen, Halden 24.10, 2 ad. + 3 IK Sorgenfrigropa, Fredrikstad 28.10-2.11, 6 ad. + 4 IK pt. Akerøya, Hvaler 2.11, 6 ad. pt. Akerøya, Hvaler 3.11 og 1 ad. Fredrikstad bro, Fredrikstad 3.11. I RO fartet 10 ind. rundt på Jæren i jan.-mars, ved og i de tradisjonelle lokalitetene Grudavatnet, Orrevatnet og Søylandsvatnet. I tillegg oppholdt 1 ind. seg ved golfbanen på Ogna noen dager i jan. På høsten ble 2 ad. registrert ved Søylandsvatnet, Hå 9.-16.11. *Øvrige funn:* 1 ind. Kvannvikvatnet, Båtsfjord (FI) 28.6, 1 ad. Gaustadvågen, Eide (MR) jan.-mars og des., 1 ad. Storvatnet, Bømlo (HO) 8.12,

Tundragås Anser albifrons av den vestlige underarten flavirostris på Herdla, Askøy (HO) 19.9.2002. Foto: Frode Falkenberg.

3 ad. pt.V Krogshavn, Bamble (TE) 2.11, 2 ad. pt. N Jomfruland, Kragerø (TE) 2.11, 1 ind. Mølen, Larvik (VF) 18.10, 1 ind. Borrevatnet, Horten (VF) 31.10. I BU ble 1 2K sett ved Synneren, Juveren og Nordfjorden, Ringerike 8.-16.4. OA hadde 3 funn av til sammen 4 ind.: 1 ad. Haneborg, Aurskog-Høland 7.4, 2 ad. Storøykilen, Bærum 3.11 og 1 ind. Svindal, Fet 17.11. *Fylkesfordeling*: FI (1), MR (1), HO (1), RO (12), TE (5), VF (2), BU (1), OA (4), ØF (30). *Tillegg 2001*: 1 ad. Sarpebakken, Råde (ØF) 1.4.

Sangsvane *Cygnus cygnus* (S 6-8 NT-ØF)

Ni hekkefunn ble gjort i rapportområdet i 2002, fra NT i nord til ØF i sør. Fylkesvis fordeling av hekkefunnene var som følger: NT (3), ST (1), OA (1), ØF (2) og HE (2). Funnene i NT var fra Flatanger, Snåsa og Verran hvor par med hhv. 3, 2 og 4 pull. ble observert. Ved lokaliteten i Snåsa har arten hekket årlig siden 1990-tallet. I Verran ble det gjort hekkforsøk også i 2001, men denne hekkingen mislyktes. I Lensvika, Agdenes (ST) ble 1 par med 3 juv. registrert. For fjerde året på rad hekket arten i Hellsjøvann, Aurskog-Høland (OA) og fikk fram 6 pull./juv. I ØF hekket arten i Eidsberg og Gjølsjøen, Marker. I tillegg er det meldt om sannsynlig hekking i Aspestrandtjern, Aremark. Paret i Marker fikk fram 5 pull. I HE ble par med hhv. 3 og 5 juv. registrert i Trysil og Stor-Elvdal. *Andre sommerfunn*: 1 ind. Håsjøen, Røros (ST) 3.6, 1 ind. Flåvatn, Kviteseid (TE) 16.6, 2 ind. Kilevann, Skien (TE) 2.7, 2 ad. Endetjern, Halden (ØF) 16.6 og 1 ind. Angardtjern, Dovre (OP) 14.8.

Sædgås *Anser fabalis* (O=FI)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
277	3133	275	4	96, 98, 01

Årets funnmasse med et min. estimat på 277 ind. (tab. 1) faller på det gjennomsnittlige de siste 10 årene. Ingen endring i funnmønstret, med den største forekomsten første halvår, med 213 ind. registrert. AA har meget få funn av sædgås og 1 ind. Vessøy, Fevik, Grimstad 21. og 31.1 var kun 5. funn i fylket. HO hadde eneste des.-funn: 1 ind. Grimevatnet og Nesvika, Bergen 19.-28.12. Underarten *rossicus* («tundrasædgås») kan være vanskelig å skille fra nominatunderarten, men på nettsiden www.fugler.no er det laget en presentasjon av problematikken. Følgende ind. viste karakter til ua. *rossicus*: 1 ind. Øysand, Melhus (ST) 10.5, 1 ind. Hærsetsjøen, Trøgstad (ØF) 16.3 og fra Farsund (VA), 21 ind. Øymona, Kviljo og Hellemyra, 2.-7.1, 36 ind. Nordhasselmyra og Nesheim 13.-19.1 og 14 ind. Lista 18.1. *Hekkefunn*: 1 par m. kull Røyrvik (NT) i juni, 2 ad. Stormyrbassenget, Hemnes (NO) 31.5-2.6 viste hekkeatferd. Tall fra oktoberinventeringene i Sverige viste en en laber forekomst sammenlignet med siste ti år, med 42700 rapporterte sædgjess (Andersson & Nilsson 2003).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Trekkforløpet til kortnebbgås følges av et stort nettverk av observatører og oppdatert informasjon finnes på

Tabell 1. Funn (ind.) av sædgås *Anser fabalis* i Norge (ekskl. FI) 2002.*Records (individuals) of Bean Goose Anser fabalis in Norway (excl. Finnmark) in 2002..*

Fylke	jan.-mar.	Vår	Sommer	Høst	nov.-des.	Total
County	Jan.-Mar	Spring	Summer	Autumn	Nov.-Dec.	
TR	-	-	-	3	-	3
NO	-	-	2-3	-	-	2-3
NT	-	36	2*	-	-	38
ST	1	3-5	-	1	-	5-7
HO	1	-	-	1	1	3
RO	8	10**	-	3	1	14
VA	42+	6	-	4	11	63+
AA	1	-	-	-	-	1
TE	-	2	-	5	6	13
VF	-	-	-	1	-	1
BU	-	-	-	1	1	2
OA	54	39	-	-	-	93
OP	-	5	-	1	-	6
HE	-	6	-	2	-	8
ØF	-	7	-	18	-	25
Total	107	106	4	40	20	277+

* Hekkende par/Breeding pair ** 8 ind. samme som Jan.-Mar./8 inds. same as Jan.-Mar.

www.pinkfoot.net. Hovedtyngden av trekket har vært ultimo april-primomai, men det er nok forskyvet litt fremover (Madsen & Tombre 2002). Første flokk med 85 ind. i NT viste seg ved Eide, Levanger 29.3. Områdene på østsiden av Trondheimsfjorden i NT er viktige rasteområder (Nicolaisen *et al.* 2006) og store antall registrert var 8000 ind. Ørin, Verdal 11.5 og 6000 ind. Alnesfjæra, Levanger 12.5. OP hadde 12000-13000 ind. rapportert på trekk denne våren, en liten økning fra ca. 10000 ind. i de to foregående år. Fra BU ble min 9200 ind. registrert på vårtrekket dette året mot 11200 ind i 2001. Færre ind. enn vanlig ble observert i OP og BU på høsttrekket med respektivt ca. 1200 og 2660 ind, noe som er betydelig lavere enn tidligere år. De fleste overvintrende ind. ble rapportert fra RO (tab. 2), med rundt hele 300 ind. ved Gruda i des. *Sommerfunn på fastlandet*: 1 ind. observert Tenna, Herøy (NO) 4.-31.7 og 1 ind. Ovenbukt, Råde (ØF) 13.7. Se under tundraås for funn av et blandet par hos de to artene.

Tundraås *Anser albifrons*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
281	4919	485	5	97, 98, 96

Med min 281 ind. var det en relativ god forekomst, med hovedforekomsten i RO og VA. Den store funnmassen i toppårene 1996-1997 høyner snittet for

10-årsperioden. Flere høstfunn av av ua. *flavirostris* er rapportert, bl.a. hadde RO hele 42 ind på høsttrekket, HO melder om opptil 10 ad. 22.9-2.10 på Herdla, Askøy og fra NO rapporteres det om 39 ind. Saltisen 15.10. I vinterperiodene, ble det registrert 80 ind. (tab. 2). Et meget spesielt funn stammer fra Farstadvatnet, Vestvågøy (NO). En fugl som viste karakterer til den østlige underarten *albifrons*, gjorde hekkeforsøk sammen med ei kortnebbgås. Fuglene ble observert i perioden 6.-25.6 og reir med fire egg ble funnet. Ett egg forvant raskt og de tre siste ble knust av ukjent årsak (Birina 2005). NFKF kjenner ikke til tidligere hekkeforsøk av tundraås på fastlands-Norge. Bjørnøya skal ha et tidligere hekkeforsøk (Snow & Perrins 1998). *Fylkesfordeling*: FI (2), NO (60), NT (44), ST (8+), HO (10), RO (99), VA (50), VF (3), BU (1), OA (3) og ØF (1). Nov.-inventeringen i Sverige viser ingen endring i funnmassen, noe som kan sies å gjenspeiles i den norske funnmassen. *Tillegg*: 1 ad. Rokkevannet, Halden (ØF) 27.11.2000.

Dverggås *Anser erythropus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
105	1083	146	5	95, 98, 97

Ingen observasjoner utenom FI skyldes en østlig trekkroute til overvintningsområdene. Tellingene gjort på den kjente rasteplassen Valdakmyra, Porsanger

Tabell 2. Vinterfunn (ind.) av gjess i Norge 2002. J-M: januar-mars, N: november, D: desember.*Wintering geese (individuals) in Norway in 2002. J-M: January-March, N: November, D: December.*

Fylke	Sædgås		Kortnebbgås		Tundragås		Hvitkinngås		Ringgås	
County	Bean Goose		Pink-footed Goose		White-fronted Goose		Barnacle Goose		Brent Goose	
	J-M	D	J-M	N-D	J-M	N-D	J-M	D	J-M	D
NT	-	-	85	2	-	-	-	-	-	-
ST	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HO	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
RO	8	-	24	300	35	19	9+	5	-	-
VA	42+	-	36+	27+	17	8	1	-	-	2
AA	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TE	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
OA	54	-	-	-	1	-	4	-	-	-
ØF	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Total	107	1	147	329	53	27	14	6	0	2

(FI) viser en svak nedadgående trend på våren de siste ti år med 43 ind. i 2002 mot 84 ind. i 1998 (Aarvak & Timonen 2004). Mer stabil forekomst på høsten, med det samme antallet ind. som for 2001, med 62 ind. fordelt på 28 ad. og 34 juv. Fra Danmark er det rapportert om ca. 20 ind., alle antatt å være fra den utsatte bestanden i Sverige eller Finland (Lange 2004). Dette er en liten økning fra 2001, da 16 ind. ble rapportert (Lange & Christensen 2003).

Stripegås *Anser indicus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
44	289	20	2	00, 02, 01

Med min. 44 ind. har man samme nivå i antall funn som de siste fire år. Årets funnmasse er godt spredt geografisk, og med 21 første halvår og 23 ind. siste halvår. Første funn var 1 ind. Miletjern, Nordre Eiker (BU) 29.4. Siste funn var 1 ind. Alnesfjæra, Levanger (NT) 22.9. NT hadde også største ansamling med 17 ind. på Tautra, Frosta. 20.8. BU har få funn av denne arten, men fikk sitt første «hekkfunn» som trolig var et hybrid-par med grågås: 1 ad + 3 juv. hybrider sett Fjordparken, Drammen 10.-22.7. *Fylkesfordeling*: NO (7), NT (17+), ST (11), RO (3), VA (2), TE (2), BU (2).

Snøgås *Anser caerulescens*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
21	198	15	3	01, 93, 02

Med 15 ind. (ekskl. hekkfunn) rapportert er funnmassen nesten halvert fra rekordåret 2001, men faller nært gjennomsnittet siste ti år. Funnmassen av denne nordamerikanske arten holder seg dermed lav. *Hekkefunn*: Fra de kjente hekkeområdene i Oslofjorden (OA) er det rapportert om 3 ♂♂ på reir, Nesodden 11.5. Funnene fra ST og NT dreide seg om ind. i mørk fase: 1 ind. Rønne, Ørland (ST) 17.-27.1, 1 ind. Fiborgtangen, Levanger (NT) 3.5 og 1 ind. Alnesfjæra, Levanger 12.5. I hvertfall de to sistnevnte dreide seg om samme ind. *Fylkesfordeling (ekskl. hekkefunn)*: NO (4), NT (1), ST (1), RO (1), VF (1), OA (4), ØF (3).

Kanadagås *Branta canadensis* (H SJ-NO)

Ingen kjente hekkfunn fra rapportområdet. Se ellers under hvitkinngås for et sommerfunn i NO.

Hvitkinngås *Branta leucopsis* (V, H-SJ)

Vinterfunn: TE ser ut til å ha en gjenganger: 1 ind. Bråfjorden, Nautesund, Sauherad og Nomevatn, Nome 28.9-8.12, var sannsynligvis det samme ind. som har overvintret i regionen for femte året på rad. Det var ellers meget få vinterfunn, og RO hadde majoriteten av funnene som alle var fra Jæren (tab. 2). *Hekkefunn*: Det foreligger få hekkfunn fra rapportområdet, alle listes: OA rapporterer om 12 hekkende par Nordre Skjærholmen, Nesodden. ØF melder om flere funn: par fra Sletter, Råde 1.6, par fra Øra, Fredrikstad 9.6 og trolig flere kull fra Femsjøen, Halden 21.8. Fra OP er det rapportert om et predatert reir på Sandøya, Gran 6.6 og 1 par med 1 juv. ved Eidsand, Gran denne sommeren og høsten. *Sommerfunn*: 1 ind. oversomret i Kvitblikkvatnet, Fauske (NO) for femte året på rad og holdt seg sammen med ei kanadagås. *Andre interessante funn*: HO hadde ny dagsrekord med min. 4500 ind. Skogsøy, Øygarden 30.4. *Tillegg 2001*: Vinterfunn: 1 ind Farstadbukta, Fræna (MR)

12.12. *Hekkefunn*: 2 ad. med 3 juv. Bøfjordholmene, Surnadal (MR) 4.7.

Ringgås *Branta bernicla* (V, UA *bernicla*, UA *hrota* (O, TE-ØF)). Kun ua. *bernicla* i oversikt under:

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
7	574	54	10	94, 96, 98

Vinterfunn: Kun 2 ind. er rapportert vinterstid: 2 ind. Lista fyr, Farsund (VA) på årets siste dag, og funnmassen følger tidligere år med få observasjoner (Tab.2). UA *bernicla*: Med kun 7 ind. av denne ua. var forekomsten svak i 2002. Alle funn listes: NT melder om 1 ind. Fiborgtangen, Levanger 5.5. Fra ØF er det meldt om 3 funn med til sammen 6 ind.: 1 ind. Kurefjorden, Rygge/Råde 3.6, 3 ind. Øra, Fredrikstad 8.6 og 2 ind. Sletter, Råde 25.8. UA *hrota* (O, TE-ØF): Fra TE er det på vårtrekket rapportert om 450 ind. Langsundtangen, Bamble 25.5 og 155 ind. samme dag fra Jomfruland, Kragerø. Mer uvanlig fra høsttrekket: 20 ind. Jomfruland 2.10. Mølen (VF) hadde også en bra dag 25.5 med 200-300 ind. på trekk. Disse ble ikke ua.-bestemt. Fra VA er heller ikke funnene ua.-bestemt, men dreier seg høyst trolig om den vestlige ua. *hrota*. Fra Lista fyr, Farsund ble de første ind. (30) observert fra 22.5 og maks.-tall fra vårtrekket var hele 2650 ind. 26.5. Trekket er meget konsentrert, og etter 26 ind. 27.5 var det få observasjoner, men 27 ind. trakk så sent som 3.6. Beste notering på høsttrekket var 300 ind. s.st. 7.9. Utover høsten holdt opptil 11 ind. seg i området rundt Lista fyr. Fra ØF er det meldt om flere funn. Da det kun dreie seg om samme ind. så er skjønn brukt for å estimere antall. I mai ble trolig 8 ind. sett, med 5 ind. Akerøya, Hvaler 25.5 og 3 ind. Øra, Fredrikstad 29.5. Fra Eldøya, Rygge rapporteres 2 ind. 1.6. Fra St. Sletter, Råde 65 ind. 29.7 og 23 ind. 6.8. Siste observasjon var 2 ind. s.st. 25.8. Fra OA meldes om 1 ind. Storøykilen, Bærum 21.4. *Tillegg*: 1 ind. Male, Fræna (MR) 12.12.2001.

Gravand *Tadorna tadorna* (V 12-1)

Vinterfunnene er fåtallige, noe som er i samsvar med foregående år. Kun 3 funn med 4 ind. er rapportert, alle funn listes: 1 ind. Straumen, Rissa (ST) 16.1, 2 ind. Sjøbadet, Jeløya, Moss 12.1 (ØF) og 1 ind. Fuglevika, Farsund (VA) 19.12. Straumen i Rissa ser ut til å ha en mulig gjenganger. *Tillegg 2001*: 1 ind. Klåstadviken, Larvik (VF) 13.11-2.12.

Mandarinand *Aix galericulata*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
9	150	13	10	96, 94, 95

Med totalt 9 ind. rapportert holder funnmassen seg lav. *Alle funn*: Nordligste funn var 1 ♂ Straumen, Sørfold

(NO) 2.-8.6. Andre funn: ad. ♂ Nidarø, Trondheim (ST) 2.-7.4, ♂ Nustadfoss, Meråker (NT) 9.4, 2 ♂ ved Høre, Vang 28.4, hvor de oppholdt seg ca. 14 dager framover var funn nr. 15 i OP, ♂ Sandvin, Odda (HO) 5.5, ♂ Oppheimsvatnet, Voss (HO) 16.-17.5, ♂ Nesvåg, Sokndal (RO) 17.5, ♂ Gardåa, Oppdal (ST) 2.6. Hannen fra Sandvin er en mulig gjenganger fra 2001. Funnmønstrer er meget klart, ved at det utelukkende er snakk om ♂ ♂ på vårtrekk.

Snadderand *Anas strepera*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
163	980	70	1	02, 01, 00

Funnmassen øker, og rekorden fra i fjor varte ikke lenge, da min. 161 ind. (ekskl. hekkefunn) er rapportert d.å. Som tidligere år, var de fleste observasjoner første halvår, med hele 123 ind. Det er vanskelig å få god oversikt over forekomsten, slik at antallene er min.-estimerer. RO er det viktigste fylket for denne arten, og de fleste funn kommer fra Jæren. RO hadde ellers flere vinterfunn enn vanlig, med min to par som hadde tilhold i Klepp kommune i jan. og feb. 1 feb. hadde par tilhold hhv. i Vasshus og på Gruda. NO og NT hadde bra antall og fra FI er det meldt 1 ind. Gjøkbukta, Sør-Varanger 3.5 og 1 ind. Valdakmyra, Porsanger 23.5. *Hekkefunn*: Det er få funn, noe som trolig skyldes et tilbaketrukket levested i hekketiden. RO har høyst trolig hekkende snadderender, men ingen ble konstatert hekkende. Eneste hekkefunn var 1 ♀ med 4 pull. Kjellerhaugvatnet og Svavatnet, Vega (NO). *Fylkesfordeling (ekskl. hekkefunn)*: FI (2), TR (1), NO (29+), NT (19), ST (11), HO (1), RO (34+), VA (23+), AA (2), TE (1), BU (7+), OA (7), OP (5), ØF (19). *Tillegg 2000*: 1 par Årnesbukta, Sauherad (TE) 28.4, 1 par Valen, Vallsjø, Vega (NO).

Stjertand *Anas acuta* (H, V)

Vinterfunn: Med 39 funn er forekomsten som normalt, med Trøndelag og Sør-Norge som holdepunkter for arten. Anslagene er min.-estimerer, da funnene fra Sørvestlandet er vanskelige å vurdere. I 2002 er det stor overvekt av funn i jan.-feb. med 29 ind. mot 10 ind. i des. Årets funnmasse hadde følgende fylkesfordeling (jan./feb.-des.): NT (7-0), ST (10-1), RO (9-5), VA (1-2), OA (1-2) og ØF (1-0). *Hekkefunn*: Ingen rapporterte hekkefunn i 2002.

Knekkand *Anas querquedula*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
209	1634	131	2	96, 02, 00

Med årets 203 ind. (ekskl. hekkefunn) ble det nærmest en fordobling av fjorårets antall, og dette er godt over gjennomsnittet. Det var en god forekomst i Sør-Norge

Stripegås Anser indicus Volløya, Trondheim (ST) 27.8.2002. Fuglen var ett av elleve individer som etter å ha blitt oppdaget på Nordleksa, Agdenes (ST) 3.8 dro inn Trondheimsfjorden til Volløya og Gaulosen-området. Etter noen dager der dro 10 ind. til Selbu (ST) mens ett ind. ble igjen i Gaulosen. Foto: Morten Venås.

En sædgås Anser fabalis hadde tilhold i Grimevatnet og Nesvika i Bergen 19.-28.12.2002. Dette var eneste registrering av arten i Norge i desember måned dette året. Foto: Frode Falkenberg.

som bidrar til det gode antallet, og dette er fjerde året at mer enn 200 ind. er rapportert. Forflytning mellom våtmarker under trekket gjør det vanskelig å estimere antall, men som tidligere praksis er konservative anslag brukt. Funnmønsteret er likt tidligere år, med hovedvekt av funnene ultimo april-ultimo mai. Første registreringer var tidlig: 1 ind. Sandebukta, Sande (VF) 30.3. **Hekkefunn:** 1 ♂ sett fra 20.4, og 1 ♀ med 7 juv. i Nordvikdammen, Stange (HE) 22.7. To kull ble observert i RO, begge ved Gruda/Vasshus og med en månedens mellomrom. Det første kullet hadde 5 juv. mens det andre hadde kun 2 juv. Fra VF er det meldt om 2 par som trolig gikk til hekking Ilene, Tønsberg 2.5. **Fylkesfordeling (ekskl. hekkefunn):** FI (1), TR (2), NT (16+), ST (17), MR (7), SF (1), HO (6), RO (30), VA (20), TE (11), VF (22), BU (12), OA (12), OP (23), HE (7), ØF (16). **Tillegg 2000:** 1 ♀ så sent som 1.11 i Nomevann, Nome (TE).

Skjeand *Anas clypeata* (H, V)

Hekkefunn: Fra den kjente hekkeplassen Hammervatnet, Levanger (NT) ble 3 par påvist hekkende. LRSK-RO har estimert antallet hekkende par i fylket til 9-14 par, med 3-6 kull fra Søylandsvatnet, Hå, 2 kull i Ergavatnet, Klepp, 3-5 kull i Orrevatnet, Klepp, mulig et par gikk til hekking i Gruda/Vasshus, Klepp og i Lonavatnet 1-3 kull. Fra OA er det meldt om 1 ♀ med 5 juv. ved Merkja, Fet 5.8. **Andre interessante funn:** 1 par i Stasjonstjønnna primo juni, og en varslende ♂ Øyenget ved Glåma 8.6, begge Tynset (HE), men ingen konstatert hekking. Første vårfunn var 1 ♂ Presterødkilen (VF) 13.3 og siste høstfunn var 1 ind. Kurefjorden (ØF) 27.10. **Vinterfunn:** Ingen vinterfunn er rapportert.

Taffeland *Aythya ferina* (S 6-8)

Hellesjøvannet, Aurskog-Høland og Årnestangen, Rælingen (OA) er de viktigste kjente myteplassene for taffeland i Norge, med henholdsvis maks.-notering på 43 ind. 28.7 og 25 ind. 19.8 i rapportperioden. Opptil 89 ind. ble høyeste dagstotal for Hellesjøvannet utenfor rapportperioden (13.10), og opptil 58 ind. Årnestangen 1.9. Fra nabofylket ØF, ble det observert min. 8 ind. i rapportperioden, med største enkeltsamling på 5 ♂♂ og 2 ♀♀ Sorgenfrigropa, Fredrikstad 23.7. RO har to rapporterte funn som kan dreie seg om samme ind., hhv. 2 og 3 ind. Søylandsvatnet, Hå 16.6 og 19.6.

Praktærfugl *Somateria spectabilis* (MR-ØF)

Det ble et relativt bra år for praktærfugl i 2002. Selv om funnmassen i rapportområdet er liten, ble minst 5 ind. rapportert. Gjengangeren på Herdla, Askøy (HO), 1 ♂, ble sett fram til 10.3. Den 18.7 var den tilbake, og holdt seg ut året. Sistnevnte periode var fuglens 17. vinter på lokaliteten. En annen gjenganger, 1 ♂ fra Jomfruland, Kragerø (TE), har funn tilbake til 1997, og dette er 5. året den blir rapportert, denne gang i perioden 10.3-20.4. Foruten gjengangerne er det 3 funn fra rapportområdet: 1 3K ♂ i Sirevåg, Hå (RO) 19.10-u.å., 1 ad. ♂ Steinsodden, Farsund (VA) 26.4 og 1 ad. ♂ Akerøya, Hvaler (ØF) 28.-29.3.

Tillegg 2000: 1 ad. ♂ Akerøya, Hvaler (ØF) 1.5 og 1 ad. ♂ Sandvikeidet, Selje (SF) 9.4.

Stellerand *Polysticta stelleri* (O ÷ FI)

Kun 1 funn er rapportert: 1 ♀ Røstlandet, Røst (NO) 2.-8.8. Ingen av de tidligere så årvisse fuglene fra NT eller TE dukket opp. Fra NO mangler rapport fra Andenes havn, Andøya som normalt har en god forekomst i april.

Lappfiskand *Mergellus albellus*

÷FI i oversikten under. **Excl. FI**

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
197	1947	153	4	99, 01, 00

Årets funnmasse er dominert av FI, som har bidratt med litt over halvparten av fuglene. Men selv uten FI var det mange registrerte funn i 2002. Det er brukt skjønn i vurdering av antall ind. i FI, samt fra de viktige overvintrings- og trekkområdene på Sørvestlandet grunnet hyppige forflytninger mellom innsjøer. Funnmønsteret følger tidligere år, med en hovedvekt av observasjoner fra vår- og høsttrekk, og med en liten overvekt på våren med 121 ind. (÷ FI). RO og VA var som vanlig de viktigste fylkene for trekk og overvintring. Siden 1996 har Vikna (NT) hatt sommerfunn i ferskvann ved forskjellige lokaliteter, og i 2002 ble følgende funn rapportert herfra: 2 ♀-fargede ind. 9.5, 1 ♀ hhv. 30.5 og 7.6 (Værnesbranden 2006). Også HE melder om sommerfunn: 1 ♂ Grunntjønnna, Os 28.6, 1 ♀ Strålsjøen, Alvdal 29.7 og 1 ♀ s.st. 16.-17.8. Disse funnene kan tyde på en ekspansjon mot vest fra kjente hekkeområder av denne østlige utbredte arten. **Fylkesfordeling:** FI (210+), NT (4+), ST (4), HO (28+), RO (47-65), VA (35+), AA (5), TE (5), VF (25+), BU (10+), OA (18+), OP (4), HE (7), ØF (5).

Jerpe *Bonasa bonasia* (O SJ + SF-VA)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Rapphøne *Perdix perdix*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
8	65	6	5	92, 93, 91

I 2002 ble det rapportert om 4 funn av 8 ind., alle i ØF: 1 ind. Ørmen, Fredrikstad 11.5, 3 ind. Kjennetjernet, Fredrikstad 6.6, 1 ind. Tasken, Råde 18.10 og 3 ind. Storenga, Fredrikstad 16.11. Alle observasjonene er gjort i områder hvor rapphøns blir brukt til trening av fuglehunder. Rapphøne har siden 1999 vært tillatt holdt i fangenskap i Norge.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
328	881	49	1	02, 97, 98

2002 ble et kjempår for vaktel i Norge da min. 328 ind. inkl. flere hekkinger ble registrert. Den forrige bestenoteringa var fra 1997 med 112 ind. En spesiell observasjon var 10 ind. på Runde, Herøy (MR) 20.6. Årets første registrering kom fra Gunnarsmyra, Farsund (VA) hvor 2 ♂♂ spilte 4.5, mens årets siste observasjon stammer fra Sør-Odal (HE) hvor opptil 4 ♂♂ ble sett fra oktober og ut året. Sistnevnte funn dreide seg høyst sannsynlig om utsatte fugler. Ser man bort fra disse kommer den siste observasjonen i form av 1 ind. Børaunen, Randaberg (RO) 24.10. *Fylkesfordeling*: NO (1), NT (10+), ST (26), MR (19+), SF (15), RO (30+), VA (40+), AA (1), TE (21), VF (14), BU (21), OA (52), OP (18), HE (26) og ØF (34). I Sverige ble det registrert 983 sy. ♂♂. Sammen med 2000, ble således 2002 det beste året noensinne (Strid 2003). Danskene kan melde om 532 spillende vaktler, 10 % færre enn i toppåret 2000 (Borch Grell & Rasmussen 2003).

Storlom *Gavia arctica* (V 11-3)

Totalt ble det rapportert om 26 overvintrende ind. i 2002. I perioden fra jan.-mars ble det meldt om 8 ind., og 12 ind. fra nov.-des. (i tillegg kommer fugler fra RO hvor fordeling er ukjent). *Fylkesfordelingen*: NO (1), ST (2), HO (2), RO (6), VA (6), VF (1), OP (1) og ØF (7). Funnet fra OP var det fjerde vinterfunnet i fylket.

Islom *Gavia immer*

Spesielle funn i 2002: Det eneste sommerfunnet dette året var en 1 ad. Skallelv, Vadsø (FI) 25.7.

Gulnebbblom *Gavia adamsii* (O ÷ FI, TR, NO)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
159	1471	99	3	01, 96, 02

Igjen var det et godt år for arten med 159 rapporterte ind. Som vanlig ble flest fugler registrert på nordtrekket i april-mai (tab. 3). ST utmerker seg med flest overvintrende fugler, mens arten overvintrer fåtallig lenger sør. De sørligste vinterfunnene kommer fra Kragerø (TE) hvor enkeltind. er rapportert ved Stussholmen, Jomfruland og Einarsholmen, Portør henholdsvis 27.1 og 24.2. Funnet fra OP var det første for fylket. Grunnet dårlig rapportering og det faktum at arten er vanlig i NO om vinteren, er summeringer ikke gjort for dette fylket. *Fylkesfordeling*: NT (5), ST (48), MR (19), SF (14), HO (16), RO (19), VA (33), TE (2), VF (2), OP (1).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

(O SJ-NO, S 5-8)

Den norske hekkebestanden er estimert til 23-37 par, med Nordvestlandet, Sørvestlandet og områdene rundt Oslofjorden som kjerneområder (Holtan 2001). *Hekkefunn*: Fra RO rapporteres det om et konkret hekkefunn fra Øksnevadtjern, Klepp hvor 1 ad. matet 3 juv. 14.7-28.9. Videre melder LRSK-RO om hekkeindikasjoner fra ytterligere to lokaliteter, også disse på Jæren. I OA fikk 1 par fram to kull i Syverstaddammen, Asker. I 2001 mislyktes hekking på denne lokaliteten. I Sorgenfrigropa, Fredrikstad

Tabell 3. Antall ind. av gulnebbblom *Gavia adamsii* i Norge (unntatt FI, TR og NO) i 2002.

Records (individuals) of White-billed Diver Gavia adamsii in Norway (excl. FI, TR and NO) in 2002.

Fylke	jan.-mars	apr.-mai	juni-aug.	sep.-okt.	nov.-des.	Total
County	Jan.-Mar.	Apr.-May	June-Aug.	Sept.-Oct.	Nov.-Dec.	
NT	4	-	-	-	1	5
ST	19	17	1	4	7	48
MR	-	-	-	5	14	19
SF	-	11	-	3	-	14
HO	-	13	-	1	2	16
RO	3	12	1	1	2	19
VA	-	15	-	17	1	33
TE	2	-	-	-	-	2
VF	-	1	-	1	-	2
OP	-	1	-	-	-	1
Total	28	70	2	32	27	159

Sammen med RO er VA det fylket som har størst antall individer av lappfiskand *Mergellus albellus* i trekketidene og om vinteren. Hunnen på bildet er fotografert i Nesheimvann, Farsund (VA) i desember 2002 av Gunnar Gundersen.

(ØF) hvor det ble meldt om trolig hekking i fjor, ble også 1-2 ind. registrert gjennom sommeren. I Ålesundområdet (MR) hekker arten årlig, men ingen tall er rapportert inn i 2002. *Andre sommerfunn*: To funn i Trøndelagsfylkene med hhv. 1 ind. i utløpet av Levangerelva, Levanger (NT) 26.6 og en territoriell ♂ Dalsvik, Frøya (ST) 6.6. I HO ble et spillende ind. registrert i Nordretjødno, Fitjar 18.5. Fylkets eneste hekkefunn stammer fra samme kommune og ble gjort i 1998. Fra VF er tre funn rapportert: 2 ind. Borrevannet, Horten 2.-13.5, 1 ind. Gjennestadvatnet, Stokke 4.5 og 2 ind. Klåstadkilen, Larvik 25.8. Videre ble det i tillegg til hekkingen i Syverstaddammen rapportert om tre funn fra OA: 1 ad. Stordammen, Asker 9.6-18.8, 1 IK Årnestangen, Rælingen 6.-22.8 og 1 IK Østensjøvann, Oslo 18.8. Et sommerfunn ble også gjort i Dokkadeltaet Søndre/Nordre Land (OP) 6.-20.8. Fra det nordlige rapportområdet var 1 ind. i Storvannet, Alstahaug (NO) hhv. 30.3 og 5.10 eneste funn.

Toppdykker *Podiceps cristatus* (O SJ-HO)

Som tidligere år kommer de fleste observasjonene fra Trøndelagsfylkene. Flest ind. er rapportert fra Tautra, Frosta (NT) hvor et maks.-tall på 18 ind. ble loggført 3.1, og fram til 9.4 ble opptil 8 ind. observert ved samme lokalitet. Fra høsten/vinteren rapporteres det om 1 ind. 26.10 og 11 ind. 26.12. Andre funn fra NT: 3 ind. Borgenfjorden, Inderøy 19.1, 1 ind. Hammervatnet, Levanger 17.-24.4 og 2 ind. (trolig par) i Leksdalsvatnet, Verdal 12.5-12.6. Fra ST rapporteres det om 1 ind. Viggja, Skaun 2.2, 1

ind. Buvika, Skaun 16.-22.2, opptil 3 ind. Gaulosen, Melhus 11.3-13.4, 1 ind. Buvika, Skaun 17.3-16.4, 1 ad. med 2 juv. Litjvatnet, Agdenes 8.8 og 1 ind. Gaulosen, Melhus 12.9. Fuglene fra Litjvatnet dreide seg ikke om et hekkefunn. I NO ble 1 ind. observert på østsiden av Tenna, Herøy 6.-19.5. Fra Herdla, Askøy (HO) er det meldt om et returnerende ind. hhv. 14.3-14.4 og 25.-31.12.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena* (I, S 6-8)

Innlandsfunn: I Lågendeltaet, Lillehammer (OP) ble 1 juv. og 1 ad. registrert hhv. 13.10 og 7.11. Det ble også registrert 1 ad. i Randsfjorden, Gran (OP) 2.12. *Sommerfunn*: 9 ind. Klungset, Fauske (NO) 13.8. På Lista, Farsund (VA) var det 2 funn av enkeltind. hhv. 2.6 og 4.8.

Horndykker *Podiceps auritus*

(S 5-8 MR-ØF (≠OP-HE))

Som i fjor ble det eneste hekkefunnet rapportert fra Ljøgdttjern, Ullensaker (OA) hvor 4 ad. med 3 juv. ble registrert 14.7. Øvrige sommerfunn fra OA: 1 par Båntjern, Ullensaker 12.7 og 1 IK Østensjøvann, Oslo 26.7-18.8. Fra BU er det meldt om tre sommerfunn: 1 ad. Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.5-4.6, 1 par Golsfjellet, Gol i juni og 1 IK Steinsvika, Hole 8.8. De øvrige funnene kom fra ØF: 2 ind. Øra, Fredrikstad 5.-9.5, 1 ind. Akerøya, Hvaler 29.5, 2 ind. Øra, Fredrikstad 29.5 og 1 ind. Kurefjorden, Råde 22.6.

Grålire *Puffinus griseus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
492	2929	230	3	97, 00, 02

Det ble rapportert 492 ind. i 2002. Observasjonene strekker seg fra 17.7 til 25.10, med hovedvekten av observasjonene langs vestkysten av landet i aug. og sept.. Månedvis fordeling var som følger: juli (4 ind.), aug. (297 ind.), sept. (176 ind.) og okt. (15 ind.). De to siste dagene i aug. skilte seg ut med stor trekkaktivitet: 196 ind. forbi Utsira (RO) 30.8, 27 ind. forbi Hiskjo, Bømlø (HO) 30.8 og 34 ind. forbi Stad, Selje (SF) 31.8. *Fylkesfordeling*: NO (16), NT (5), ST (27), MR (112), SF (42), HO (31), RO (223), VA (21), TE (2), VF (13). Også Danmark hadde et svært godt år med 403 registrerte ind. Toppnoteringene herifra ble gjort i månedsskiftet aug.-sept. og samsvarer med forekomsten i Norge i den samme perioden. Antall ind. i Danmark var det nest beste som er registrert (Lange 2004).

Havlire *Puffinus puffinus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
206	1270	90	3	98, 96, 02

206 ind. ble registrert i 2002. Observasjonene strekker seg fra 12.5 til 29.9 med hovedvekten av observasjonene i juli. Antall observasjoner pr. måned (RO er ikke inkludert): mai (1 ind.) juni (25 ind.), juli (38 ind.), aug. (21 ind.) og sept. (27 ind.). I tillegg kommer de 94 ind. fra RO som ble sett i perioden 12.5-31.8. Her ble det rapportert om fire observasjoner av enkeltind. i mai. For de øvrige mnd. var individfordelingen noenlunde lik. Utsira utmerker seg med 61 ind., hvorav 31 ind. 30.8. *Fylkesfordeling*: FI (26), TR (2), NO (4), ST (34), MR (8), SF (23), HO (4), RO (94), VA (8), TE (1), VF (2). I Danmark og Sverige ble det rapportert om hhv. 53 og 38 ind. (Lange 2004, Strid 2003). Tallene fra Danmark lå litt over gjennomsnittet.

Havsvale *Hydrobates pelagicus* (O AA-ØF)

Kun en observasjon i rapportområdet i 2002: 1 ind. ble sett trekkende forbi Møringa, Horten (VF) 19.6.

Stormsvale *Oceanodroma leucorhoa* (O SF-ØF)

Alle funn: Flest funn fra RO med enkeltind. rm. Revekai, Klepp hhv. 15.7, 31.7 og 17.8. I tillegg ble stormsvaler sett ved nettene ved to anledninger. På Utsira ble også 3 ind. rm. i slutten av juli. Her ble 1 ind. også sett ved nettene 21.7. Forekomsten av rm. ind. var tangering av den beste fangstforekomsten noensinne (1994 og 1996) i RO. To rm. ind. i SF: 1 ind. Kråkenes, Vågsøy og 1 ind. Ervik, Selje hhv. 31.7 og 10.8. I HO ble 1 ind. rm. Skogsøy, Øygarden 30.7.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (H MR-ØF)

Hekkefunn: Hekkebestanden av mellomskarven *P. c. sinensis* på Øra naturreservat, Fredrikstad (ØF) var i 2002 på 727 par. Dette var det tredje året på rad med økning i bestanden (opp fra 508 par i 2001). Som i fjor ble også mange ferskvannsfunn gjort fra fylkene BU, HE, OP, OA og TE.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (H VA-ØF)

Ingen hekkefunn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Gråhegre *Ardea cinerea* (O SJ-FI)

I rapporteringsområdet er det meldt om 2 funn av til sammen 3 ind., begge fra FI: 1 ind. Skrøytnes, Sør-Varanger 12.5 og 2 ind. Gamvik, Gamvik 13.5.

Vepsevåk *Pernis apivorus* (O SJ-RO)

To funn fra rapportområdet: 1 ad. ♀ Austråttlunden, Ørland (ST) 13.8 og 1 ind. Tjøtta, Klepp (RO) 17.8.

Havørn *Haliaeetus albicilla* (O RO-ØF)

Fra RO meldes det om 13 kjente hekkelokaliteter, og av disse var 7 produktive i 2002 med til sammen 12 juv. produsert. I VA er min. 1 par etablert, men med mistanke om flere. I flere av de andre rapportfylkene meldes det også om ad.-fugler, blant annet ble det gjort observasjon av havørn med hekkeatferd i skjærgården i TE. I ØF sees også ad.-fugler jevnlig, men om dette er norske fugler eller om det dreier seg om fugler fra den svenske bestanden vites ikke. Andre observasjoner: TE (10+), VF (3), BU (3), OA (2), HE (4), OP (6) og ØF (6). I Danmark gjennomførte kun 4 par velykka hekkinger i 2002, disse fikk 6 juv. på vingene. Den danske bestanden regnes i 2002 å være på totalt 8 par (Borch Grell *et al.* 2004). I tillegg til hekkefuglene ble minst 250 havørn observert i Danmark i 2002, det høyeste antall noensinne. (Lange 2004).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

÷ØF i oversikten under. *Excl. ØF*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
154	1537	123	5	96, 95, 98/01

Med min. 154 ind. i Norge (÷ ØF), ble 2002 et bra år for arten. Antall innrapporterte sivhauker har vært stabilt de siste årene. Fra ØF rapporteres det om 62 observasjoner av et ukjent antall ind. samt flere hekkende par. Hekkefunn også i VA og RO, og i begge fylkene fikk ett par 3 juv. på vingene. Tidligste observasjon var 1 ♂ i Fuglevikbukta, Kråkerøy (ØF) 29.3, og seneste funn var 2 ♀-fargete ind. Reve, Klepp (RO) 17.10. *Fylkesfordeling*: NO (3), ST (1), MR (1), HO (3), RO (18+), VA (40+), AA (2), TE (16), VF (18), BU (15), OA (27), OP (5), HE (5).

Myrhauk *Circus cyaneus* (O SJ-HO, H, V)

Totalt meldes det om 9 ind. (ekskl. vinterfunn) fra rapportområdet. Hele 5 av disse stammer fra ST: 1 2K ♂ Bjørndalen, Trondheim (ST) 15.4, 1 ♀ Litjbumyra,

Meldal (ST) 6.5, 1 ♀ Brennå., Klæbu (ST) 23.5, 1 ♀ Skjørstadsætra, Oppdal (ST) 9.7, 1 ♀-farget Grandefjæra, Ørland (ST) 22.9, 1 ind. Småge, Aukra (MR) 1.10, 1 1K Fjørtoft, Haram (MR) 21.11, 1 ♀ Hardangervidda, Eidfjord (HO) 18.5, 1 ♂ Meling, Bømlo (HO) 3.11. **Hekkefunn:** Rapporter om hekking kom kun fra OP, hvor flere par hekker. Man regner med at fylket alene har 50-70 % av den norske bestanden. **Vinterfunn:** 1 ♀-farget Norddalen, Frøya (ST) 5.1, 1 ind Sandøya, Sandøy (MR) 28.12, fra RO meldes det om 13 ind. i jan. - mars og min. 6 ind. i nov. - des., på Lista, Farsund (VA) ble det gjort 16 registreringer av et ukjent antall ind. i jan. og feb. 2002, mens det i des. ble gjort 9 registreringer, 1 ind. Eide kirke, Grimstad (AA) 22.1, 1 ind. Langesundstangen, Bamble (TE) 26.1 og 1 ind Øra, Fredrikstad (ØF) 1.1-26.1.

Musvåk *Buteo buteo* (O SJ-HO, V)

Etter fattige 5 funn i rapportområdet i 2001 ble det en liten oppgang til 7 funn i 2002: 1 ind. Stabbursfjellet, Sør-Varanger (FI) 30.5, 1 ind. Vikaleiret, Frosta (NT) 14.5, 1 ind. Løvøya, Tydal (ST) 7.5, 1 ind. Fannrem, Orkdal (ST) 13.8, 1 ind. Ulsberg, Rennebu (ST) 20.10, 1 ind. Skånevik, Etne (HO) 23.3 og 1 ind. Andalsskogen, Bømlo (HO) 5.9. I tillegg til disse ble det gjort 3 registreringer av arten i Tysnes (HO) fra ultimo april til medio mai, hvor et par av fuglene viste indikasjoner på hekking. **Vinterfunn:** Totalt ble det gjort 33 vinterfunn, og disse hadde denne fylkesfordelinga, jan-feb.: RO (4), VA (7), AA (2), TE (1), VF (1), OA (3) og ØF (7). Des.: RO (3), VF (1) og ØF (4).

Fjellvåk *Buteo lagopus* (V 12-2)

Med 22 ind. ble 2002 et år godt over gjennomsnittet, og en fordobling fra fjorårets 11 ind. i jan. og feb. ble det sett 12 ind. i Norge, mens des. ga 10 ind. Verdt å merke seg er hele 4 ind. i NT. Den sterke forekomsten kom i kjølvannet av lemenåret i deler av landet i 2001/2002. **Fylkesfordeling:** NT (4), ST (1), HO (2), RO (2), VA (6), AA (1), VF (1), OA (2), OP (1) og ØF (2).

Fiskeørn *Panidon haliaetus* (O SJ, TR-VA)

Hekking rapporteres fra Steinkjer (NT), hvor en unge ble rm. 20.7. Indikasjoner på hekking var det også på to lokaliteter i Lierne (NT) og på en lokalitet i Snåsa (NT). Ellers fra rapportområdet meldes det om hekking på en tradisjonell hekkelokalitet i Farsund (VA). Utenfor rapportområdet konkluderes det blant annet fra OP med 22 intakte reirlokalteter pr. 2002. **Trekkegristinger:** NO (1), NT (4), ST (4), HO (3), RO (6) og VA (18+). Tidligste registrering var 1 ind. Moi, Lund (RO) 17.4 og siste registrering var 1 ind. Lista Fyr, Farsund (VA) 15.9. **Tillegg:** 1 ind. Kvitblikkvatnet, Fauske (NO) 4.6.2001.

Tårnfalk *Falco tinnunculus* (V 12-2)

Min. 69 ind. ble rapportert i 2002, og dette er det klart høyeste antall tårnfalk rapportert fra vinteren i Norge gjennom NFKFs virksomhetsperiode. 44+ ind. ble sett i jan.-feb. og 25 ind. ble sett i des. **Fylkesfordeling:** NO (8), NT (2), MR (2), HO (8),

RO (13+), VA (8), AA (4), TE (1), VF (3), OA (1) og ØF (19). Den gode trenden med mange overvintrende ind. fortsetter dermed. Vil mildere vintre gi en fortsatt økning i antall overvintrende tårnfalk i Norge?

Dvergfalk *Falco columbarius* (V 12-2)

Et ganske bra år med min. 20 ind. jan. og feb. ga min.14 ind., mens det i des. ble registrert 6 ind. Funnene var godt spredt geografisk, med flest funn i RO. **Fylkesfordeling:** NT (1), ST (2), MR (1), HO (1), RO (6+), VA (3), TE (1), BU (1), OA (2) og OP (2). **Tillegg:** 1 ind. Vinge, Stjørdal (NT) 13.1.2001.

Lerkefalk *Falco subbuteo*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
120	774	54	1	02, 01, 00

Med min.120 registreringer, samt flere hekkinger, ble 2002 det beste lerkefalk-året noen gang i NFKFs virksomhetsperiode. De tre siste årene står som de tre beste i perioden 1991-2002. Flest rapporter kommer ikke overraskende fra fylkene ØF og OA, med ca 30 registreringer hver. I 2002 rapporteres det om 1 hekking fra VA, 4 hekkinger med 10 pull rm. fra HE, og i OP har det totalt siden 1992 blitt gjort 18 reirfunn på i alt 11 lokaliteter. Tidligste registrering var 1 ind. Efteløt, Kongsberg (BU) 19.4, mens en meget sen observasjon kom i form av 1 ind. Lindesnes fyr, Lindesnes (VA) 2.11. I Danmark ble minst 630 lerkefalk registrert i 2002 (Lange 2004), og den danske hekkebestanden regnes å være i underkant av 10 par (Borch Grell & Rasmussen 2004). **Tillegg:** 2+ ind. Flesjøvannet, Våler (ØF) 2-16.8.1998.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (V 12-2)

På ny et dårlig år for jaktfalk. Kun min. 13 ind. ble registrert vinterstid i 2002. Min. 12 ind. i jan.-feb.: 1 ind. Kollsnes, Øygarden (HO) 4.1, 1 ad. ♀ Orrevatnet, Klepp (RO) 1.1, 1 2K Grudavatnet, Klepp (RO) 7.1, 1 ind. Reve, Klepp (RO) 29.1, 1 ad. ♂ Nese, Klepp (RO) 10.2, 1 ind. Gruda, Klepp (RO) 19.-21.2, 1 ind. Sirdal, Sirdal (VA) 8.1 og min. 5 ind. Lista-området, Farsund (VA) 6.1-26.2. Kun 1 ind. ble sett i des.: Høllen, Søgne (VA) 6.12. Fra Haramsøya, Haram (MR) rapporteres det om 1 ind. av den hvite morfen 28.-29.3.

Vandrefalk *Falco peregrinus* (V 11-3)

Foruten RO (med 21 registreringer), VA (21 registreringer) og OA (23 registreringer) ble 21 ind. rapportert i 2002: NO (1), NT (2), ST (1), MR (3), AA (2), BU (2) og ØF (10). I tillegg til disse ble det i HO registrert 5 ind. i perioden 1.1-28.4 og ca 35 ind. i perioden 7.8-30.12. Fra hekkeområdene rapporteres det om en økende bestand med blant annet hekking på 8 lok. i AA og på 13 lok. i OP. Også i Sverige opplever arten en positiv trend, hvor bestanden pr. 2002 regnes til min. 115 par (Strid 2003).

Vannrikse *Rallus aquaticus* (O SJ-HO, H)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
52	907	95	7	00, 01, 98

Fra rapportområdet kom det i 2002 rapporter om 52 ind. Antall rapporterte vannrikser i Norge har variert fra 15 ind. i 1993 til hele 257 ind. i 2000. Bruk av lyd har vist seg å være meget effektivt for å lokke frem vannrikser, og antall ind. som blir registrert er nok ganske avhengig av denne lokkemethoden. *Funn fra rapportområdet*: 2 ind. Kanalen, Nærøy (NT) 10.2, 1 ind. Hammervatnet, Levanger (NT) 16.5, 1 ind. Litjvatnet, Agdenes, (ST) 2.3, 1 ind. Daløya, Frøya (ST) 8.3, 2 ind. Øysand, Melhus (ST) 15.9, 1 ind. Øysand, Melhus (ST) 17.-22.9, 1 ind. Tarva, Bjugn (ST) 4.10, 1 ind. Lebestjøna, Smøla (MR) 3.6, 1 ind. Hostadvatnet, Fræna (MR) 15.6, 1 ind. Ona, Sandøy (MR) 12.10, 1 ind. Lille Rensvikvann, Frei (MR) 15.10, 1 ind. Halsør, Vågsøy (SF) 13.3 og 1 ind. Refviksanden, Vågsøy (SF) 12.10. HO kan skilte med hele 37 ind. i 2002, og disse hadde følgende kommunevise fordeling: Bergen (19), Fitjar (9), Fjell (4), Bømlo (2), Sveio (2) og Stord (1). *Hekkefunn*: Nok en gang ble det gjort hekkefunn i Øreslandskilen, Lillesand (AA) hvor 1 pull. ble rm. 18.6.

Myrrikse *Porzana porzana*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
85+	325	21	1	02, 00, 01

Med hele min. 85 ind. går 2002 inn i historien som det desidert beste myrrikse-året i NFKFs virksomhetsperiode. Forrige bestenotering var fra 2000 med 45 ind. Ikke overraskende var RO med sine min. 20 ind. fylket med flest funn. *Andre funn*: NO (1), ST (4), MR (8), HO (3), VA (4), AA (1), TE (1), VF (5), BU (5), OA (10+), OP (6), HE (9) og ØF (8). Tidligste registrering kom fra Låen, Selbu (ST) 4.5, mens det siste individet i 2002 ble sett i Presterødskilen, Tønsberg (VF) 15.9. Også våre naboland kan vise til rekordforekomster og nye bestenoteringer; i Sverige ble 367 sy. ♂♂ registrert (Strid 2003), mens danskene rapporterer om 201 sy. ♂♂ (Borch Grell & Rasmussen 2004). Storbritannia derimot, opplevde et svakere år enn på lenge, og med kun 18 sy. ♂♂ må man tilbake til 1997 for å finne et svakere år for arten (Ogilvie 2004).

Åkerrikse *Crex crex*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
ca. 320	906	49	1	02, 00, 01

Aldri før i komiteens virksomhetsperiode har så mange åkerrikser blitt registrert i Norge. Ca 320 ind. er en formidabel bestenotering. Stort sett alle rapportene dreier seg om sy. ♂♂. Folvik (2004) anslår antall sy. ♂♂ i Norge i 2002 til ca 215. Det er vanskelig å si hva spriket i antall individer mellom LRSK-rapportene og åkerrikse-prosjektet skyldes. En del av forklaringen er naturligvis at også ikke-syngende ind. figurerer i LRSK-rapportene, men det kan også være at det tar en stund før observasjoner rapporteres. Uansett står 2002 igjen som et rekordår for åkerrikse, i likhet med andre nattsangere som for eksempel vaktel og myrrikse. *Fylkesfordeling*: NO (1), NT (7), ST (8), MR (10-12), SF (3), HO (9), RO (ca 70), VA (11+), AA (4), TE (8), VF (9), BU (28+), OA (82), OP (18), HE (24) og ØF (30+). *Hekkefunn*: Det ble også gjort flere hekkefunn i rekordåret: 1 hekking i OA, 2 hekkinger i ØF samt «noen» konkrete hekkefunn i RO. I Sverige ble 1038 sy. ♂♂ registrert, også det ny bestenotering. Populasjonen hos våre naboer i øst regnes som den største siden 1960-tallet (Strid 2003). I Danmark ble 276-298 sy. ♂♂ rapportert, også det regnes som et bra år (Borch Grell & Rasmussen 2004). *Tillegg*: 1 ind. NT i 1994, 1 hekkefunn i MR i 1999 hvor høna ble drept på reiret, sannsynligvis under siloslått, 1 ind. TE i 2000 og 1 ind. HE i 2001.

Sivhøne *Gallinula chloropus* (O SJ-NO)

To funn fra rapportområdet: 1 ind. Søyla, Jan Mayen (SJ) 15.10, 1 ind. Engevikvatnet, Meløy (NO) 15.5.

Sothøne *Fulica atra* (O SJ-TR)

To funn fra TR i rapportområdet: 1 ind. Vannøya, Karlsøy 2.5 og 1 ind. Finnfjordvatnet, Lenvik 26.9.

Trane *Grus grus* (O SF-AA)

2002 ble et år med mange obs. i rapportområdet. Igjen ble det gjort flere tidligfunn, med flere observasjoner i mars og ett funn så tidlig som i feb. I HO ble 34 ind. registrert i perioden 31.3-12.8, i RO ble ca 22 ind. sett i perioden 15.2-3.9. 1 ind. pt. N Sandøy, Stavanger 15.2 er trolig det tidligste funnet i landet noensinne. VA melder om 29 registreringer av et ukjent antall ind. i perioden 13.3-11.7, hvor en flokk på 20 ind. pt. N Topdalsfjorden, Kristiansand 8.5 var det største enkeltfunnet. Fra AA rapporteres det om enkeltind. fra Løddesøl, Arendal 1.4 og Hødnebo, Risør 3.4.

Tjeld *Haematopus ostralegus* (V 12-15.2)

Totalt ble det observert 458-460 ind., med 263 ind. i perioden jan.-15.2 og 195-197 ind. i des. Ørin/Rinnleiret, Levanger/Verdal (NT) er den desidert beste lokaliteten for tjeld vinterstid, og maks.-tall der var 212 ind. 2.2 og 180 ind. 31.12. Andre funn av relativt høye antall er rapportert fra Fevåg, Rissa (ST) med 17 ind. 27.1 samt Steinbrygga, Horten (VF) med 18 ind. 3.-6.1. Det nordligste vinterfunnet var 1 ind. Søvikstranden, Alstahaug (NO) 5.1-6.2. Vi tar også med funn av 1 ind. ved Longyearbyen (SJ) 17.4. *Fylkesfordeling*: Jan.-15.2: NO (1), NT (217), ST (18), HO (1), RO (1) og VF (25). Des.: NO (1), NT (182-183), ST (1), MR (2-3), HO (3), RO (3) og VF (3).

Det er en trend at flere tårnfalker velger å tilbringe vinteren i Norge. Aldri før har så mange tårnfalker blitt sett vinterstid i landet vårt som i år 2002. Fuglen på bildet er fotografert på Hellemyra, Farsund (VA) i desember 2002 av Gunnar Gundersen.

Avosett *Recurvirostra avosetta*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
10	85	7	3	91, 93, 98/02

En rekke observasjoner fra flere nærliggende områder uten noen særlig overlapp i tid gjør at estimatet dette året er høyst usikkert. Det totale antall ind. involvert ligger et sted mellom 10 og 22, noe som uansett innebærer at dette var et svært godt år for denne arten i Norge. *Alle funn:* 1 ind. Nordhasselbukta, Farsund (VA) 18.4, 4 ind. Presterødkilen, Tønsberg (VF) 20.4 og Mølen, Larvik (VF) 21.4, 1 ind. Presterødkilen, Tønsberg (VF) 23.4, 3 ind. Øra, Fredrikstad (ØF) 7.-9.5, 7 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) og Mølen, Larvik (VF) 11.5, 2 ind. Altaelvmunningen, Alta (FI) 4.6, 2 ind. Søvikstranden, Alstahaug (NO) 6.6 (funn nr. 10 i fylket), 2 ind. Hagabukta, Sola (RO) 11.-12.6 og 1 ind. Makkevika, Giske (MR) 10.9. I Storbritannia er det rapportert om 1262-1266 par ved 52 lokaliteter dette året, noe som er rekordantall både med hensyn til par og lokaliteter. Hekkesuksessen (minimum 142 juv.) var imidlertid katastrofalt dårlig grunnet predasjon og dårlige værforhold (Ogilvie 2004). Rekordmange avosetter (680 par) gjorde hekkforsøk i Skåne, Sverige dette året (Strid 2003). *Tillegg:* 1 ind. Sandane lufthavn, Gloppen (SF) 4.4.1997.

Dverglo *Charadrius dubius* (O SJ-AA)

De nordligste funnene ble som vanlig gjort i NT: 1 ind. Sandfærhus, Stjørdal 7.7, 1 ind. Leksosen, Stjørdal 30.7 og 2 ind. Ørin, Verdal 14.9. Det er sannsynlig at arten hekker i fylket, selv om vi mangler dokumentasjon på dette fra de senere årene. Fra ST har vi fått rapport om observerte par fra Gaulosen, Trondheim 9.5, Solhusøra, Orkdal 10.5 og ved utløpet av Songa, Gangåsvatnet, Orkdal 20.6-2.7. De første individ i ST var på plass 24.4 og 25.4 hhv. på Solhusøra, Orkdal og Gaulosen, Trondheim. Arten hekker med største sannsynlighet regelmessig ved flere av de store elvene i fylket, og 27.6 ble 1 1K observert ved Volløya, Melhus. Fra HO meldes det om 1 ind. fra Grandane, Voss 8.5-13.6, samme sted som det første hekkefunnet for fylket (2001). Fra RO meldes det om 1 ♂ fra Grudavannet, Klepp 8.6. Fra VA er det rapportert om funn fra fire lokaliteter i hekketiden: 1 ind. Tonstad, Sirdal 19.4-5.5, 2 ind. Sannes, Kristiansand 2.5, 1 ind. Risnes, Kvinesdal 31.5, og ved Prestneset, Lyngdal ble 3 par observert 25.5. På sistnevnte sted ble 1-6 ind. registrert i perioden 25.4-19.6. Det er imidlertid uvisst hvor mange par som hekket på denne tradisjonelle lokaliteten. Fra VA er det i tillegg rapportert om følgende funn: 1 ind. Nesheimsanden, Farsund 21.7 samt 1-3 1K ulike steder på Lista, Farsund 4.-12.8. Fra AA har vi fått rapport om 1 ind. Voilan, Evje og Hornnes 15.5, samt hekkefunn fra Rugsland, Birkenes 16.5-21.6, hvor et par fikk fram 3 juv., og i tillegg et par som viste engstelig atferd i Åmli 7.7.

Boltit Charadrius morinellus. Materialet til NFKF tar kun for seg trekkobservasjoner av arten, og ikke observasjoner fra hekkeområder. Snøforholdene i fjellet har nok mye å si for antallet boltiter som observeres i lavlandet om våren. Høstobservasjoner fra lavlandet er det svært få av. Foto: Frode Falkenberg.

Sandlo *Charadrius hiaticula* (V 11-15.2)

Denne arten er sjelden å se i Norge vinterstid. I 2002 ble 12 ind. påvist: 1 ind. Stavasanden, Karmøy (RO) 5.1, 2 ind. Nordhasselbukta, Farsund (VA) 14.2, 1 ind. Herdla, Askøy (HO) 14.12, 3 ind. Vigra, Giske (MR) medio-ultimo des., 4 ind. Hustadbukta, Fræna (MR) 23.-26.12 og 1 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 31.12. Vi tar også med at første hekkefunn siden 1978 ble gjort i OA, da 1 par med pull. ble observert ved Fornebo, Bærum 9.6.

Boltit *Charadrius morinellus* (T)

Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall. Spring/autumn migration. Ranking of totals.

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
102/1	1513/38	129/3	7	98, 97, 95

Et relativt dårlig år med min. 102-103 ind. på vårtrekket og 1 ind. på høsttrekket. Funnene på vårtrekket ble gjort i perioden 27.4-23.5 og fordeler seg slik: HO (16), RO (min. 68), VA (13), TE (1) og VF (4-5). Høstfunnet var 1 ind. Mølen, Larvik (VF) 1.9.

Heilo *Pluvialis apricaria* (V 11-2)

Et bra år med 10 ind. registrert i perioden, og hele 9 av disse i årets to siste måneder. *Alle observasjoner:* 1 ind. Nordhasselbukta, Farsund (VA) 5.1, 1 ind.

Tjøtta, Alstahaug (NO) 3.11, opptil 3 ind. Herdla, Askøy (HO) 7.11-15.12, 1 ind. Taustra, Frosta (NT) 2.12, 1 ind. Skovgård, Trondheim (ST) 8.12, 1 ind. Kvasheim fyr, Hå (RO) 25.12 og 2 ind. Steinsvika, Farsund (VA) 25.12.

Tundralo *Pluvialis squatarola* (V 12-3)

I år som i fjor ble 5 ind. registrert i perioden, men et par av disse var trolig tidlige vårtrekkere. *Alle observasjoner:* 1 ind. Nordhasselbukta, Farsund (VA) 9.1, 1 ind. Male, Fræna (MR) 29.-31.3, 1 ind. Lista, Farsund (VA) 31.3, 1 ind. Kviljodden, Farsund (VA) 6.12 og 1 ind. Kolnes, Sola (RO) 21.12.

Vipe *Vanellus vanellus* (V 1.12-10.2)

Etter tre gode år, ble dette året relativt dårlig med totalt min. 69 ind. registrert. I perioden jan.-10.2. ble min. 46 ind. observert i fire fylker: NO (1), RO (ca. 32), VA (min. 12) og VF (1). I des. ble totalt min. 23 ind. registrert i 6 fylker: TR (1), NO (2), ST (1), HO (2), RO (7) og VA (min. 10). Den nordligste vinterregistreringen dette året var 1 ind. Sandnessundet, Tromsø (TR) 3.12. Vi tar også med at 2 ind. ble observert på Jan Mayen (SJ) i løpet av nov. (ett av disse ble funnet dødt).

Polarsnipe *Calidris canutus* (V 11-4)

Et dårlig år med 22-23 ind., og i tillegg var trolig flere av disse tidlige vårtrekkere eller seine høsttrekkere. I perioden jan.-april ble 18 ind. registrert, men av disse var kun 5 ind. funn fra jan., mens de resterende 13

ind. ble registrert i perioden 26.3-28.4 og var følgelig trolig tidlige trekkere. Fylkesfordelingen var som følger: RO (15) og VA (3). De ubestridte vinterfunnene var alle fra RO: 4 ind. Børaunen, Randaberg 8.-9.1 og 1 ind. Solabukta, Sola 9.1. Langt færre ind. ble observert i perioden nov.-des. med bare 4-5 ind. fra 3 fylker: NO (1), RO (2) og VA (1-2). Tre av disse ble observert i nov. og kan være seine trekkere. 1-2 ind. i Lista-området, Farsund (VA) 6.-31.12 var eneste funn fra des. Nordligste funn var 1 ind. Tjøtta, Alstahaug (NO) 19.11.

Sandløper *Calidris alba* (V 11-4)

Totalt ca. 31 ind. ble registrert i perioden, og som vanlig er tilnærmet alle observasjoner gjort i RO. I jan. og feb. ble ca. 26 ind. registrert, alle fra RO: opptil 20 ind. Solastrand, Sola 5.-10.1 og 6 ind. Revtangen, Klepp 27.1 (5 ind. s.st. 27.3). I nov.-des. ble 5 ind. observert: opptil 3 ind. Solastranda, Sola (RO) 3.11-28.12, 1 ind. Giske (MR) 21.11 og 1 ind. Brusand, Hå (RO) 25.12.

Tundrasnipe *Calidris ferruginea* (V 11-3)

Ingen funn foreligger fra rapportperioden i 2002.

Myrsnipe *Calidris alpina* (V 12-15.2)

Årets 69 ind. er det laveste antallet siden 1992. I jan.-feb. ble 35 ind. observert med følgende fylkesfordeling: NT (19), ST (9), HO (6) og VA (1). I des. ble 34 ind. registrert: NT (6), MR (25), HO (1), VA (1) og VF (1). Høyeste antall og samtidig det nordligste funnet var 19 ind. Ørin, Verdal (NT) 7.-8.1.

Dvergsnipe *Calidris minuta* (Mulig hekkefunn i NO) Vi tar med det som trolig var første hekkefunn i NO, da et par med engstelig atferd ble observert på Måøya, Meløy 24.7. Ingen unger ble imidlertid funnet. Eneste vinterfunn i NFKFs virksomhetsperiode er fra 1996.

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall. *Spring/autumn migration. Ranking of totals.*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
6/7	93/93	8/8	8	99, 97, 98

Funn fra potensielle hekkeområder: 6 ind. spillende Sør-Varanger (FI) 2.7, 1 ind. varslet i typisk hekkebiotop Røyrvik (NT) 14.7, 1 ind. med hekkeadferd samt 1 par med min. 1 stor juv. Åmot (HE) 16.7, 1 ind. Gausdal (OP) 21.7 og 1 stor juv. Meråker (NT) 23.7. I tillegg ble 5-6 ind. registrert på 4 potensielle lokaliteter i Rendalen (HE). *Funn i trekketidene:* Med min. 13 ind. i trekketidene ble dette et dårlig år. *Vårtrekket* bød på 6 ind. i perioden 25.5-6.6, og fordelte seg slik: 1 ind. Ørin, Verdal (NT) 25.-28.5, 1 ind. Kråka, Jomfruland, Kragerø (TE) 28.-29.5, 1 ad. Kurefjorden, Rygge/Råde (ØF) 28.-29.5,

1 ind. Ostjønna, Tjøtta, Alstahaug (NO) 30.5, 1 ind. Orreosen, Klepp (RO) 4.6 og 1 ind. Nærland, Hå (RO) 4.-6.6. På *høsttrekket* (3.-19.8) har vi fått rapporter om funn av min. 7 ind. med følgende fordeling: min. 4 ind. Lista, Farsund (VA) 3.-10.8, 1 ad. Øysand, Melhus (ST) 7.-19.8, 1 ind. Klingsundet, Snåsa (NT) 11.8 og til slutt 1 ind. Årnestangen, Rælingen (OA) 11.-15.8. I Danmark ble min. 95 ind. observert dette året, noe som er langt over gjennomsnittet for perioden 1978-2000 (59 ind.) (Lange 2004).

Brushane *Philomachus pugnax* (V 11-3)

Ingen funn foreligger fra rapportperioden i 2002.

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* (V 12-3)

Etter fjorårets rekordantall bød 2002 på «kun» 18 ind. i perioden, fordelt på 11 ind. i jan.-mars og 7 ind. i des. Fordelingen av funnene var som følger: jan.-mars: ST (2), HO (1), RO (2), VA (1), TE (2), VF (1), OA (1) og ØF (1), des.: HO (1), RO (2), VF (1), OP (1) og HÈ (2).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall. *Spring/autumn migration. Ranking of totals.*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
9/19	87/171	6/14	4	99, 01, 96

Funn fra potensielle hekkeområder: Det nordligste funnet var 3 spillende ♂♂ fra Tromsø (TR) 13.6. I NO ble 3 spillende ♂♂ observert på en leik i Saltdal 8. og 15.6, samt 1 spillende ♂ i Fauske 16.6. En ny leik ble registrert i Verdal (NT), hvor 8 ind. ble påtruffet 1.6. Fra ST er det rapportert om 2 spillende ♂♂ fra Holtålen 25.5 og 1 spillende ♂ fra Tydal 30.5, samt 1 ad. fra Oppdal 14.6. Fra Rindal (MR) meldes det om hekkefunn (4 egg) 26.7. På Hovden, Bykle (AA) ble 10-15 ind. registrert på en leik 3.-13.6, hvorav 6-8 var spillende ♂♂. Dette er det høyeste antall som er registrert noen gang fra dette fylket. Min. 3 spillende ♂♂ ble påtruffet på en leik i Tinn (TE) 20.6. Fra BU er det rapportert om funn av 2 ind. 10.5 og 1 ind. 8.8 fra ulike lokaliteter i Ål, i tillegg til 1 spillende ♂ Hol 24.6. Stadig nye spillplasser registreres i OP. I 2002 ble 4 nye leiker registrert, noe som innebærer 55 kjente spillplasser etter 1970. Kommunewis fordeling av disse leikene er: Nord-Aurdal (18), Dovre (7), Nord-Fron (6), Gausdal (5), Øyer (5), Ringebu (2), Sør-Fron (2), Vågå (2), Øystre Slidre (2), Etnedal (1), Gjøvik (1), Lillehammer (1), Sel (1) og Vestre Slidre (2). *Funn i trekketidene:* Totalt ca. 28-29 ind. observert i trekketidene er et bra antall, med 9-10 ind. på vårtrekket (26.4-4.6) og ca. 19 ind. på høsttrekket (27.7-26.10). Observasjonene fra *vårtrekket* hadde følgende fordeling: HO (1), VA (2), VF (1), OA (3), OP (1) og ØF (1-2). Flere av disse registreringene er av spillende ♂♂. De ca. 19 ind. som ble funnet på *høsttrekket* hadde følgende fordeling: HO (1),

VA (ca. 8), BU (1), OA (1), OP (5) og ØF (3). Årets første (26.4) og siste (26.10) dobbeltbekkasiner ble begge beskuet på Lista fyr, Farsund (VA). Danskene rapporterer om det beste året siden 1978 med 31 ind. (Lange 2004), mens 4 ind. fra Storbritannia var som normalt (Rogers 2003). *Tillegg*: spillende ind. på tidligere ukjent spillplass Vestre Slidre (OP) 30.6-8.7.1991, 1 ind. Vestfjellet, Gausdal (OP) 25.7.2001 og 1 ind. Øysand, Melhus (ST) 28.8.2001.

Rugde *Scolopax rusticola* (V 12-2)

Rekordåret 2001 ble etterfulgt av et svakt år med bare 18-19 ind., fordelt på 9-10 ind. i perioden jan.-feb. og 9 ind. i des. HO utmerker seg med spesielt mange observasjoner. I jan.-feb. ble 7-8 ind. observert i dette fylket med følgende kommunevise fordeling: Askøy (2-3), Bergen (1), Bømlo (1), Fjell (1), Radøy (1) og Øygarden (1). Tilsvarende antall fra des. var 6 ind. med fordelingen: Austevoll (2), Bergen (1), Bømlo (2) og Fedje (1). I tillegg ble 2 ind. observert i perioden jan.-feb. i VF, og ett ind. i hvert av fylkene MR, RO og OP i des. Det nordligste vinterfunnet var 1 ind. Ona, Sandøy (MR) 8.12. Vi tar også med funn av 2 døde ind. fra Jan Mayen (SJ) 8.-9.11.

Svarthalespove *Limosa limosa* (O±(TR+RO), V, H)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
121	949	71	1	02, 01, 99

Det ble det beste året i NFKFs virksomhetsperiode med min. 121 ind. Verdt å merke er også at fra NO, som er det beste svarthalespove-fylket foruten TR og RO, var rapporteringen ufullstendig fra Lofoten og Vesterålen. I perioden 13.4-1.7 ble min. 72 ind. observert med følgende fylkesfordeling: NO (min. 37), NT (8), ST (10), MR (2), HO (7), VA (6) og ØF (2). I perioden 28.7-20.10 ble min. 49 ind. registrert med følgende fylkesfordeling: NO (min. 6), NT (2), ST (1), MR (3), SF (1), VA (min. 15), TE (3), VF (ca. 10), OA (3) og ØF (5). Årets første funn i rapportområdet var 1 ind. Nordre Ovenbukta, Råde (ØF) 13.4. Det siste ind. ble observert på Vellamelan, Steinkjer (NT) 7.9-20.10. Dette ind. ble ringmerket på Island 6.7. Høyeste antall fra rapportområdet var opptil 14 ind. fra Ostjønna, Tjøtta, Alstahaug (NO) 21.5-7.6. Verdt å nevne er at fra RO har vi fått rapport om flere flokker på opptil 40 ind. I Storbritannia var antall lokaliteter hvor arten hekket (8) det laveste siden 1981, men antall par var det tredje høyeste siden den gang (47-48 par). I tillegg var hekkesuksessen generelt tilfredsstillende (Ogilvie 2004). *Tillegg*: 1 ind. Tromlingene, Arendal (AA) 1.-3.9.2001.

Lappspove *Limosa lapponica* (V 12-2, I NO-ØF)

Innlandsfunn: I Femundsmarka, Engerdal (HE) er arten observert årlig siden 1990, og 4 ♂♂ og 1 ♀ ble påtruffet 11.6. Det har lenge vært mistanke

om hekking i dette området, og første registrerte hekkefunn utenfor FI var et faktum da et reir med 3 egg ble funnet her 12.6. Min. 10 ind. ble observert ved Årmestangen, Rælingen (OA) 31.8-30.9. *Vinterfunn*: En liten nedgang fra i fjor, men 14 ind. er likevel et meget bra antall. Alle funn: 8 ind. Sola (RO) 9.12, 1 ind. Obrestad havn, Hå (RO) 12.-16.12 og 5 ind. Vigra, Giske (MR) medio-ultimo des.

Småspove *Numenius phaeopus* (V 12-2)

Ingen funn foreligger fra rapportperioden i 2002.

Rødstilk *Tringa totanus robusta* (UA)

Ingen sikre registreringer i 2002, men mange av rødstilkene som observeres vinterstid i Norge tilhører antagelig denne islandske underarten.

Skogsnipe *Tringa ochropus* (V 12-2)

Ved Grudavannet, Klepp overvintret 1 ind. i perioden 26.12.2001-22.1.2002. Samme sted ble det observert 1 ind. også 1.12. Kan det være den samme fuglen?

Gluttsnipe *Tringa nebularia* (V 12-2)

1 ind. Hafrsfjord, Stavanger (RO) 10.12 var første vinterfunn siden 1997. I tillegg tar vi med et par seine observasjoner: 1 ind. Grannes, Sola (RO) 2.11 og 1 ind. Borrevannet, Horten (VF) 7.11.

Strandsnipe *Acitis hypoleucos* (V 12-2)

Det fjerde funnet i NFKFs virksomhetsperiode var 1 ind. Giske (MR) 26.12. 1 ind. Alkevika 28.5 var trolig første funn av arten på Jan Mayen (SJ).

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus* (T)

±FI i oversikt under. Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall.

Excl. FI. Spring/autumn migration. Ranking of totals.

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
11/34	147/398	11/24	4	01, 94, 99

Det er veldig vanskelig å anslå estimater av denne arten på trekk siden den ikke rapporteres til LRSK i enkelte fylker (NO og TE) i tillegg til at den sannsynligvis er betydelig underrapportert i flere andre fylker (bl. a. TR og FI). Årets min. 225 ind. er et bra antall, men dersom man ser bort fra de tre nordligste fylkene blir antallet på 34 ind. mer beskjeden. I perioden 22.5-16.7 ble min. 191 ind. registrert. Fylkesfordelingen var som følger: FI (min. 180), NO (4), HO (1), RO (1) og ØF (5). I perioden 31.7-2.10 ble 34 ind. observert med følgende fylkesfordeling: NO (7), NT (2), ST (12), MR (1), HO (3), RO (4), VA (2), VF (2) og OA (1). Høyeste antall: 148 ind (1 ♂ og 147 ♀♀) Vadsøya, Vadsø (FI) 28.6 og min. 180 ind. s.st. 16.7. Tidligste funn var 2 ind. Røst (NO) 22.5 og seneste funn var 1 ind. Blixekilen, Tønsberg (VF) 2.10.

Polarjo *Stercorarius pomarinus* (O NO-ØF)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
81	1162	76	5	01, 94, 99

Det er store fluktusjoner mellom år i antallet av arten i rapportområdet. Årets forekomst på 81 ind. (tab. 4) er et relativt bra antall, men langt under fjorårets rekordantall. Tidligste funn var 2 ad. Eigerøy fyr, Eigersund (RO) og 2 ad. Lista fyr, Farsund (VA) 27.4. Seneste funn var 1 1K Kjervågsund, Frøya (ST) og 1 ind. Vikertangen, Asmaløy, Hvaler (ØF) 25.10. Ingen innlandsfunn eller vinterfunn er rapportert. Hele 917 ind. trakk forbi Slettnes, Gamvik (FI) 13.-23.5. Fra Sverige meldes det om ca. 190 ind. dette året, noe som ansees som et normalår (Strid 2003), mens danskene rapporterer om et bunnår med 49 ind. (Lange 2004).

Tyvjo *Stercorarius parasiticus* (I+FI)

Eneste innlandsfunn var 1 ad. ved Gomsrud flyplass, Kongsberg (BU) 10.7.

Fjelljo *Stercorarius longicaudus* (T)

+FI i oversikt under. Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall. *Excl. FI. Spring/autumn migration. Ranking of totals.*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
13/16	310/440	14/42	4	01, 94, 99

Tabell 4. Funn (ind.) og sesongfordeling (med datoperiode) av polarjo *Stercorarius pomarinus* i Norge (NO-ØF) i 2002.

Records (ind.) and seasonal distribution (date period indicated) of Pomarine Skua Stercorarius pomarinus in Norway (NO-ØF) in 2002.

Fylke	Vår	Sommer	Høst	Total
County	Spring	Summer	Autumn	
	(27.4-2.6)	(30.6-28.7)	(17.8-25.10)	
NO	-	1	2	3
NT	-	-	1	1
ST	-	-	3	3
MR	-	-	11	11
SF	2	1	-	3
HO	6	1	1	8
RO	12	-	2	14
VA	14	2	-	16
VF	8	1	-	9
ØF	12	-	1	13
Total	54	6	21	81

Hele 193 ind. i trekketidene er meget bra (tab. 5). Vi skal imidlertid legge merke til at utenfor FI er «kun» 29 ind. registrert, noe som er mer normalt. Vi skal også notere oss at arten er underrapportert fra NO (observasjoner rapporteres ikke til LRSK i dette fylket). Høyeste antall var 139 ind. som trakk mot øst utenfor Slettnes, Gamvik (FI) 21.5. Totalen herifra i perioden 13-23.5 var 158 ind. Seneste funn for året var 1 1K Gaulosen, Melhus (ST) 9.10.

Dvergmåke *Larus minutus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
393	1495	89	1	02, 00, 01

Dette ble det beste året i NFKFs virksomhetsperiode for denne arten. Til sammen ble ca. 393 ind. registrert i 2002 (tab. 6). *Hekkefunn* ble som vanlig gjort i NT og FI, men nytt av året var at hekking også ble konstatert i TR. I FI er det i all hovedsak i Sør-Varanger at arten opptrer. Ca. 40 par gikk til hekking i Svanvannet ved Utnes, og flere reir med nyklekte unger ble observert 24.6. Se for øvrig Günther (2002) for en utførlig beskrivelse av dvergmåkens opptreden i FI fram til 2002. Første dokumenterte hekkefunn fra TR var et faktum da 3 reir med egg ble funnet i en hettemåkekoloni i Nedrevann, Skibotn, Storfjord 16.6. Sannsynligvis klekket eggene i alle de tre reirene og en unge ble ringmerket (Helberg *et al.* 2002). Ved Leksdalsvatnet, Verdal (NT) har arten hekket siden 1998 og hekkeforsøk ble også

Tabell 5. Funn (ind.) og sesongfordeling (med datoperiode) av fjelljo *Stercorarius longicaudus* i Norge (i trekketidene) i 2002.

Records (ind.) and seasonal distribution (date period indicated) of Long-tailed Skua Stercorarius longicaudus in Norway (on migration) in 2002.

Fylke	Vår	Høst	Total
County	Spring	Autumn	
	(13.5-2.7)	(14.8-9.10)	
FI	164	-	164
NO*	8	6	14
ST	-	2	2
MR	1	3	4
VA	-	2	2
TE	1	-	1
VF	-	2	2
ØF	3	1	4
Total	177	16	193

*Rapporteringen fra NO er ufullstendig
report from NO is not complete

Tabell 6. Funn (ind.) og årstidsfordeling av dvergmåke *Larus minutus* i Norge i 2002.*Records (inds.) and monthly distribution of Little Gull Larus minutus in Norway in 2002.*

Fylke	jan.-feb.	mars-apr.	mai-juni	juli-aug.	sept.-okt.	nov.-des.	Total
County	Jan.-Feb.	Mar.-Apr.	May-June	July-Aug.	Sept.-Oct.	Nov.-Dec.	
FI	-	-	142+	ca. 13*	-	-	155+
TR	-	-	14	*	-	-	14
NO	-	1	6	-	-	-	7
NT	-	1	16	*	-	-	17
HO	-	-	1	-	1	1	3
HS	-	-	-	-	-	1	1
RO	1	5+	8+*	8+*	ca. 12*	ca. 5	39+
VA	-	-	-	>8	2	3	>13
TE	-	-	-	1	10	-	11
VF	-	-	4	5	4	2	15
BU	-	-	-	12+	-	-	12+
OA	-	1	5	ca. 49*	7	-	ca. 62
HE	-	-	3	-	-	-	3
ØF	-	-	7	4	28	2	41
Total	1	8+	206+	100+	ca. 64	ca. 14	ca. 393

*Noen ind. er først observert i perioden før og medregnes ikke i den etterfølgende perioden
some inds. were first observed in the previous period and are not included in the following period

gjort i 2002. De første ind. dukket opp 26.4, og min. 15 ad. ble observert 19.5. Det er imidlertid lite trolig at dvergmåkene hekket suksessfullt dette året fordi hettemåkekolonien i området kollapset i løpet av juni. Primo juli ble bare 1-2 ad. dvergmåker observert i området. I Stormyrbassenget, Hemnes (NO) viste 1 par hekkeatferd i perioden 31.5-2.6, men det er ikke rapportert om hekkefunn. I OA ble det observert mange dvergmåker i 2002. Spesielt Årnestangen, Nordre Øyeren, Rælingen kunne skilte med mange opptredener med 1 ad. og 37 1K 6.8 som maks.-tall (min. 42 ind. her 2.-24.8). Den svenske hekkebestanden estimeres til å ligge på ca. 1100 par (Strid 2003). I Danmark har 1-4 par gjort hekkeforsøk hvert år siden 1999, men hekking var kun vellykket det første året (Borch Grell *et al.* 2004). *Vinterfunn*: 1 2K Håtangen, Hå (RO) 15.1, 1 1K Ekofisk senter, Nordsjøen (HS) 11.-14.12, 1 1K Nordhasselbukta, Farsund (VA) 26.12, 1 ad. Vågsvollvika, Farsund (VA) 27.12 og 1 2K Obrestad, Hå (RO) 28.12.

Sildemåke *Larus fuscus* (V 12-2)

3 overvintrende ind. er innrapportert: 1 ad. Oslo (OA) medio-ultimo jan., 1 3K Bispevika, Oslo (OA) 18.2 og 1 3K Tøndergård båthavn, Molde (MR) 24.12.

Grønlandsmåke *Larus glaucooides* (O NO-ØF)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
98	513	35	1	02, 01, 00

Totalt 98-99 ind. (tab. 7) er et meget bra antall, og det beste i NFKFs virksomhetsperiode. Det er som vanlig en klar overvekt av 2K-fugler i materialet. Når det gjelder fordeling av funn i løpet av året legger vi merke til at grønlandsmåken var klart vanligst i årets 4 første måneder. 1 ind. Lågendeltaet, Lillehammer 10.5 var funn nr. 3 fra OP. 1 2K Storleiret, Frosta (NT) 3.2 ble tatt av hønsehauk. I Sverige ble 8 ind. observert i 2002, noe som betraktes som et godt år (Cederroth 2003). Min. 17 ind. i Danmark er det beste antall siden 1999 (Lange 2004).

Polarmåke *Larus hyperboreus* (O NO-ØF)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
185	696	61	1	02, 01, 98

Det ble et meget godt år med hele 185 ind. i rapportområdet (tab. 8). Det er som vanlig en klar overvekt av 2K-fugler i materialet. Sannsynligheten for å se arten i rapportområdet var størst i de to første månedene. I FI er polarmåken tallrik, og hele 2500 ind. ble observert på strekningen Kiberg-Vardø, Vardø 23.3. Med ca. 81 ind. var 2002 det beste året siden 1995 i Sverige (Strid 2003), men «bare» 48 ind. ble betegnet som et relativt dårlig år for danske funn av arten. Gjennomsnittet siden 1978 er 98 ind. per år i Danmark (Lange 2004).

Tabell 7. Funn (ind.) og årstidsfordeling av grønlandsmåke *Larus glaucooides* i Norge (÷ SJ-TR) i 2002.*Records (inds.) and monthly distribution of Iceland Gull Larus glaucooides in Norway (excl. SJ-TR) in 2002.*

Fylke	jan.-feb.	mars-apr.	mai-juni	juli-aug.	sept.-okt.	nov.-des.	Total
NO*	19	18°	1°	1	1	2	42
NT	3	2	-	-	-	-	5
ST	2	3	1°	-	-	1	7
MR	4	°	-	-	-	-	4
SF	-	-	-	-	1	-	1
HO	3	°	°	-	-	-	3
HS	2-3	°	-	-	-	-	2-3
RO	12	5°	°	-	1	3	21
VA	1	2°	2	-	-	-	5
AA	1	-	-	-	-	-	1
VF	1	1	-	-	-	-	2
OA	1	1°	-	-	-	-	2
OP	-	-	1	-	-	-	1
HE	-	1	1°	-	-	-	2
Total	49-50	33	6	1	3	6	98-99

* Rapporteringen fra NO er ufullstendig da arten er vanlig enkelte steder nord i fylket
Incomplete report from Nordland, where the species is relatively common in the northern part of the county

°Noen ind. er først observert i perioden før og medregnes ikke i den etterfølgende perioden
Some inds. were first observed in the previous period and are not included in the following period

Tabell 8. Funn (ind.) og årstidsfordeling av polarmåke *Larus hyperboreus* i Norge (÷ SJ-TR) i 2002.*Records (inds.) and monthly distribution of Glaucous Gull Larus hyperboreus in Norway (excl. SJ-TR) in 2002.*

Fylke	jan.-feb.	mars-apr.	mai-juni	juli-aug.	sept.-okt.	nov.-des.	Total
County	Jan.-Feb.	March-Apr.	May-June	July-Aug.	Sept.-Oct.	Nov.-Dec.	
NO*	74	4°	2°	1	4	16	101
NT	2	°	-	-	-	-	2
ST	7	1°	1	-	-	-	9
MR	3	3°	2	1	1	1	11
SF	2	1°	1	-	3	-	7
HO	2	-	-	1	-	1	4
RO	14	5°	3°	1	-	3	26
HS	1	°	-	-	7	-	8
VA	6	1°	2	1	1	2	13
TE	1	1	-	-	-	-	2
VF	1	-	-	-	-	-	1
OP	1	-	-	-	-	-	1
Total	114	16	11	5	16	23	185

* Rapporteringen fra NO er ufullstendig da arten er vanlig enkelte steder nord i fylket
Incomplete report from Nordland, where the species is relatively common in the northern part of the county

°Noen ind. er først observert i perioden før og medregnes ikke i den etterfølgende perioden
Some inds. were first observed in the previous period and are not included in the following period

Krykkje *Rissa tridactyla* (I)

Den eneste rapporten om innlandsfunn var 1 2K Kallaksjøen, Trøgstad (ØF) 13.4.

Rovterne *Sterna caspia*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
7	45	3	1	02, 99, 92

Et meget godt år med maks. 7 ind.: 1 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 23.4, 2 ad. Øra, Fredrikstad (ØF) 9.5, 2 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 9.5, 1 ad. Øra, Fredrikstad (ØF) 4.6 og 1 ad. Stråholmen, Kragerø (TE) 18.8. Det var det femte dårligste året siden 1978 i Danmark med 57 ind. (Lange 2004). 6 ind. i Storbritannia var som normalt (Rogers 2003).

Splitterne *Sterna sandvicensis*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 92-02	Snitt 92-00	Rang 02	Tre beste år
99	1613	147	8	98, 00, 01

Min. 99 ind. er en betydelig nedgang fra de foregående år (tab. 9), men det må som vanlig påpekes at anslaget er usikkert. Det er RO som er det dominerende fylket for forekomsten av splitterne, og arten hekker sannsynligvis tilnærmet årlig i Jærtraktene. Det tidligste funn i 2002 var 1 ind. Revtangen, Klepp (RO) 5.5. En 1K med ring ble observert ved Børaunen, Randaberg (RO) 27.7. Årets seneste funn, 1 1K Jomfruland, Kragerø (TE) 4.10, var også rm., men ringen lot seg ikke avlese. 1 ind. Merdø, Lyngdal 16.6 representerte det femte funn fra AA. Årets nordligste funn var 1 ad. Røst (NO) 23.5. Dette var funn nr. 4 fra dette fylket. Kun 184 par hekket i Sverige i 2002, noe som er på nivå med de to foregående år, men et lavt antall dersom man ser lengre tilbake. I 1975 hekket ca. 1100 par i vårt naboland (Strid 2003).

Makrellterne *Sterna hirundo* (O 2K/3K)

Ingen funn foreligger fra 2002.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea* (O 2K/3K)

1 2K Kobbernaglen, Hvaler (ØF) 25.5, 1 2K Vinappen, Fedje (HO) 2.6, 1 2K Ølbergholmen, Tisler, Hvaler (ØF) 6.6, min. 14 2K Purkskjæret, Gjøesingen, Frøya (ST) 15.6 og flere uker framover, og til slutt 250 2K Grimsøya, Røst (NO) 29.6.

Dvergterne *Sterna albifrons*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
2	31	2	7	01, 96, 92

Kun to funn dette året, begge fra ØF: 1 ad. Øra, Fredrikstad 13.6 og 1 ad. Mørvika, Halden 13.7. I Sverige (ca. 500 par) og Danmark (ca. 430 par) antas bestandene å være nogenlunde stabile (Strid 2003, Borch Grell *et al.* 2004).

Svartterne *Chlidonias niger*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
32	228	18	2	92, 02, 97

Med min. 32-33 ind. ble dette det nest beste året i NFKFs virksomhetsperiode (75 ind. i 1992) (tab. 10). Som vanlig var Jæren (RO) den store svarternelokaliteten. Første funn for året var 1 ad. Orreosen, Klepp (RO) 14.5. Siste registrering var 1 ind. Donavall, Larvik (VF) 7.9. Den svenske hekkebestanden viste en fin framgang fra ca. 200 til ca. 267 par (Strid 2003), og også den danske bestanden fortsatte den gode trenden fra 2001 med en økning til 71-77 par på 5 lokaliteter (Borch Grell & Rasmussen 2003). Dette er imidlertid et svært lavt antall når man vet at bestanden i Danmark var på ca. 3000-7000 par på 1800-tallet (Flensted 2004).

Lomvi *Uria aalge* (I)

Det begynner nå å tynnes ut med lomvier i de store innsjøene på Østlandet, men noen ind. holdt fortsatt stand etter invasjonen i 1997. Forekomsten i 2002 var som følger: min. 60 ind. Mjøsa (HE/OP), 6-7 ind. Randsfjorden (OP) og maks. 15 ind. Tyrifjorden (BU). Det spør om det går mot slutten for lomvi-epoken nå, siden Mjøsa var helt islagt vinteren 2002/2003. Det rapporteres i tillegg om 1 1K Øyeren, Trøgstad (ØF) 2.10. I Väneren, Sverige er det også noen få ind. som holder stand etter invasjonen i 1997 (Strid 2003).

Polarlomvi *Uria lomvia* (O NO-ØF)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
6	43	3	3	01, 97, 02/00/96

Det var et relativt godt år for observasjoner av polarlomvi i rapportområdet. Totalt er 6 ind. innrapportert (alle enkeltind.): Jomfruland, Kragerø (TE) 4.-5.1, Andenes, Andøy (NO) 5.1, Tarva, Bjugn (ST) 20.1, Hærføl, Hvaler (ØF) 7.2, Langesundtangen, Bamble (TE) 23.5 og Lista fyr, Farsund (VA) 20.10. Funnet fra ØF var det første for fylket. I Sverige ble 2 ind. observert i 2002 (Cederroth 2003).

Alke *Alca torda* (I)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Året 2002 ble det beste i NFKFs virksomhetsperiode for polarmåke *Larus hyperboreus*. Fuglen på bildet er en 2K som hadde tilhold på Bontelabo, Bergen (HO) 26.-27.1.2002. Foto: Frode Falkenberg.

Tabell 9. Funn (ind.) og aldersfordeling av splitterne *Sterna sandvicensis* i Norge i 2002.

*Records (inds.) and age distribution of Sandwich Tern *Sterna sandvicensis* in Norway in 2002.*

Fylke	1K	ad.	ub.	Total
County	1Y	2Y+	Unknown	
NO	-	1	-	1
MR	-	-	3	3
RO	2+	-	52+	54+
VA	1	-	9+	10+
AA	-	-	1	1
TE	1	-	4	5
VF	-	5	7	12
ØF	2	11	-	13
Total	6+	17	76+	99+

Alkekonge *Alle alle* (I)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Skogdue *Columba oenas* (O SJ-HO, V)

To funn foreligger fra rapportområdet: 1 par Boltåsen, Skånland (TR) 7.7 og 1 ind. Herdla, Askøy (HO) 7.11. Vi tar også med 1 ind. Ekofisk senter (HS) 24.4. *Vinterfunn:* 1-2 ind. Lista, Farsund (VA) 2.1 og 15 ind. Ås (OA) 16.2.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* (O SJ-TR)

Kun 1 ind. fra rapportområdet: 1 ind. Straumsbukta, Tromsø (TR) 30.4.

Turteldue *Streptopelia turtur*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
24	342	30	9	91, 93, 92

Det ble en liten oppgang fra i fjor med min. 24 ind. (tab. 11). På *vårtrekket* ble min.10 ind. registrert. Tidligste funn var 1 ind. Erga, Klepp (RO) 6.5. Den etterfølgende høst ble det observert 13 ind. Seneste

Tabell 10. Funn (ind.) og aldersfordeling av svartterne *Chlidonias niger* i Norge i 2002.*Records (inds.) and age distribution of Black Tern Chlidonias niger in Norway in 2002.*

Fylke	1K	2K	ad.	ub.	Total
County	1Y	2Y	3Y+	Unknown	
RO	6+	2	11+	-	19+
VA	2+	1	-	-	3+
TE	-	-	1	-	1
VF	-	-	2	1	3
BU	-	-	1-2	-	1-2
OA	1	-	1	-	2
ØF	1	-	2	-	3
Total	10+	3	18-19+	1	32-33+

funn var 1 ad. Veststeinen, Bremanger (SF) 12.10. Ett vinterfunn foreligger: 1 1K Litjvatnet, Agdenes (ST) 1.12-u.å. Svenskene opplevde et av de svakeste årene på lang tid (kun 1998 var dårligere) med ca. 70 ind. (Strid 2003). I Danmark ble 53 ind. registrert i 2002, noe som var en klar oppgang fra det dårlige fjoråret, men allikevel et relativt lavt antall (Lange 2004).

Snøugle *Bubo scandiaca*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
8	171	14	8	00, 01, 96

Etter to gode år var det tilbake til et mer «normalt» antall med 8 ind. i 2002. Følgende funn er innrapportert: 1 ind. Nordkinnhalvøya, Lebesby (FI) 5.2, 1 par Hardangervidda, Vinje (TE) i mars, 1 ad. ♀ Elgsjøen, Tydal (ST) 3.5, 1 ad. ♂ Hjerkin, Dovre (OP) 12.9, 2 ind. Storlonen, Gausdal (OP) 14.9 og 1 ind. Skomvær, Røst (NO) 4.10. *Tillegg*: 1 ind. Valdresflya, Øystre Slidre (OP) seinhøsten 1993 eller 1994.

Spurveugle *Glaucidium passerinum* (O SJ-FI+MR-RO)

Totalt 11 ind. i rapportområdet. Fra FI er det rapportert om enkeltind. fra ulike steder i Sør-Varanger: Brattli primo jan., Utnes 5.1, Holmfoss 18.1, Rødsand 18.1, Svanvik 19.1 og Stenbakk 16.2. I MR ble enkeltind. observert i Hisdalen, Sunndal 12.11, Mekdalen, Molde 30.12-6.4.2003 og Moldemarka vest, Molde 31.12. To funn er rapportert fra HO: 1 ind. jaktet på føringsplass ved Øvre Fenno, Voss 19.-20.2 og 1 ind. ble drept etter vinduskollisjon ved Skare, Odda 27.12.

Kattugle *Strix aluco* (O SJ-NO)

1 sy. Dagsvik, Leirfjord 31.3 var funn nr. 7 fra NO.

Slagugle *Strix uralensis*

Ingen observasjoner er rapportert i 2002.

Lappugle *Strix nebulosa*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
6	73	7	6	97, 94, 98

Etter to år uten observasjoner ble 2002 en opptur med 6 ind. Fordelingen av funn var som følger: tydelige vingemerker i snø etter 1 ind. Svanvik, Sør-Varanger (FI) 1.4, 1 ind. Stenbakk, Sør-Varanger (FI) 18. og 20.5, 1 ind. Blankvann, Sør-Varanger (FI) 3.7, 1 ad. Nilamyra, Sør-Varanger (FI) 3.7, 1 ind. Ådalen, Ringerike (BU) 3.11 og 1 ind. Okkenhaug, Levanger (NT) 25.12. I Sverige har arten utvidet sitt utbredelsesområde sørover de siste åra (Strid 2003).

Jordugle *Asio flammeus* (V 12-2)

Man kunne se etterdønninger etter det meget gode året 2001 også inn i 2002. I jan.-feb. ble det således observert 13-16 ind. med følgende fordeling: NO (1), NT (4-5), ST (1), RO (4-6), VA (2) og VF (1). Nordligste funn var 1 ind. Bliksvær, Bodø (NO) 27.1. Det eneste funn i des. var 1 ind. Kolnes, Sola (RO) 9.12. Vi tar også med 1 ind. som ble funnet dødt på Jan Mayen (SJ) 8.11 og 1 ind. som tok en svarttrost s.st. 10.11.

Nattravn *Caprimulgus europaeus* (O SJ-VA, H)

Fra VA er det rapportert om 5 funn av enkeltind. Tre av disse er fra Kristiansand: spillende Brattvoldheia 10.-

Tabell 11. Funn (ind.) og sesongfordeling (med datoperiode) av turteldue *Streptopelia turtur* i Norge i 2002.Records (inds.) and seasonal distribution (date period indicated) of Turtle Dove *Streptopelia turtur* in Norway in 2002.

Fylke	Vår	Høst	Vinter	Total
County	Spring	Autumn	Winter	
(6.5-15.6) (1.8-12.10) (Dec./des)				
NO	-	2	-	2
ST	-	-	1	1
SF	1	1	-	2
HO	-	1	-	1
RO	6+	2	-	8+
VA	3	6	-	9
VF	-	1	-	1
Total	10+	13	1	24+

12.6, spillende Føreid 12.6 og Voiebyen 15.6. I tillegg: Brennåsen, Songdalen 8.6 og Tjomsemoen, Søgne 28.6. **Hekkefunn:** Ingen konkrete hekkefunn er gjort, men arten er påvist i hekketiden i TE, VF, BU, OA og ØF. Se for øvrig Bye (2003) for en oppsummering fra BU i 2002. Første funn for året var 1 ind. Store Færder, Tjøme (VF) 5.5 og seneste observasjon var 1 ind. Borrevannet, Horten (VF) 30.8.

Iسفugl *Alcedo atthis*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
23	159	11	3	01, 92, 02

Nok et godt år for denne arten, med ett hekkefunn i tillegg til 21 ind. fra VA til ØF (tab. 12). Det første kjente hekkefunn fra TE ble dokumentert dette året et sted i Skien (Kjellemyr 2003). Første observasjon herifra ble gjort 29.5 da en fugl ble sett ved et reirhull. Paret ble sett flere ganger ved reirinngangen med fisk i nebbet utover sommeren. Siste observasjon fra området var 2.10. I Syverud, Ås (OA) ble 1 ind. sett ved et uferdig reirhull 26.5, men fuglen ble ikke observert etter dette. Ved Lyngdalselva, Lyngdal (VA) ble 1 ind. med svensk ring kontrollert 27.1 etter å ha fløyet seg på et vindu. I Storbritannia ble hekkebestanden estimert til 1117 par, noe som er det høyeste siden de systematiske registreringene startet i 1996 (Ogilvie 2004). **Tillegg:** 1 ind. Blodkiltjern, Borøy, Tvedestrand (AA) sept. 1996.

Hærfugl *Upupa epops*Vårtrekk/høsttrekk. Rangering for totalantall. *Spring/autumn migration. Ranking of totals.*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
5/6	41/141	3/12	10	93, 01, 91

En årstotal på 11 ind. er det dårligste siden 1996 (tab. 13). Årets første ind. ble sett flere ganger på Utsira (RO) 12.-14.4 og årets siste ind. ble observert på Skjelnan, Tromsø (TR) 6.11. I Storbritannia fikk man en liten oppsving med 90 ind. observert i 2002, men allikevel er dette langt under middel for perioden fra 1968 og framover (Fraser & Rogers 2004). Et meget dårlig år i Danmark med kun 13-15 ind. (Lange 2004). Totalt 63 ind. i Sverige betegnes som et normalt antall for de seneste årene, men er bare rundt det halve av normalen fra tidlig på 1990-tallet (Strid 2003). **Tillegg:** 1 ind. Hommelvik, Malvik (ST) høsten 1999 og 1 ind. Vingrom, Lillehammer (OP) okt. 2001.

Gråspett *Picus canus* (O SJ-TR)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Grønnspett *Picus viridis* (O SJ-NO)

1 ind. på føringsplass Skonseng, Rana (NO) ca. 20.3 og 1 ind. Granlia, Tosbotn, Brønnøy (NO) 4.8 var de eneste rapporterte ind. i 2002.

Svartspett *Dryocopus martius* (O SJ-NO + SF-RO)

Fra det nordlige rapportområdet foreligger sju observasjoner i løpet av året i Hemnes og Rana kommuner (NO). Dette inkluderer en sannsynlig hekking med fugl i reirhull Sætra, Hemnes 21.4. I tillegg ble 1 ind. hørt Grønsfoss, Sør-Varanger (FI) 12.5. Fra det vestlige rapportområdet foreligger et funn av 1 ind. i Jølster (SF) i mars-april, og fra RO 1 ind. Moi, Lund 6.1, 1 ind. Lund 20.8, 1 ♂ rm. Hodne, Klepp 13.-23.11, 2 ind. Hetlandsskogen, Bjerkreim 16.11 og 1 1K ♀ rm. Hodne, Klepp 17.11.

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos*

(O SJ-NT, OP-ØF)

Fra BU rapporteres 1 ♀ Stuvstadgrenda, Flesberg 4.10 og fra OP rapporteres 1 ♂ og 1 ♀ som ble sett med 1,2 km avstand Tøso, Vang 22.3. Fra Sverige rapporteres totalt 25-30 ind, hvorav 3 par ble påvist hekkende (Strid 2003).

Tretåspett *Picoides tridactylus* (O SF-VA)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Trelerke *Lullua arborea*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 92-00	Rang 02	Tre beste år
130	913	67	2	99, 02, 01

Tabell 12. Funn (ind.) og årstidsfordeling (ekskl. ett hekkefunn) av isfugl *Alcedo atthis* i Norge i 2002.*Records (inds.) and monthly distribution (excl. one breeding record) of Kingfisher Alcedo atthis in Norway in 2002.*

Fylke	jan.-feb.	mars-apr.	mai-juni	juli-aug.	sept.-okt.	nov.-des.	Total
County	Jan.-Feb.	March-Apr.	May-June	July-Aug.	Sept.-Oct.	Nov.-Dec.	
VA	2	1	-	1	1	-	5
AA	2	1	-	-	-	1	4
TE	-	-	-	-	1	-	1
VF	-	1	1	-	-	1	3
BU	-	-	2	1	1	-	4
OA	-	-	1	-	-	-	1
ØF	1	1*	-	-	-	1	3
Total	5	4	4	2	3	3	21

*ind. fra jan.-feb. oppholdt seg i området til 26.3 og medregnes kun i første periode
The ind. observed in Jan.-Feb. stayed until 26.3 and is only entered in the first period

Det ble rapportert 130 ind. i 2002. Dette er det nest beste året for arten i NFKFs virksomhetsperiode. Det store flertallet av funnene er som vanlig fra hekkeområdene i ØF og relativt få ind. ble registrert på trekklokaliteter vår og høst (tab. 14). De vestligste funnene i hekketiden var 1 sy. Vegusdal, Birkenes (AA) 7.4 og 2 ind. Levangsheia, Kragerø (TE) 7.4. *Hekkefunn*: 1 par hekket på Aurmoen, Ullensaker (OA) 27.4-4.8, 1 par hekket på Flatner sør, Nannestad (OA) 4.4-4.8, 1 par hekket Aurvegen, Gardermobanen, Ullensaker (OA) 4.4-25.6. *Vinterfunn*: 1 ind. Revesvingen, Klepp (RO) 2.1 og 1 ind Lista fyr, Farsund (VA) 29.-31.12.

16.7 i OP og 1-2 ind. Langhøi, Follidal (HE) 12.7. *Vinterfunn*: Min. 8 ind. Havika, Farsund (VA) 6.1, 2 ind. Sirevåg, Hå (RO) 8.1, 5 ind. Håtangen, Hå 25.1, 4 ind. Kvasheim, Hå 26.1, 2 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 27.1-14.2, 4 ind. Håstranda, Hå (RO) 24.2, 1 ind. Stråholmen, Kragerø (TE) 18.11-12.12, 4 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 11.12, 6 ind. Håtangen, Hå 14.-31.12 og 2 ind. Mølen, Larvik (VF) 24.12.

Fjellerke *Eremophila alpestris* (T,V)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
178	2830	353	9	98, 99, 95

På trekk ble det registrert 146 ind. fra FI og sørover. Av disse ble 11 ind. registrert i vårtrekkperioden og 135 ind. i høsttrekkperioden. De tre siste årene har vært de tre svakeste årene for arten siden den ble tatt inn som rapporteringsart f.o.m 1993. *Fylkesfordeling (mars-mai/sept.-nov.)*: FI (1-0), ST (1-0), HO (1-10), RO (0-14), VA (1-44), TE (4-18), VF (0-26), BU (0-1), OA (2-1), ØF (1-21). *Fra hekkeområdene*: 1 ind. Veslnøsa, Oppdal 13.5, 4 ind. Ålmflåin, Oppdal 5.6, 3 ind. Slåbergtjønnin, Oppdal 14.6 i ST, 2 ind. Horgheimsflya, Rauma (MR) 20.6, 1 ind. Hardangervidda, Eidfjord (HO) 30.6, 4 par Hardangervidda, Vinje (TE) sommeren, 1 ind. Ryggehøtjørni, Lesja 19.7, 1 par Hornsjøen, Dovre 19.7, 3 ind. Briskarhøi, Dovre 25.7, 1 ind. Dølnfjellet, Gausdal 26.7, flere par Bukono, Vestre Slidre 26.6, flere sy. Slettefjell, Vang 21.-22.6, 4-6 par Muneflænadn, Vang 12.7, 4 par Målegge, Vang

Tabell 13. Funn (ind.) og sesongfordeling (med datoperiode) av hærflugl *Upupa epops* i Norge i 2002.*Records (inds.) and seasonal distribution (date period indicated) of Hoopoe Upupa epops in Norway in 2002.*

Fylke	Vår	Høst	Total
County	Spring	Autumn	
	(12.4-26.5)	(31.8-6.11)	
FI	-	1	1
TR	-	1	1
NO	-	2	2
ST	-	1	1
MR	-	1	1
RO	2	-	2
VA	1	-	1
VF	1	-	1
BU	1	-	1
Total	5	6	11

Isfugl *Alcedo atthis* fanget og ringmerket Jåbekk, Mandal 21.9.2002. Foto: Ole Aa. Brattfjord.

Tartarpiplerke *Anthus richardi*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
40	405	29	5	01, 94, 00

Totalt 40 ind. er rapportert, og det er en kraftig nedgang fra rekordforekomsten i 2001 (71 ind.). *Vårfunn*: 1 ind. Lista fyr, Farsund 11.5 og 1 ind. som ble rm. på Store Færder, Tjøme (VF) i perioden 15.5-1.6. Tidligste registrering om høsten var 1 ind. på Utsira (RO) 17-19.9, og den seneste registreringen var 1 ind. Håtangen, Hå (RO) 21.11. *Fylkesfordeling (høst)*: NO (1, funn nr. 6), ST (1), MR (2), SF (3), HO (2), RO (14), VA (9), TE (2), VF (2), OA (1), ØF (1). I Sverige ble det rapportert 46 ind. som karakteriseres som en normal opptreden (Strid 2003), mens i Storbritannia var 78 ind. godt under gjennomsnittet de siste åra (Fraser & Rogers 2004).

Lappiplerke *Anthus cervinus* (O÷FI-TR)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
92	465	39	1	02, 01, 00

Sammenlignet med tidligere år ble det registrert høye antall av arten i 2002, og med 92 ind. er året det klart beste i NFKFs virksomhetsperiode. Av disse ble 10 ind. registrert på vårtrekk: 1 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 13.6 og 9 ind. s.st. 25.6. Tidligste registrering på høsttrekk var 1 ind. Kurefjorden, Rygge/Råde (ØF) 20.7 og den seneste registreringen var 1 ind. Husebysanden, Farsund (VA) 27.10. Av høstfunnene var 25 ind. Lista fyr 18.10 anmerkningsverdig. *Fylkesfordeling (høst)*: NO (4), RO (2), VA (34), TE (2), VF (8), OA (3), OP (1, funn nr. 5) og ØF (28). I Danmark var forekomsten på 94 ind. den tredje laveste i perioden 1977-2002 (Lange 2004).

Heipiplerke *Anthus pratensis* (V 12-2)

Kun 47 ind. er rapportert fra rapporteringsperioden, men det er veldig sannsynlig en betydelig under-rapportering fra RO (ingen rapporteringer) og VA. 25 ind. er rapportert fra jan.-feb. og 22 ind. fra des. Det nordligste vinterfunnet var 4 ind. Strømsvik, Hitra (ST) 19.1. Anmerkningsverdig er også 1 ind. Hornøya, Vardø (FI) 21.11 som er et veldig sent funn så langt nord. *Fylkesfordeling (jan.-feb./des)*: ST (4-0), HO (2-2), VA (5-20), TE (10-0), VF (4-0).

Skjærpiplerke *Anthus spinoletta* (I)

7 ind. er rapportert fra innlandslokaliteter. *Alle funn*: 1 ind. Årnestangen, Rælingen (OA) 22.3,

Tabell 14. Forekomst av trelerke (ind.) *Lullula arborea* i Norge i 2002.*Records (inds.) of Wood Lark Lullula arborea in Norway in 2002.*

Fylke	jan.-feb.	Vårtrekk	Hekkelok.	Høsttrekk	des.	Total
County	Jan.-Feb.	Spring	Breeding loc.	Autumn	Dec.	
RO	1	-	-	5	-	6
VA	-	6	-	9	1	16
AA	-	-	1	-	-	1
TE	-	-	2	3	-	5
VF	-	2	-	-	-	2
OA	-	1	24*	1	-	26
HE	-	-	1	-	-	1
ØF	-	-	65	8	-	73
Total	1	9	93	26	1	130

* Voksenfugler fra hekkefunn er inkludert. *Adults from breeding pairs are included.*

1 ind. Lysakermoa, Eidsberg (ØF) 31.3, 1-3 ind. Dokkadeltaet, Søndre/Nordre Land (OP) 3.-6.4, 1 ind. Årnesbukta, Sauherad (TE) 25.9 og 1 ind. Øyeren, Trøgstad (ØF) 2.10.

Sørlig gulerle *Motacilla flava flava* (O SJ-HO)

Kun 1 ind. i rapportområdet: Kråkenes, Vågsøy (SF) 2.6. *Hekkefunn/hekkindikasjoner*: 1 par med juv. Skeiebukta, Klepp (RO) 31.7, 1 par Horpestadosen, Klepp (RO) i mai-juni, 1 par Osen, Klepp (RO) 9.-14.5, 1 par hekket Vågsvollvåien, Farsund (VA) 24.5-2.7, 1 par + 1 ♂ Sevika, Farsund (VA) 25.5. *Tillegg*: 1 par hekket Skeie, Klepp (RO) 2001.

Såerle *Motacilla flava thunbergi* (H MR-HO)

Ett hekkefunn er rapportert i rapporteringsområdet: 1 ♂ med mat i nebbet Garen, Eidfjord (HO) 27.6.

Engelsk gulerle *Motacilla flava flavissima*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
15	155	12	4	98, 01, 91

Inkludert ad.-fuglene fra ett hekkefunn er 15 ind. antatt ut fra funnmassen. Hekkefunnet ble gjort på Skeie, Klepp (RO) hvor 1 par med 4 juv. ble registrert 30.7-2.8. Underarten hekket sannsynligvis også på Gunnarshaug, Farsund (VA), hvor 1 par ble sett med reirmateriale og observert i perioden 7.-14.6. Utenom RO og VA ble 1 ind. registrert Borrevatnet, Borre (VF) 3.8 og 1 ♂ Årnestangen, Rælingen (OA, funn nr. 2) 19.-21.5. *Fylkesfordeling*: RO (8), VA (5), VF (1) og OA (1).

Vintererle *Motacilla cinerea*

(O SJ-HO, V 12-2, S 5-7 RO-AA)

Utenom hekkeområdene er det få registreringer i det nordlige rapportområdet, og nesten alle registreringene fra høsttrekkperioden foreligger fra HO (tab. 15). I rapportområdet registreres arten om våren nesten utelukkende fra hekkeområdene eller antatte hekkeområder når førstegangsregistrering ene gjøres. I 2002 ble ingen registreringer gjort i vårtrekkperioden i områder hvor arten ikke regnes som trolig hekkefugl. I ST var det påviste hekkinger på 10 lokaliteter. Hekkefunn/funn på potensielle hekkelokaliteter er rapportert fra Stjørdal (2), Lierne, Steinkjer, Verdal og Levanger i NT, Trondheim (4), Klæbu (3), Melhus (3), Midtre Gauldal (3), Skaun (2), Agdenes (2), Malvik, Orkdal, Rennebu og Holtålen i ST, Voss (6), Modalen, Bergen og Øygarden i HO, Bjerkreim, Eigersund, Time, Haugesund og Klepp i RO. I VA ble det gjort førsteregistreringer av påviste hekkinger på tilsammen 12 lokaliteter i Lindesnes (3), Mandal (2), Sirdal (2), Kristiansand, Søgne, Lyngdal, Hægebostad og Kvinesdal (Brattfjord 2005). *Vinterfunn*: Totalt ble det registrert 15 ind. i vinterperioden. Dette er et noe lavere antall enn de to foregående år, men likevel litt høyere enn gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode (tab. 18). *Tillegg*: 1 ind. Lenaelva, Østre Toten (OP) vinteren 1997/98 var første vinterfunn i fylket. 1 ind. i ST i 2001. I Sverige har arten utvidet sitt utbredelsesområde og økt kraftig i antall siden 1980-tallet, og antall vinterfunn i sørlige deler av landet har også økt (Strid 2003).

Linerle *Motacilla alba alba* (V 11-2)

46 ind. ble registrert i rapportperioden, og av disse ble 39 ind. kun registrert i nov. Alle funn i jan./feb. og des.: 1 ind. Horne gård, Stange (HE) 1.-21.1, 1

Tabell 15. Antall hekkefunn og potensielle hekkelokalteter av vintererle *Motacilla cinerea* fra SJ-VA, samt trekkobservasjoner (ind.) fra SJ-HO i 2002. Vinterfunn (ind.) angis for hele landet.

Breeding records and records from potential breeding locations of Grey Wagtail Motacilla cinerea, from SJ-RO, and migration records (inds.) from SJ-HO in 2002. Winter records (inds.) from all counties.

Fylke	jan.-feb.	Vårtrekk	Hekkefunn	Potensielle hekkelok.	Høsttrekk	des.
County	Jan.-Feb.	Spring	Breeding records	Records (loc.) in breeding season	Autumn (Sept.-Nov.)	Dec.
NT	-	-	2	5	1	1
ST	-	-	10	11	-	-
MR	-	-	-	-	1	-
SF	-	-	-	-	1	-
HO	-	-	-	9	34	-
RO	7	-	1	4	-	4
VA	1	-	12	-	-	-
OP	-	-	-	-	-	1
ØF	-	-	-	-	-	1
HS	-	-	-	-	3	-
Total	8	0	25	29	40	7

ind. Snertingdal, Gjøvik (OP) 5.2, 1 ind. Langesund sentrum, Bamble (TE) 1.11-21.12, 1 ind. Vanse, Farsund (VA) 5.-30.12, 3 ind. Kviljodden, Farsund (VA) 6.12. Det nordligste funnet i rapporteringsperioden var 1 ind. Fiborgtangen, Levanger (NT) 5.11. *Fylkesfordeling (alle funn)*: NT (1), HO (1), RO (21), VA (5), TE (5), VF (5), OA (6), OP (1) og HE (1). *Tillegg*: 1 ind. Skjåk (OP) februar 1995.

Svartryggerle *Motacilla alba yarrellii*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
198	1154	114	1	02, 98, 01

198 ind. er ny årsrekord i NFKFs virksomhetsperiode. Estimaten må grunnet fare for dobbeltregistreringer imidlertid betraktes som usikre. Førstefunn av året var 1 ind. Husebysanden, Farsund (VA) 1.2. Øvrige feb.-funn: 1 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 8.-10.2, 2 ind. Orrestranda, Klepp (RO) 15.2. Ingen ind. ble registrert i jan. og des. Anmerkingsverdig var 1 par m/mat i nebbet Giske (MR) 2.7. *Fylkesfordeling (alle funn)*: NT (1), MR (3), SF (3), HO (35), RO (45), VA (101), TE (3), VF (2), BU (1), OA (3), HS (1). Fra Sverige rapporteres 25 funn, noe som er på nivå med de siste årenes høye summer (Strid 2003). Fra Danmark rapporteres ca 50 ind. og dette vurderes som over middels forekomst (Lange 2004). *Tillegg*: 1 ♂ Hvittingfoss, Kongsberg (BU) 17.11.2000, 1 ♂ Røstlandet, Røst (NO) 9.6.2001.

Sidensvans *Bombycilla garrulus* (H)

I 2002 ble det gjort flere interessante hekkefunn i

Lofoten (NO). Fra dette området rapporteres 1 ad. med 2 juv. Store Molla, Vågan i juni/juli, juv. matet Bøstad, Vestvågøy i juli og 2 juv. Sandberg, Vestvågøy i juli. Fra NO foreligger også et hekkefunn fra Jarbruvatnet, Saltdal hvor 2 ad. og 1 juv. ble registrert 17.8. I FI rapporteres familiegruppe Garajokkmoen, Alta (FI) 22.7. *Hekkeindikasjoner*: 4 ind. In. Brenna, Porsanger (FI) 20.5, flere observasjoner Kosmo, Valnesfjord (NO) juni, 4 ind. Kosmo, Bodø (NO) 14.6, 3 ind. Nystad, Fauske (NO) 4.7, flere obs. Svolvær, Vågan (NO) sommeren, 2 ind. Stormoen, Verdal (NT) 20.7, 2 ind. Storåselva, Snåsa (NT) 21.7, 1 ad. Elveng, Bjugn (ST) 23.7, 3 ind. Djupåsen, Ballangen (NO) 4.8 og 1 ind. Storvassbotn, Vågan (NO) 18.8.

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes* (O SJ-TR)

To funn i rapportområdet: 1 sy. Neiden kirke, Sør-Varanger (FI) 28.6-6.7 og 1 rm. Dividalen fuglestasjon, Bardu (TR) 8.9.

Jernspurv *Prunella modularis* (V 12-2)

24 ind. ble rapportert vinterstid i 2002, og dette er godt over gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. Av disse ble 20 ind. registrert i jan./feb. og 4 ind. i des. Av ansamlinger nevnes 4 ind. Presterøjdordet, Tønsberg (VF) 2.1, 4 ind. Moutmarka, Tjøme (VF) 9.1 og 3 ind. Grimsrødhøgda, Halden (ØF) 27.1. *Fylkesfordeling*: HO (1), RO (2), VA (3), AA (1), TE (1), VF (9), OP (2) og ØF (5).

Nattergal *Luscinia luscinia* (O SJ-HO)

Det var 3 funn fra rapportområdet: 1 sy. Reitgerdet, Trondheim 27.5-15.6 og 1 sy. Gurvikdalen, Frøya 7.6 utgjorde funn nr. 10 og 11 i ST, dessuten 1 sy. Kråkenes, Vågsøy (SF) 1.-9.6.

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
66	884	74	7	00, 95, 96

Med 62 ind. (ekskl. 2 hekkefunn) ble 2002 et ganske svakt år for arten. Det ble registrert 3 ind. i vinterperioden, men ingen ind. ble registrert i jan./feb (tab. 16). Det nordligste funnet var 1 ♀ Ona, Sandøy (MR) 20.5. *Hekkefunn*: 1 par hekket Halden sentrum, Halden (ØF) 2.4-18.6, 1 reir med 4 pull. Årnes, Nes (OA) 14.7. I Sverige ble svartrødstjert påvist hekkende på Åreskutan i Jämtland, og dette representerer det nordligste hekkefunnet i Skandinavia, og kanskje i hele verden (Strid 2003). *Tillegg*: 1 ♂ Tisleia, Nord-Aurdal (OP) ultimo mai 1995.

Buskskvett *Saxicola rubetra* (V 11-3)

1 ind. Mølen, Larvik (VF) 1.11 var eneste funn i rapportperioden.

Svartstrupe *Saxicola torquata*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
51	319	20	3	00, 01, 02

Det ble rapportert min. 51 ind. inkl. ad. fra hekkepar i 2002, og det er et år godt over gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. Forekomsten er likevel godt under rekordårene 2000 og 2001. Alle ind. ble registrert på kyststrekningen fra Male, Fræna (MR)

til Mandal (VA). Positivt i 2002 var at minst 4 par hekket, og ett par sogar med to kull. Fordelingen av vår- og høsttrekkfunn var forholdsvis jevn med 19 ind i vartrekkperioden og 23 ind. i høsttrekkperioden. Første registrering om våren var 1 ♀ Selekaien, Klepp (RO) 10.3. Anmerkningsverdig var en sterk høstforekomst i SF med 14 ind. *Fylkefordeling (mars-apr./sept.-nov.)*: MR (0-4), SF (0-14), HO (3-0), RO (13-4), VA (3-1). *Hekkefunn*: 3 par hekket Karmøyheiene, Karmøy (RO) sommeren, 1 par produserte to kull Pennemarka, Farsund (VA) 26.5-3.8. *Vinterfunn*: 1 ♀-farget Taravika, Karmøy (RO) 31.1-1.2, 1 ♂ Grøstø, Eigersund (RO) 1.12, 1 ♂ og 1 ♀ Male, Fræna (MR) 26.11-26.12, 1 ♂ og 1 ♀ Årvik, Stad, Selje (SF) 29.12. Funnene fra MR og SF er inkl. i høsttrekk-fordelingen over. I Sverige ble det også registrert færre svartstruper (11 funn) i 2002 enn de to foregående årene (Strid 2003). I Danmark hekket 15 par i 2002, en nedgang fra hhv. 28 og 21 par i 2000 og 2001 (Borch Grell & Rasmussen 2003).

Steinskvett *Oenanthe oenanthe leucorhoa*

1 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 14.-15.10 og 1 ind. Skjernøya, Mandal (VA) 10.12 viste karakterer til den grønlandske underarten.

Ringrost *Turdus torquatus* (V 12-2)

Alle funn: 1 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 2.1 og 1 ♂ Ime, Mandal (VA) 14.2.

Måltrost *Turdus philomelos* (V 12-2)

15 ind. er rapportert vinterstid, 8 ind. fra jan./feb. og 7 ind. fra des. Det er en sterk nedgang fra de høye antallene i 2000 og 2001. Nordligste vinterfunn: 2 ind. Velvang, Stjørdal (NT) 26.12. *Fylkesfordeling*: NT (2), HO (1), RO (8), VA (2), TE (1) og VF (1).

Tabell 16. Antall ind. av svartrødstjert *Phoenicurus ochruros* i Norge i 2002.

Numbers (inds.) of Black Redstart Phoenicurus ochruros in Norway in 2002.

Fylke	jan.-feb.	mars-mai	juni-juli	aug.-nov.	des.	Total
County	Jan.-Feb.	Mars-May	June-July	Aug.-Nov.	Dec.	
MR	-	1	-	-	-	1
HO	-	2	1	-	-	3
RO	-	6	-	12	1	19
VA	-	13	-	11	2	26
AA	-	1	-	-	-	1
TE	-	4	-	-	-	4
BU	-	1	-	1	-	2
OA	-	2	.*	1	-	3
OP	-	-	1	-	-	1
ØF	-	1	.*	1	-	2
Total	0	31	2	26	3	62

* Hekkefunn ikke medregnet. *Breeding records not included.*

Rødvingetrost *Turdus iliacus coburni*

Det er ingen rapporter om underarten i Norge i 2002.

Duetrost *Turdus viscivorus* (O SJ-HO, V 12-2)

I rapportområdet ble det rapportert 51 ind. Av disse er 46 ind. rapportert fra perioden april-aug., mens 5 ind er rapportert fra perioden okt.-nov. Til sammenligning ble omtrent det samme antall registrert i 2001 (47 ind.), men noen færre ind. ble registrert både i 2000 og 1999. Første vårfunn var 1 sy. Reppen, Voss (HO) 3.4. *Vår-/sommerfunn*: IFI totalt 9 ind. i Sør-Varanger (8 inkl. 3 juv. fra et hekkefunn) og Kautokeino (1), i NT totalt 2 ind. i Lierne (1) og Verdal (1), i ST totalt min. 29 ind. i Meldal (17), Holtålen (min. 6), Selbu (1), Rennebu (1), Orkdal (1), Skaun (1), Trondheim (1) og Snillfjord (1), i MR totalt 4 ind. i Rindal og i HO totalt 2 ind. i Bergen (1) og Voss (1). *Høstfunn*: 2 ind. Gullfjellet, Bergen (HO) 3.10, 1 ind. Hellesøy, Øygarden (HO) 13.10, 1 ind. Eidsnes, Lindås (HO) 4.11 og 1 ind. Ervik, Stad, Selje (SF) 9.11. *Vinterfunn*: 1 ind. Karljohansvern, Borre (VF) 1.-5.1, 1 ind. Falkensten, Borre (VF) 12.1, 1 ind. Utsira (RO) 5.12 og 1 ind. Vågsvollvika, Farsund (VA) 8.-15.12.

Gresshoppesanger *Locustella naevia*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
38	485	43	6	97, 98, 92

Det ble rapportert 76 ind. i 2002, og av disse ble 38 ind. angitt som syngende. Dersom alle sommerfunn (mai-juli) der ikke annet er oppgitt, antas å være sy. ♂♂, øker totalen til 43. De nordligste funnene var fra Vikna (NT) 24.-26.6 og Stjørdal (NT) 18.7. Første vårfunn var 1 sy. Harvelandsvatnet, Sola (RO) 2.5, mens siste høstfunn var 1 rm. ind. Hodne, Klepp (RO) 21.9. *Fylkesfordeling* (sy. ind.): NT (2), MR (1), HO (3), RO (18), VA (5), TE (1), VF (1), OA (1), HE (5) og ØF (1). I høstmaterialet inngår 28 ind (hvorav 27 ind. rm.) i RO i perioden 4.8-21.9 og 4 ind. i VA i perioden 10.-25.8. *Tillegg*: 1 sy. Akerøya, Hvaler (ØF) 1.5.1996.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus* (AA-ØF)

I rapportområdet ble 63 ind. (de fleste sy.) rapportert i hekketida. Av større ansamlinger nevnes 11 sy. Gjesåssjøen, Åsnes (HE) som var en økning fra 4 sy. i 2001, opptil 6 sy. ind. Hellesjøvann, Aurskog-Høland (OA) 11.5-9.7 og opptil 5 sy. Årnestangen, Rælingen (OA) 11.5-9.7. Første vårfunn var 1 ind. Hærsetsjøen, Trøgstad (ØF) 29.4. *Fylkesfordeling* (hekketid): VF (4), BU (1), OA (25), OP (4), HE (16) og ØF (13). *Øvrige funn*: 1 ind. Risøya, Ringeby (OP) 12.8 og 1 ind. Øra, Fredrikstad (ØF) 8.9.

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
587	2779	208	1	02, 01, 99

Årets min. 587 ind. innebar en kraftig forhøyning av den forrige toppnoteringen fra 2001 (min. 356 ind.). Det var mange anmerkingsverdige funnforhold i 2002: I SF ble 13 territorier registrert, og det ble konstatert hekking av 1 par Vedvik, Vågsøy 20.7 og 1 par Kråkenes, Vågsøy 20.7. I HO ble arten konstatert hekkende for første gang, da 1 par hekket Myrkdalsdeltaet, Voss 13.7. Følgende fylker fikk ny årsrekord m.h.p. ant. ind.: SF, HO, VF, BU, OA, HE og ØF. Forekomsten av myrsanger i AA de siste årene er oppsummert av Kjøstvedt (2006). De nordligste funnene var 1 sy. Melby, Skaun (ST) 19.6, 1 sy. Reitgjerdet, Trondheim (ST) 17.-27.6, 1 ind. (1K) Røstlandet, Røst (NO) 19.-20.8 og 1 ind. rm. Rønvikjordene, Bodø (NO) 4.9. Av større antall fra høsten nevnes 119 rm. ind. Borrevatnet, Borre (VF) fra 15.7 og utover. Første vårfunn var fra OA 21.5, mens siste høstfunn var 1 sy. (!) Storemyr, Skien (TE) 8.9. *Fylkesfordeling* (inkl. ad. fra hekketid): NO (2, funn nr. 5-6), ST (2, funn nr. 9-10), MR (2), SF (15), HO (4), RO (17), VA (19), AA (16), TE (18), VF (166+), BU (24), OA (141), OP (7), HE (12), ØF (142). Forekomsten i Storbritannia med 46 ind. på trekk karakteriseres som en normal opptreden (Fraser & Rogers 2004). I hekketida ble arten registrert på kun ni lokaliteter, hvilket var den svakeste opptredenen siden systematiseringen av funnmaterialet for arten ble påbegynt i 1973 (Ogilvie 2004).

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus* (SJ-HO)

Alle funn: 1 sy. Fræna (MR) i juni, 2 sy. Hammervatnet, Levanger (NT) 23.-24.6, 1 sy. Telavåg, Sund (HO) 22.6 og 1 1K rm. Ona, Sandøy (MR) 16.9.

Gulsanger *Hippolais icterina* (O SJ-TR)

Kun ett funn: 1 ind. Tromsdalen, Tromsø (TR) 10.7.

Hauksanger *Sylvia nisoria*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
164	467	23	1	02, 01, 97

Det ble et eksepsjonelt godt år for arten i 2002 med minst 164 ind. rapportert. Trolig ble det imidlertid registrert ca 175 ind. (Solbakken 2003) i løpet av året, og en del observasjoner er følgelig ikke rapportert til LRSK-ene. Den forrige toppnoteringen var fra 2001, og var på 72 ind. (inkl. tillegg under). Det store flertallet av funnene dreide seg om 1K-fugler på diverse kystlokaliteter fra Røst (NO) til Hvaler (ØF) i aug.-sept. I hekketida ble arten kun registrert på Jomfruland og Stråholmen, Kragerø (TE). På Jomfruland ble opptil 2 sy. ind. registrert i perioden 26.5-21.7 og på Stråholmen ble opptil 3 sy. ind. registrert i perioden 2.-8.6. Arten hekket sannsynligvis på Stråholmen. I høstmaterialet er det kun 1K-fugler med unntak av 1 ad. Store Færder, Tjøme (VF) 15.8, 1 ad. Blikshavn, Karmøy (RO) 23.8 og 1 ad. Røstlandet, Røst (NO) 2.10. Seneste høstfunn var 1 ind. Titran, Frøya (ST) 3.11. Dette ind. ble for øvrig

Året 2002 ble et rekordår uten sidestykke for hauksanger *Sylvia nisia* i Norge. Det er da forekomsten av 1K-fugler om høsten som har forårsaket rekorden, kun Jomfruland og Stråholmen i Telemark har registreringer fra hekketida. Fuglen på bildet er fanget inn på Titran, Frøya (ST) i september 2002. Foto: Kjetil Aa. Solbakken.

rm. samme sted 7.10. *Fylkesfordeling (alle funn)*: NO (16), ST (31), MR (10), SF (3), HO (4), RO (64), VA (10), TE (13), VF (10-13), BU (1, 1. funn i fylket), HE (1), ØF (1). Fra Danmark rapporteres 39 ind. fra høsttrekkperioden (Lange 2004) og heller ikke i 2002 ble arten påvist hekkende i landet (Borch Grell *et al.* 2004). I Storbritannia (286 ind.) ble det i likhet med i Norge satt en solid ny årsrekord i forbindelse med høsttrekket (Fraser & Rogers 2004). *Tillegg fra MR*: 1999 (3 ind.) og 2001 (3 ind.).

Møller *Sylvia curruca* (O SJ-NO)

Fra rapportområdet foreligger følgende funn fra NO: 2 ind. Røstlandet, Røst sen vår/sommer, 1 sy. Bjærfangfjord, Meløy 29.5, 1 sy. Kværnholmen, Tjøtta, Alstahaug 20.-24.6, 1 sy. Spildra, Meløy 3.7, 1 ind. Røstlandet, Røst 19.8, 1 ind. Selvær, Træna 25.-29.9, 1 ind. Husøy, Træna 26.9-2.10 og 1 ind. Røstlandet, Røst 1.-3.10.

Tornsanger *Sylvia communis* (O SJ-NO)

Fra rapportområdet foreligger følgende funn fra NO: 1 sy. Ravnå, Rana 18.5, 1 sy. Karlsøyvær, Bodø 20.5, 2 ind. Tjøtta, Alstahaug 25.-30.5, 3 sy. Rønvikjordene, Bodø i mai, opptil 3 ind. Røstlandet, Røst vår/sommer, 3 sy. Kosmo, Valnesfjord 16.6 og 1 rm. Rønvikjordene, Bodø 6.8. *Tillegg*: 1 par med juv. som ble matet Nesna (NO) primo aug. 2000.

Hagesanger *Sylvia borin* (O SJ-TR)

Fra FI rapporteres 2 ind. Bjerkeng, Alta 11.6, 1 ind. Stuovajavri, Kautokeino 15.6 og opptil 2 sy. Neiden

kirke, Sør-Varanger 27.6-6.7. Fra SJ rapporteres 1 ind. Olonkin City, Jan Mayen 12.-15.9.

Munk *Sylvia atricapilla* (SJ, V 12-3)

I det arktiske rapportområdet foreligger følgende funn: 1 ind. Søyla, Jan Mayen (SJ) 14.10 og minst 2 ind s.st. 17.10. Vinterstid ble det registrert adskillig færre munk i 2002 enn de to foregående år (hhv. 50 ind. i 2000 og 105 ind. i 2001), og årets 26 ind. er under gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. av disse ble 14 ind. registrert i jan.-mars, mens 12 ind. er registrert i desember. *Fylkesfordeling (jan.-mars/des.)*: NO 2/1, NT 0/1, ST 2/0, MR 1/0, HO 3/4, RO 1/3, VA 1/1, TE 1/1, OA 1/0 og ØF 2/1.

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
40	411	32	5	00, 99, 01

Minst 40 ind. ble registrert i 2002, og dette er en noe svakere forekomst enn de tre foregående år. Alle ind. ble registrert på kystlokaliteter om høsten, og RO sto som vanlig for de fleste registreringene. Tidligste observasjon var 1 ind. Vikan, Lille Molla, Vågan (NO) 15.9, mens siste registrering var 1 rm. ind. Blikshavn, Karmøy (RO) så sent som 13.11. Anmerkingsverdig var også 1 ind. Olonkin City, Jan Mayen (SJ) 13.10. *Fylkesfordeling*: SJ (1), NO (4-5), ST (4), MR (1-2), SF (2), RO (26-28) og VA (2). Forekomsten i

Danmark fra høsten var på 9 ind., hvilket var under en middels forekomst (Lange 2004). I Storbritannia var 259 ind. den tredje laveste årstotalen siden 1984 (Fraser & Rogers 2004).

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix* (O SJ-TR)
Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Gransanger *Phylloscopus collybita* (V 12-2)
3 ind. ble registrert i rapportperioden, og dette er litt under gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. *Alle funn*: 1 ind. Kollsnes, Øygarden (HO) 2.12, 1 ind. Kvalbeinskogen, Hå (RO) 6.12 og 1 ind. Flesland, Bergen (HO) 15.12. De to førstnevnte ind. viste karaktertrekk til østlig underart.

Dvergfluesnapper *Ficedula parva*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
22	140	10	1	02, 96, 99

Årets 22 ind. innebar ny årsrekord i NFKFs virksomhetsperiode. 6 ind. ble registrert om våren og 16 ind. om høsten. *Vårfunn*: 1 ad. ♂ Kjaglidalen, Bærum (OA) 26.5-16.6, 1 ind. Store Færder, Tjøme (VF) 30.5, 1 2K ♂ Dælivann, Bærum (OA) 3.-6.6, 1 ad. ♂ sy. Remmendalen, Halden (ØF) 3.-5.6, 1 ad. ♂ sy. Fallmo, Trysil (HE) 5.-10.6 og 1 ind. Moutmarka, Tjøme (VF) 7.6. *Høstfunn*: Utsira (RO) hadde ikke overraskende den største høstforekomsten med 9 ind. i perioden 10.9-6.10. Øvrige høstfunn var 1 1K Beiningen, Karmøy (RO) 27.8, 1 1K Hodne, Klepp (RO) 2.-3.9, 1 ind. Folehavna, Sandefjord (VF) 8.9, 1 1K Husa, Fedje (HO) 15.9, 1 1K rm. Store Færder, Tjøme (VF) 17.9, 1 1K Eigerøy, Eigersund (RO) 21.9 og 1 ind. Jomfruland, Kragerø (TE) 19.10. I Storbritannia ble det registrert 133 ind., og det var den tredje beste årstotalen siden 1968 (Fraser & Rogers 2004).

Skjeggmeis *Panurus biarmicus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
124	1658	137	6	98, 00, 93

Basert på maks.-tall fra de mer eller mindre faste lokalitetene hvor arten påtreffes, ble årets forekomst anslått å være på minst 124 ind. I og med at maks.-tall er benyttet, vil det reelle antall skjeggmeis være noe høyere. Forekomsten var under gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. Anmerkningsverdige maks.-tall var min. 25 ind. Presterødkilen, Tønsberg (VF) 2.1, 9 ind. Fornebo, Bærum (OA) 6.1, min.15 ind. Slevdalsvatnet, Farsund (VA) 5.5 og min. 40 ind. Øra naturreservat, Fredrikstad (ØF) 17.9. Jomfruland, Kragerø (TE) fikk sitt første funn av arten noensinne

med 4 ind. 20.10. Det vestligste funnet var 2 ind. Søylandsvatnet, Hå (RO) 17.10. Det var ingen konstaterte hekkinger i 2002. *Fylkesfordeling*: RO (2), VA (17), TE (4), VF (41), OA (10), HE (2), ØF (48). I Sverige ble skjeggmeis rapportert fra 62 lokaliteter i hekketida, og det var ca. halvparten av normal opptreden (Strid 2003). Også fra Danmark rapporteres vesentlig mindre skjeggmeis i 2002 enn de to foregående år (Lange 2004).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus* (SJ-FI)
Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Løvmeis *Poecile palustris* (SJ-NO)
I år som i de to foregående år, ble arten kun registrert i Meløy kommune (NO) i rapportområdet. Her ble det registrert 1 ind. Halså 2.3 og 2 ind. Spildra 3.7. Utenom rapportområdet var 2 ind. Røykenvika, Gran (OP) 21.4 og 1 ind. Totenvika, Østre Toten (OP) 8.5 anmerkningsverdig, da sistnevnte var kun 15. funn i OP etter 1970.

Lappmeis *Poecile cinctus* («kystregion») (SJ-NO)
Arten ble ikke registrert i «kystregionen» i 2002. Utenom rapportområdet nevnes noen anmerkningsverdige funn i NT. 1 par med 4-5 pull. Namsvatnet, Røyrvik 20.7 var første påviste hekking i området på ca. 50 år. Ved Muru, Lierne hekket et blandingspar med granmeis (Thingstad & Vie 2003) og ved Arvatnet, Lierne ble 10+ ind. registrert ultimo februar. I *Norsk fugleatlas* (Gjershaug *et al.* 1994) er det ingen plott verken i Røyrvik eller Lierne kommuner.

Toppmeis *Lophophanes cristatus* (SJ-NO)
Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Svartmeis *Periparus ater* (SJ-TR)
Fra TR foreligger følgende funn: 1 ind. Utsikten, Andslia, Målselv 2.6, 2 ind. Folkeparken, Tromsø 6.10 og ved Dividualen fuglestasjon, Målselv ble 53 ind. rm. i perioden 22.9-20.10. Det var med andre ord en invasjon av arten til TR høsten 2002.

Blåmeis *Cyanistes caeruleus* (SJ-TR)
Totalt min. 11 ind. er rapportert fra rapportområdet med 4 ind i Alta (FI) inkl. et reirfunn fra Bjerkeng. Fra TR rapporteres min. 1 ind. Balsfjord, min. 1 ind. Gratangen og 5 ind. (hvorav 3 rm.) Målselv.

Spettmeis *Sitta europaea* (SJ-NT)
Det er rapportert 18 ind. (inkl. ad. fra fem hekkefunn) dette året. Fra Nord-Norge foreligger funn av 1 ind. Andselv, Målselv (TR) 19.9 og 1 ind. Lindset, Vefsn (NO) 25.1 (6. funn i NO). I NT ble 16 ind. rapportert og arten ble konstatert hekkende med 1 par Vera, Verdal 27.5, 1 par Innsvatnet, Verdal 2.6, 1 par med 3 juv. Røstad, Levanger 21.8, 1 par Staupshaugen, Levanger 20.4 og 1 par Reberg, Stjørdal våren.

Trekryper *Certhia familiaris* (SJ-TR)
Alle funn: 1 ind. Skaidi, Kvalsund (FI) 5.-6.1, min. 1 ind. Tromsøya, Tromsø (TR) 11.3 og 1 ind. s.st. 17.9.

Pirol *Oriolus oriolus*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
7	98	9	6	00, 92, 97

Med 7 ind. rapportert for 2002 var forekomsten under gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. *Alle funn*: 1 sy. Jomfruland, Kragerø (TE) 25.-31.5, 1 sy. ♂ Gokstad, Sandefjord (VF) 25.5, 1 ind. Utsira (RO) 31.5-12.6, 1 sy. ♂ + 1 ♀-farget ind. Åsgårdstrand, Borre (VF) 1.-8.6, 1 ind. så langt nord som Hamningberg, Båtsfjord (FI) 10.7 og 1 ♂ Brumunddal, Ringsaker (HE) sensommer/høst. I Sverige var forekomsten på 115 ind. den beste siden 1995 (Strid 2003), mens 54 ind. i Danmark fortsatt var under snittet for 1990-årene på 98 ind./år (Lange 2004). Også i Storbritannia (95 ind.) ble det registrert en trekk-forekomst som var på linje med de siste to svake årene (Fraser & Rogers 2004), og i hekketiden ble den registrert på kun åtte lokaliteter (Ogilvie 2004).

Tornskate *Lanius collurio* (SJ-RO)

Med 35-38 ind. var antallet litt i overkant av antallene

de siste årene. I RO, hvor arten er relativt vanlig, ble det totalt rapportert 29-32 ind. Totalt ble min. 11 ind. registrert på Utsira i mai. Fra dette fylket rapporteres også hekkeindikasjoner med 1 par + 2 ♂ ♂ Ådlandsmarka, Karmøy 1.7. *Alle funn utenom RO*: 1 ♂ Hiskjø, Bømlo (HO) 31.5, 1 ♂ Hoøya, Ørland (ST) 9.6, 1 ♂ Ervik, Stad, Selje (SF) 23.6, 1 1K Titran, Frøya (ST) 11.8 og 2 1K Røstlandet, Røst (NO) 14.-16.9. I Storbritannia var 261 ind. på trekk nært et gjennomsnittår (Fraser & Rogers 2004).

Varsler *Lanius excubitor*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
299	1467	139	1	02, 99, 01

Totalt 299 ind. er antatt ut fra årets funnmasse. Dette er det beste året siden arten ble tatt inn som rapporteringsart i 1994. Anmerkingsverdig var en god forekomst i FI om sommeren og i ØF om vinteren (tab. 17). Arten er underrapportert i HE, da den ikke er rapporteringsart der. Fra Nord-Norge foreligger følgende vinterfunn: 1 ind. Umbukta,

Tabell 17. Antall individer av varsler *Lanius excubitor* i Norge i 2002. Dersom ind. er registrert på en lokalitet over en lengre periode, er ind. angitt under måneden den først ble observert.

Great Grey Shrikes Lanius excubitor (inds.) recorded in Norway in 2002. Individuals observed over a longer period of time are given for the first month of observation only.

Fylke	jan.	feb.	mar.	apr.	mai	jun.	jul.	aug.	sep.	okt.	nov.	des.	Total
County	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	May	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Oct.	Nov.	Dec.	
FI	-	-	-	-	-	5	10	10*	5	-	-	-	30
TR	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	3
NO	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	5
NT	-	2	1	-	1	3	4*	-	1	4	1	-	17
ST	4	3	1	2	-	-	1	-	3	7	1	6	28
MR	-	1	1	1	-	-	-	4	-	1	3	5	16
SF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
HO	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2	2	7
RO	3	-	1	2	-	-	-	-	-	5	5	3	19
VA	-	-	-	-	-	-	-	1	1	5	2	6	15
AA	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
TE	1	4	-	-	-	4*	1	-	1	2	4	2	19
VF	2	2	6	-	-	-	-	-	2	5	-	2	19
BU	1	2	1	-	-	4*	-	2	3	5	1	2	21
OA	1	-	5	1	-	1	-	-	4	1	2	1	16
OP	1	2	3	-	-	4*	3	1	1	2	-	5	22
HE	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	3
ØF	10	13	6	2	-	-	-	-	6	7	1	10	55
Total	24	31	25	11	1	21	19	19	29	48	25	46	299

* Ad. fra hekkefunn er inkludert. *Breeding pairs incl.*

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus* Titran, Frøya (ST) 5.10.2002. Med 40 individer i Norge ble forekomsten i 2002 noe under gjennomsnittet i perioden 1991-2002. Foto: Kjetil Aa. Solbakken.

Rana (NO) primo jan. og 1 ind. Mo i Rana, Rana medio feb. *Hekkefunn*: 1 par hekket Sæbustølmyran, Nord-Aurdal (OP) 2.6, 1 reir med 4 juv. Laenmyra, Vest-Torpa, Nordre Land (OP) 22.6, 1 ad. med 4 juv. Breidset, Nore og Uvdal (BU) 22.6, min. 1 par hekket Hjerdalen, Tinn (TE) 24.6-17.7, 2 utflydde juv. Storfloen, Røyrvik (NT) 14.7, 2 sannsynlig utflydde juv. Hundskinnstryggen, Forramyrene, Levanger (NT) 21.7, 1 kull Lortegrauten, Notodden (TE) 27.7 og 1 1K Skrøytnes, Sør-Varanger (FI) 13.8. *Tillegg (hekkefunn)*: 2 reir ved Hollaelva, Hemne (ST) sommeren 2001. Forekomsten i Storbritannia (132 ind.) var godt over forekomsten de forrige to åra (Fraser & Rogers 2004). *Tillegg (andre funn)*: 1 ind. BU i 1994, 1 ind. BU i 2001, 1 ind. MR i 2001.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius* (SJ-TR)

Alle funn skriver seg fra Sør-Varanger kommune (FI): opptil 2 ind. Svanvik 10.-19.1, 2 ind. Skrøytnes 19.5, 1 ind. Pernillemyra 13.9-30.10, 1 ind. Salmovaara 20.-26.9, 1 ind. Strandkrysset 20.9, 1 ind. Lanabukt 13.10, 1 ind. Fyllingsvatn 16.10, opptil 2 ind. Svanhovd 17.10-6.12 og 1 ind. Bjørnemo 6.-18.11.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes* (SJ-MR)

Med 128 ind. er årets antall noe høyere enn de foregående årene. I likhet med foregående år, ble flesteparten registrert i ST med anslagsvis 109 ind. Tallene fra NT og ST er basert på maks.- tall fra de respektive lokalitetene, så det reelle antallet vil være noe høyere. Det store flertallet av funnene var

i likhet med tidligere år fra aug.-sept., og da oftest fra sembrafuru-forekomster i Verdal, Levanger og Stjørdal i NT og Trondheim i ST. Av større ansamlinger nevnes 32 ind. Sverresborg, Trondheim (ST) 6.8. Fra NO foreligger funn av 1 ind. Junkerdalen, Saltdal 3.11-31.12 og 1 ind. Sætermoen, Rana 14.11. *Fylkesfordeling*: NO (2), NT (17), ST (109). *Tillegg*: 1 ind. ST i 2000.

Kaie *Corvus monedula* (SJ-NO)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002. Siden 1994, er det bare i 1999 og 2002 at ingen kaier er blitt registrert i NO.

Kornkråke *Corvus frugilegus* (SJ-NO)

I det nordlige rapportområdet ble det i NO registrert 1 ind. Kjeldal, Meløy april, 1 ind. Solheim, Herøy 18.5 og 1 ind. Tjøtta, Alstahaug 6.11. Fra havområdene rapporteres 1 ind. Ekofisk senter (HS) 8.-17.12.

Svartkråke *Corvus corone*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
67	707	58	4	99, 00, 98

Anslagsvis 67 ind. er antatt ut fra årets funnmasse, og representerer et tall i nærheten av gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. Antall av denne arten er

svært vanskelig å vurdere, og alle antall bør betraktes som ganske grove estimater. Det nordligste funnet ble ikke gjort lenger nord enn Vigra, Giske (MR) hvor 1 ind. hadde tilhold 19.9-19.10. Fra havområdene rapporteres 2 ind. Ekofisk senter (HS) 22.-27.4 og 2 ind. Ekofisk complex (HS) 28.5-30.6. Det spørres om 2 ind. kan ha skiftet plattform? *Fylkesfordeling*: MR (1), SF (1), HO (5), RO (38), HS (2), VA (14), AA (1), TE (1), VF (1), OA (1), HE (2). Med 120 ind. ble det satt ny årsrekord i Sverige i 2002 (Strid 2003).

Pilfink *Passer montanus* (SJ-HO)

Basert på maks.-tall fra de respektive lokalitetene, ble det i 2002 rapportert min. 228 ind., men det er svært sannsynlig at arten er betydelig underrapportert i ST. Den tradisjonelt mest tallrike lokaliteten i ST er Grilstadfjæra, Trondheim (100 ind. i 2000) og herfra var maks.-tallet kun 4 ind. i 2002. Det nordligste funnet var 1 ind. Havfrua, Rinnleiret, Verdal (NT) 17.10. I NT rapporteres pilfink fra Stjørdal (32), Frosta (22), Levanger (1) og Verdal (1), i ST fra Trondheim (23), Melhus (12), Malvik (8), Orkdal (5) og Holtålen (3), i MR fra Rauma (8), Fræna (6) og Tingvoll (1), i SF fra Leikanger (4) og i HO fra Bømlo (47), Stord (16), Fedje (9), Øygarden (8), Fitjar (6), Askøy (5), Voss (5), Bergen (3), Eidfjord (2) og Odda (1). *Hekkefunn*: 6 par hekket Vinge, Stjørdal (NT), 4 par hekket Isfjorden, Rauma (MR) og sannsynlige hekkinger fra Øygarden og Bømlo (2 lok.) (HO). *Fylkesfordeling*: NT (56), ST (51), MR (15), SF (4) og HO (102).

Grønnfink *Carduelis chloris* (SJ, H FI-TR)

Det er ikke meldt om påviste hekkinger fra rapportområdet i 2002. Hekkeindikasjoner fra TR: 3 ind. Nordfjordbotten, Tromsø 17.5, 4 ind. Tønsvika, Tromsø 26.5, 1 ind. Kjøpssvik, Tysfjord 30.5 og 1 ind. Tromsdalen, Tromsø 10.7.

Stillits *Carduelis carduelis* (SJ-SF, H HO-ØF)

53 ind. er antatt ut fra årets funnmasse i det nordlige rapportområdet. Dette er ny rekord i NFKFs virksomhetsperiode. *Fylkesfordeling*: NT (5), ST (19), MR (16), SF (13). Utenfor rapportområdet var 200 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 14.10 et anerkenningsverdig høyt antall. *Hekkefunn*: 3 par hekket Lista-området, Farsund (VA) 1.4-28.6, 1 ad. matet flygedyktig juv. Veldre stasjon, Ringsaker (HE) ca. 1.6, 1 ad. + 2 juv. Klunderud, Øvre Eiker (BU) 20.6 og 1 ad. + 1 juv. Nesmoen, Gran (OP) 14.7.

Tornirisk *Carduelis cannabina* (SJ-SF, V 12-2)

I det nordlige rapportområdet rapporteres 19 ind. Forekomsten er i nærheten av gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. *Alle funn*: Opptil 10 ind. Grandefjæra, Ørland (ST) 6.4-15.8, 1 ind. Gaulosen, Melhus (ST) 25.4, 1 ind. Grilstad, Trondheim (ST) 19.5, 1 par Markanes, Åfjord (ST) 22.5, 1 par Tillermarka, Trondheim (ST) 28.5-15.8, 1 ind. Hoøya, Ørland (ST) 3.-9.6, 1 ♂ Ulvøya, Hitra (ST) 29.6 og 1 ind. Ona, Sandøy (MR) 22.9. Ingen vinterfunn er rapportert i 2002.

Bergirisk *Carduelis flavirostris* (V 12-2)

Hvis en ser bort fra rekordåret 1999 (2050 ind.), vil årets 193 ind. representere et år litt under gjennomsnittet vinterstid i perioden 1993-2002. Arten er sannsynligvis også dette året underrapportert på strekningen RO-VA. Nordligste vinterfunn var 1 ind. Sand, Hadsel (NO) 20.1. *Fylkesfordeling (jan./feb.-des.)*: NO (1-0), VA (20-0), TE (0-3), OA (80-39), OP (0-50).

Brunsisik *Carduelis cabaret* (rm. SJ-NT)

Det eneste rm. ind. i rapportområdet var 1 ind. Toftan, Vestvågøy (NO) 20.9.

Polarsisik *Carduelis hornemanni* (SJ + NO-ØF)

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
170	1311	100	3	95, 01, 02

Med 170 ind. ble årets forekomst meget bra og overgås kun av 1995 (378 ind.) og 2001 (341-363 ind. inkl. tillegg under) i antall individer for perioden 1993-2002. Hovedmassen av funn er fra første halvår (tab. 18), og den sterke forekomsten på Østlandet var nok en etterdønning av invasjonen høsten 2001. Av høye antall nevnes 54 rm. ind. Brekkom, Ringebu (OP) 4.2-27.4 og min. 25 ind. ved Follidal sentrum, Follidal (HE) 16.3. *Tillegg fra 2001*: 1 ind. første halvår og 45 ind. andre halvår i ST, 1 ind. andre halvår i HE og 10 ind. andre halvår i ØF. Også i Danmark hang det igjen fugler fra invasjonen høsten 2001, da 49 av 62 ind. ble observert første halvår (Lange 2004).

Tabell 18. Antall (ind.) av polarsisik *Carduelis hornemanni* i rapportområdet NO-ØF første og andre halvår 2002.

Recordings (inds.) of Arctic Redpoll Carduelis hornemanni in the area NO-ØF in the first and second halves of 2002.

Fylke	jan.-juni	juli-des.	Total
County	Jan.-June	July-Aug.	
NO	-	2	2
NT	1	-	1
ST	5	11	16
MR	-	7	7
VA	2	8	10
VF	10	-	10
BU	2	-	2
OA	17	2	19
OP	64	1	65
HE	28	-	28
ØF	9	1	10
Total	138	32	170

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
4089	5371	126	1	02, 99, 96

Med minst 4088 ind. siste halvår fikk vi den største invasjonen av båndkorsnebb i NFKFs virksomhetsperiode (tab. 19). Det er ikke tidligere beskrevet større sikre antall på ett år enn i 2002, men i 1959 var det antagelig en meget høy forekomst. Høsten 1959 ble det sett flokker på flere hundre ind. på Jæren og ved Stavanger (Haftorn 1971), og med tanke på den økende ornitologiske aktiviteten siden den gang, er det ikke utenkelig at denne invasjonen kan ha vært like stor som i 2002. Ved invasjonene de senere år er det NO og Trøndelag som har hatt de største antallene, men i 2002 var det på strekningen HO-VA at de største antallene ble registrert. Invasjonen i HO er beskrevet i Falkenberg (2003). Invasjonen startet i overgangen juli-aug., og første halvår var 1 ind. Ågskaret, Meløy (NO) på slutten av vinteren det eneste registrerte ind. i hele landet. Invasjonen hadde to tydelige topper; en i aug. og en ny i nov. (tab. 19). Den største registrerte flokken var på min. 100 ind. Kvalbeinskogen, Hå (RO) 14.11. Sverige opplevde også en storstilt invasjon (ca. 9800 ind) i samme tidsperiode, og hvor de fleste ble observert i sørlige deler av landet (Strid 2003). Danmark satte i likhet med Norge en solid ny

årsrekord, da det er antatt ca 600 ind. herfra. Også i Danmark var det i juli/aug. invasjonen startet, og med en ny topp i nov./des. (Lange 2004). I Storbritannia ble det registrert 12 ind., hvorav de fleste på Shetland i aug. (Rogers 2003).

Grankorsnebb *Loxia curvirostra* (SJ-TR)

Ingen funn foreligger fra rapportområdet i 2002.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

(SJ-HO, H RO-ØF)

12 ind. ble rapportert fra det nordlige rapportområdet i 2002, og det er ny rekord i NFKFs virksomhetsperiode. *Alle funn*: 1 ad. ♂ Tilfredshet, Trondheim (ST) 6.6, 1 sy. 2K ♂ Valøya, Vikna (NT) 14.6, 2 2K+ rm. Hovden, Hareid (MR) 14.6, 1 ♂ Ulvilla, Verdalen (NT) 21.7, 1 1K rm. Aune gård, Leka (NT) 5.8, 1 1K Røstlandet, Røst (NO) 18.-20.8, 1 ind. rm. Rønvikjordene, Bodø (NO) 5.9, 1 ♀-farget Gjæsingen, Frøya (ST) 12.9, 1 1K rm. Titran, Frøya (ST) 20.-25.9, 1 ind. Træna (NO) 26.9 og 1 1K Sulen, Fedje (HO) 4.10. Funnene i NO var nr. 8-10 i fylket. *Hekkefunn*: 1 ♂ + 3 juv. Nykirke, Åmot, Modum (BU) 22.7.

Konglebit *Pinicola enucleator*

÷ FI i oversikt under. *Excl. FI*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
260	4818	488	6	95, 96, 98

Tabell 19. Forekomst av båndkorsnebb *Loxia leucoptera* (ind.) i Norge i 2002.

Two-barred crossbill Loxia leucoptera (inds.) recorded in Norway in 2002

Fylke	jan.-juni.	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	des	Total
County	Jan.-June	July	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec	
FI	-	-	2	-	-	-	-	2
NO	1	-	8	1	9	-	6	25
NT	-	1	45	19	7	57	61	190
ST	-	5	37	14	5	24	5	90
MR	-	-	-	1	-	-	2	3
HO	-	-	439	68	26	288	192	1013
RO	-	-	390	250	240	640	180	1700
VA	-	-	174	233	10	124	14	555
AA	-	-	-	-	-	5	-	5
TE	-	1	103	75	17	9	-	205
VF	-	-	8	17	66	11	6	108
BU	-	2	-	1	1	5	-	9
OA	-	5	-	11	9	4	9	38
OP	-	1	14	-	3	1	1	20
HE	-	32	46	1	2	27	16	124
ØF	-	-	-	-	-	2	-	2
Total	1	47	1266	691	395	1197	492	4089

Forekomsten av denne invasjonarten var med 272 ind. ganske moderat i 2002. Det kom imidlertid en liten invasjon i løpet av nov./des. som i hovedsak berørte Trøndelag og OA. De største flokkene var 30 ind. Valla, Hemnes (OA) medio des. og 30 ind. Gaupsteinmarka, Ski (OA) 25.12. Konglebiten er listet som sårbar i den ferske Rødlista (Gjershaug *et al.* 2006) og følgelig er registreringer fra hekkeområdene i hele landet av stor interesse. **Hekkeindikasjoner:** 1 sy. ♂ Muru, Nordli, Lierne (NT) 3.4, 1 ind. Landsverk, Sauherad (TE) 6.5, 1 ♂ + 2 ♀♀ Gjøkåsen, Sør-Varanger (FI) 25.5, 1 ♂ + 1 ♀ Tommamoen, Sør-Varanger (FI) 29.5, 1 sy. ♂ Nordseter, Lillehammer (OP) 2.6, 1 par s.st. i juli, 1 par med rugende ♀ Blankvatnet, Sør-Varanger (FI) 5.7, 2 ♂♂ og 1 ♀ Alsten, Alstahaug (NO) 29.7 og 3 ind. Treriksrøysa, Sør-Varanger (FI) 31.8. **Tillegg:** Hele 500 ind. Vårsetergrenda, Lillehammer 18.2.1996, 2 ind. ST i jan. 2001. **Fylkesfordeling:** FI (12), NO (34), NT (70), ST (47), MR (10), HO (2), RO (6), AA (3), TE (1), VF (2), BU (3), OA (71) og OP (11).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes* (SJ-HO, H RO-ØF)

Økningen i antall kjernebiter i det nordlige rapportområdet har vært betydelig siden starten av 1990-tallet, og med 152 ind. i 2002 ble det på ny satt årsrekord i antall individer. De nordligste funnene var 1 ind. Andselv, Målselv (TR) hele vinteren 2001/02 og 1 ind. Lyngseidet, Lyngen (TR) 13.3. NO hadde 4 funn med 1 ind. Reinforshoi, Rana 1.-30.1, 1 ind. Fredvang, Flakstad 18.4, 1 ind. Bjæringen, Meløy 20.4 og 1 par Grubhei, Rana 24.-28.12. Av større antall i Trøndelag nevnes opptil 25 ind. Løkken, Meldal (ST) 20.-26.1. Det er imidlertid ikke rapportert hekkefunn i 2002 i det nordlige rapportområdet. **Fylkesfordeling:** TR (2), NO (5), NT (14), ST (105), MR (9), SF (5) og HO (12). Fra øvrige deler av landet er hekkefunn rapportert fra Øverlandselva, Bærum (OA), Bergsvegen, Lillehammer (OP), Grøtlitjernet, Ringsaker (HE) og Larkollen, Rygge (ØF). **Tillegg fra ST:** 4 ind. 2001.

Lappspurv *Calcarius lapponicus* (V 12-2)

Antall lappspurv vinterstid har vært lavt i hele NFKFs virksomhetsperiode. I 2002 ble det gjort 3 funn av 4 ind.: 1 ♂ Rakke, Larvik (VF) 10.1, 1 ind. Skeie, Klepp (RO) 6.12 og 2 ind. Børaunen, Randaberg (RO) 10.12.

Hortulan *Emberiza hortulana* -HE i oversikt under. *Excl. HE*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 93-02	Snitt 93-00	Rang 02	Tre beste år
19	266	28	9	96, 97, 93

Totalt ble ca. 167 ind. registrert i 2002. Antallet er sammenlignbart med det lave antallet i 2001 (167 ind.), og arten er listet som kritisk truet i den ferske norske Rødlista (Gjershaug *et al.* 2006). **Fra hekkeområdene:** Kjerneområdet for hortulan

i Norge er området mellom Elverum og Grue i HE, og i 2002 ble ca. 146 sy. ♂♂ registrert her. Til sammenligning var tilsvarende antall 171 i 1999, 164 i 2000 og 140 i 2001 i dette området. Fra HE ble det i tillegg registrert 1 sy. ♂ hhv. Finnvatnet, Åsnes og Slettmoen, Våler vår/sommer. I OA ble det registrert 1 ♂ Grenimåsan, Nes 6.5-17.6, 4 ♂♂ + 3 ♀♀ (hvorav 1 par påvist hekkende) Flakstadmåsan, Nes 17.5-23.6, 1 ♂ Liermåsan, Aurskog-Høland 17.5-29.6 og 1 ♂ Herremyra, Nes i mai-juni. **Vårtrekk:** 1 ♂ rm. + 1 ♀ rm. Utsira (RO) 11.5, 1 ♂ s.st. 12.5 og 1 ♀ Kvitsøy (RO) 15.5. **Høsttrekk:** 1 ind. Mønstremyr, Flekkefjord (VA) 25.8, 1 ind. Lista fyr, Farsund (VA) 29.8, 1 ind. Stokkelandsåsen, Søgne (VA) 1.9, 1 ♂ Kviljo, Farsund (VA) 2.9 og 1 IK Akerøya, Hvaler (ØF) 14.9. I Storbritannia ble det registrert 81 ind., hvorav 78 ind. på høsttrekk, og dette var den femte beste forekomsten siden 1968 (Fraser & Rogers 2004).

Vierspurv *Emberiza rustica*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
13	154	13	7	97, 98, 00

13-14 ind. ble rapportert i 2002. **Vårtrekk:** 1 ind. Steinodden, Farsund (VA) 26.4, 1 ind. Gunnarsmyra, Farsund (VA) 26.5 og 2 ind. Lista fuglestasjon, Farsund (VA) 2.6. **Fra hekketiden/hekkeområdene:** 1 ♂ Vesterenga, Heradsbygd, Elverum (HE) 7.-8.5, 1 sy. ♂ Ullsjøen, Vest-Torpa, Nordre Land (OP) 25.5, 2 sy. ♂♂ Ulen, Lierne (NT) 1.6 og 1 ♂ + 1 juv. Kynnavassdraget, Våler (HE) 8.7. **Høsttrekk:** 1 ind. Lista fuglestasjon, Farsund (VA) 26.8, 3 ind s.st. 31.8.

Dvergspurv *Emberiza pusilla*

Ant. ind. 02	Ant. ind. 91-02	Snitt 91-00	Rang 02	Tre beste år
14	166	14	6	94, 00, 91

Forekomsten av dvergspurv i 2002 var med 14-17 ind. tilnærmet gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. Et sjeldent vårfunn var 1 ind. Utsira (RO) 6.6. Fra hekkeområdene i FI er det registrert 1 sy. noen kilometer nord for Vaggatem, Sør-Varanger 6.7. De øvrige registreringer var fra høsttrekket, og funnene fordelte seg fra kystlokalteter på strekningen MR-VF. Tidligste høstregistrering var 1 ind. Lista fuglestasjon, Farsund (VA) 5.9 og siste funn var 1 ind. Stavern, Larvik (VF) 26.10. **Fylkesfordeling (alle funn):** FI (1), MR (1), HO (1, funn nr. 9), RO (2), VA (8-11) og VF (1).

Sivspurv *Emberiza schoeniclus* (V 12-2)

Vinterstid ble det registrert 16 ind. i 2002, og dette er en forekomst under gjennomsnittet i NFKFs virksomhetsperiode. 14 ind. ble registrert i perioden jan.-feb. og 2 ind. i des. **Fylkesfordeling (jan./feb.-des.):** RO (4-0), VA (3-2), TE (2-0), VF (2-0), ØF (3-0).

Litteratur

- Andersson, Å. & Nilsson, L. 2003. International goose counts in Sweden 2002/2003. Rapport fra Lunds Universitet, Lund, Sverige.
- Bekken, J. 2003. Sjeldne fugler i Hedmark 2002. - *Kornkråka* 33: 64-88.
- Bekken, J. 2004. Sjeldne fugler i Hedmark 2003. - *Kornkråka* 34: 49-65.
- Birina U. 2005. Blandingspar av kortnebbgås og tundraås med hekkforsøk i Lofoten. - *Vår Fuglefauna* 28: 158-160
- Borch Grell, M. & Rasmussen, B. 2003. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2002. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 97: 175-192.
- Borch Grell, M., Heldbjerg, H., Rasmussen, B., Stabell, M., Toft, J. & Vikstrøm, T. 2004. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998-2003. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 98: 45-100.
- Brattfjord, O. Aa. 2005. Utvikling og status til vintererlebestanden i Vest-Agder. - *Piplerka* 35: 5-23.
- Bye, F. N. 2003. Kartlegging av nattravn i nedre Buskerud – oppsummering av registreringsarbeidet i 2002. - *Buskskvetten* 19: 14-16.
- Cederroth, C. 2003. Sällsynta fåglar i Sverige 2002. - *Vår Fågelvärld, Suppl.* 40: 127-147.
- Collinson, M. 2006. Splitting headaches? Recent taxonomic changes affecting the British and Western Palearctic lists. - *British Birds* 99: 306-323.
- Falkenberg, F. 2003. Fugler i Hordaland 2002. - *Krompen* 32: 131-156.
- Falkenberg, F. 2003. Invasjon av båndkorsnebb høsten 2002. - *Krompen* 32: 157-160.
- Flensted, K. N. 2004. Sortternen med Det blå bånd. - *Fugle i felten 3-2004*: 6-7.
- Folvik, A. 2004. Fremgangen fortsetter for åkerrikka... og NOFs åkerrikkeprosjekt feirer 10-års-jubileum. - *Vår Fuglefauna* 27: 54-59.
- Fraser, P. A. & Rogers, M. J. 2004. Report on scarce migrant birds in Britain in 2002. - *British Birds* 97: 647-664.
- Gjershaug, J. O., Kålås, J. A., Liffjeld, J., Strann, K.-B., Strøm, H. & Thingstad, P. G. 2006. Fugler Aves – I: Kålås, J. A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.). Norsk Rødliste 2006 – *Norwegian Red List*. Artsdatabanken, Norway.
- Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.). 1994. *Norsk fugleatlas*. NOF. 552 s.
- Günther, M. 2002. Dvergmåka i Finnmark – tilfeldige funn eller ny art under etablering? Rapport. Svanhovd miljøsenster. 19 s.
- Gylseth, P. 2005. Rapport fra LRSK for Oslo og Akershus for 2002 og 2003. - *Toppdykker'n* 28: 146-182.
- Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget. 862 s.
- Helberg, M., Bergersen, E., Irgens, M. & Kristiansen, K. O. 2002. Dvergmåke. Ny hekkeart for Troms. - *Fugler i Troms* 12: 82-84.
- Holtan, D. 2001. Dvergdykkerens status i Norge. - *Vår Fuglefauna* 24: 100-108.
- Johansen, P.-A. 2003. Ornitologiske observasjoner i Østfold t.o.m. 31.12.2002. - nytt fra den lokale rapport og sjeldenhetskomiteen (LRSK). - *Natur i Østfold* 22: 71-92.
- Johansen, P.-A. 2004. Ornitologiske observasjoner i Østfold t.o.m. 31.12.2003. - nytt fra den lokale rapport og sjeldenhetskomiteen (LRSK). - *Natur i Østfold* 23: 47-70.
- Kjellemyr, B. 2003. Isfugl – oversikt over funn i Telemark. - *Fugler i Telemark* 32: 5-10.
- Kjøstvedt, J. H. 2006. Myrsangeren i Aust-Agder. - *Fugler i Aust-Agder* 35: 65-68.
- Kålås, J. A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006. Norsk Rødliste 2006 – *2006 Norwegian Red List*. Artsdatabanken, Norway.
- Lange, P. (red.) 2004. Fugle i Danmark 2002. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 98: 101-139.
- Lange, P. & Christensen, R. 2003. Fugle i Danmark 2001. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 97: 239-272.
- Lislevand, T. 2003. Sjeldne fugler i Aust-Agder. LRSK-rapport nr. 8. - *Fugler i Aust-Agder* 32: 21-35.
- Lislevand, T. 2004. Sjeldne fugler i Aust-Agder. LRSK-rapport nr. 9. - *Fugler i Aust-Agder* 33: 26-38.
- LRSK Nord-Trøndelag 2003. Fugler i Nord-Trøndelag 2002 + internettutg. - *Trøndersk Natur* 30: 38-43.
- LRSK Nord-Trøndelag 2004. Fugler i Nord-Trøndelag 2003. - *Trøndersk Natur* 31: 9-20.
- LRSK Rogaland 2007. Fugler i Rogaland 2002. Foreløpig rapport. Upubl.
- Madsen, J. & Tombre, I. M. 2002. Kortnebbgjess i Vesterålen; problemer for norsk gåseforvaltning? - *Ottar* 239: 22-29.
- Nicolaisen, P. I., Tombre, I. M., Madsen, J. & Kristensen, P. 2006. Nord-Trøndelag som rasteplass for kortnebbgjess. Status for våren 2005. - *NINA Rapport* 118, 30 s.
- Ogilvie, M. 2004. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2002. - *British Birds* 97: 492-536.
- Opheim, J., Hoff, K. & Larsen, B. H. 2005. Sjeldne fugler i Oppland 2002. - *Hujon* 31: 5-51.
- Opheim, J., Hoff, K. & Larsen, B. H. 2006. Sjeldne fugler i Oppland 2003. - *Hujon* 32: 101-149.
- Rogers, M. J. (red.). 2003. Report on rare birds in Great Britain in 2002. - *British Birds* 96: 542-609.
- Snow, D.W. & Perrins, C.M. 1998. *The birds of the Western Palearctic*. Concise edition. Oxford University press, New York.
- Solbakken, K. Aa. 2003. Hauksangere i hopetall i Norge høsten 2002. - *Vår Fuglefauna* 26: 61-63.
- Solbakken, K. Aa., Myklebust, M., Sæter, E. & Venås, M. 2006. Fugler i Sør-Trøndelag 2002. - *Trøndersk Natur* 33: 21-37.
- Solvang, R. 2004. Fuglerapport for Telemark 2002. - *Fugler i Telemark* 33: 15-41.

- Stokke, B. G., Reinsborg, T., Dahl, E. L., Kamsvåg, C., Vikan, J. R., Rudolfsen, G., Solbakken, K. Aa. & Størkersen, Ø. R. 2006. Fugler i Norge 2001. - *Ornis Norvegica* 29: 4-45.
- Strid, T. 2003. Fågelrapport för 2002. Fågelåret 2002. - *Vår Fågelvärld, Supplement* 38: 59-123.
- Stueflotten, S. 2004. Sjeldne fugler i Buskerud 2003. - *Buskskvetten* 20: 1-20.
- Stueflotten, S., Hals, J. L., Myrmo, K., Poppe, L. T. & Bunes, V. 2003. Sjeldne fugler i Buskerud 2002. - *Buskskvetten* 19: 60-73.
- Thingstad, P. G. & Vie, G. E. 2003. Some new observations of Siberian Tit (*Parus cinctus*) from its presumed distribution gap area in Scandinavia, and an instance of hybridisation between Siberian Tit and Willow Tit (*Parus montanus*). - *Ornis Norvegica* 26: 115-118.
- Værnesbranden, P. I. 2006. Lappfiskand - en ny hekkefugl i Trøndelag. - *Trøndersk Natur* 33: 4-13.
- Værnesbranden, P. I., Rudolfsen, G., Stokke, B. G., Myklebust, M., Husby, M. & Størkersen, Ø. R. 2001. Fugler i Norge 1997. - *Vår Fuglefauna Supplement nr. 4 (2001)*: 32-55.
- Våge, H. 2003. Fugler i Nordland - 2002. LRSK-rapport. - *Havørna* 14: 4-27..
- Våge, H. 2004. Fugler i Nordland - 2003. LRSK-rapport. - *Havørna* 15: 6-26.
- Ålbu, T. 2003. Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 1997-2003. Del 1: rapport- og NSKF-arter. - *Rallus* 32: 96-108.
- Ålbu, T. 2004. Rapport fra LRSK Møre og Romsdal for perioden 1997-2003. Del 2. - *Rallus* 33: 30-38.
- Ålbu, T. 2005. Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 2004. - *Rallus* 34:110-116.
- Aarvak, T. & Timonen, S. (red.) 2004. Fennoscandian Lesser White-fronted Goose conservation project. Report 2001-2003. - WWF Finland Report No. 20 & Norwegian Ornithological Society, - *NOF Rapportserie* report no. 1-2004: 27-28.

Summary

THE NORWEGIAN BIRD REPORT 2002

- a report on locally uncommon and scarce birds in Norway in 2002, by the Norwegian Birds Records Committee (NFKF)

The basis of this report is the annual reports produced by the county rarities committees. For 2002 all the counties contributed to the report, although the Svalbard archipelago and Jan Mayen as well as Finnmark, Troms, Sogn & Fjordane, Rogaland and Vest-Agder counties did not publish own county reports. We believe this report reflects fairly well observations from Norway in 2002. Readers should take care to note the geographical or time delimitation

of the records stated for the different species, as stated in codes immediately after the scientific name of the species. The Norwegian Birds Records Committee (NFKF) has been publishing annual reports since 1991.

The occurrence of Bewick's Swan *Cygnus columbianus* was the third best in NFKFs history, while the occurrence of Lesser White-fronted Geese *Anser erythropus* at the traditional feeding and roosting site Valdakmyra, Porsanger (FI) continued to be low. Gadwalls *Anas strepera* have occurred in steadily increasing numbers in Norway in recent years, and 2002 was the best year to date for this species. Also Garganeys *Anas querquedula* occurred in good numbers giving the second best occurrence in NFKFs history. Due to favourable weather conditions during spring migration, Quail *Coturnix coturnix*, Corn Crane *Crex crex* and Spotted Crane *Porzana porzana*, all occurred in exceptionally good numbers in 2002. Both Sooty Shearwaters *Puffinus griseus* and Manx Shearwaters *Puffinus puffinus* experienced their third best year since 1991. There was a further increase in numbers at the recently established colonies of Great Cormorant *Phalacrocorax carbo* of the subspecies *sinensis* at Øra (ØF), where the first confirmed breeding was in 1997. Both White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla* and Peregrine Falcons *Falco peregrinus* have steadily increased in numbers. The White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* has expanded its breeding distribution southwards, while the Peregrine Falcon *Falco peregrinus* has expanded or re-established at inland locations. The Eurasian Hobby *Falco subbuteo* is another raptor that has occurred in high numbers in recent years, and 2002 was the best year ever. The occurrence of Avocets *Recurvirostra avosetta* was the best since 1998 and was the third best year since 1991. Several shorebirds, such as Northern Lapwings *Vanellus vanellus*, Great Knots *Calidris canutus*, Dunlins *Calidris alpina* and Woodcocks *Scolopax rusticola* wintered in considerable lower numbers than in the last two years, probably due to colder pre-winter temperatures. The occurrence of Black-tailed Godwits *Limosa limosa*, Glaucous Gulls *Larus hyperboreus* and Iceland Gulls *Larus glaucooides* was the best in NFKFs history. Also the occurrence of Little Gulls *Larus minutus* was the best ever and new breeding locations were found south of its known breeding distribution. Black Terns *Chlidonias niger* was seen in good numbers (second best year), while Sandwich Terns *Sterna sandvicensis* experienced a poor year. Kingfishers *Alcedo atthis* had a good year with one breeding attempt recorded. The number of Hoopoes *Upupa epops* was the lowest since 1996. The occurrences of Red-throated Pipits *Anthus cervinus*, Pied Wagtails *Motacilla alba yarrellii*, Marsh Warblers *Acrocephalus palustris*, Barred Warblers *Sylvia nisoria*, Red-breasted Flycatchers *Ficedula parva* and Great Grey Shrikes *Lanius excubitor* was the highest ever recorded, while Wood Larks *Lullula arborea* experienced second best numbers since 1991. Many breeding attempts

of Waxwings *Bombycilla bombycilla* were recorded, especially in Nordland county. Stonechats *Saxicola torquata* occurred in good numbers and four breeding pairs were recorded. At least three observations of Siberian Tits *Poecile cinctus* were recorded from its presumed distribution gap area in Nord-Trøndelag county. Arctic Redpolls *Carduelis hornemanni* continued to occur in good numbers after the autumn 2001 influx. In late summer and autumn, southern and western parts of Norway experienced a giant influx of Two-barred Crossbills *Loxia leucoptera*. The Hawfinch *Coccothraustes coccothraustes* still show a marked increase in the north of its distribution range, especially in the Trøndelag counties. The situation is not as bright for Ortolan Bunting *Emberiza hortulana*, which continues to occur in low numbers and is now in danger of becoming lost as a member of the Norwegian avifauna.

Takksigelser

En stor takk rettes til Oskar K. Bjørnstad (administrator for fugler.net) og Vegard Bunes (sekretær for FeltOrnitologene) for tilgang og tilrettelegging av data fra de respektive basene. Takk til Magne Myklebust for korrekturlesing og annen nyttig hjelp, og til Paul Shimmings for korrekturlesing av engelsk sammendrag. Vi ønsker også å rette en stor takk til våre kontaktpersoner i landets LRSK-er for godt samarbeid og stor velvilje i forbindelse med våre mange henvendelser. Takk også til alle ivrige ornitologer der ute. Uten deres innsats i felt samt vilje til å rapportere funnene, ville dette blitt en svært mager rapport.

NFKFs adresse:

Tore Reinsborg, Brattvollvegen 6, N-7056 Ranheim

Appendix

Årlige antall (ind.) i perioden 1991-2000 for et utvalg av arter som er rapportert til NFKF. Total i tabellen er akkumulerte minimumsantall. Siste kolonne angir gjennomsnittet i rapporteringsperioden(e). Kun ad. fra hekkefunn er inkl. Skilletegn angir ind. på vår/høsttrekk, * Dobbeltekkasin: ekskl. 1 ind. hver i 1993 og 2000 som ikke er plassert i trekkperiode, * Hærfugl: ekskl. 2 ind. i 1993 som ikke er plassert til trekkperiode, * Gresshoppesanger: totalt antall ind./hvorav syngende ind., * Skjeggmeis: inkl. kull/familiegrupper, * Varsler: trolig betydelig underrapportert, * Svartkråke: trolig en del dobbeltregistreringer, * Konglebit: ekskl. ukjent antall ind. i flokker.

*Annual records (inds.) of selected species reported to NFKF during 1991-2000. The table summarizes accumulated minimum numbers. Last column indicate average numbers. Only ad. from breeding records are included. Slash indicate spring/autumn migrating inds. * Great Snipe: excl. 1 ind. in 1993 and 2000 each not placed to a migration period, * Hoopoe: excl. 2 inds. in 1993 not placed to a migration period, * Grasshopper Warbler: Totals (inds./numbers of whom are singing inds.), * Bearded Tit: incl. broods/family groups, * Great Grey Shrike: probably underestimated, * Carrion Crow: Probably double-recordings, * Pine Grosbeak: excl. unknown number of inds. in flocks.*

Art	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Total	Snitt per år
Dvergsvane	22	62	42	49	30	30	60	47	29	49	400	40
Sædgås÷FI	72	102	-	71	241	522	179	908	173	207	2475	275
Tundragås	107	71	-	219	300	446	2068	811	140	207	4369	485
Dverggås	-	-	-	-	191	103	169	187	147	77	874	146
Stripegås	4	16	22	17	14	8	13	17	25	68	204	20
Snøgås	17	10	24	13	19	17	9	19	6	15	149	15
Ringgås (<i>bernicla</i>)	4	34	75	188	18	75	40	75	4	27	540	54
Mandarinand	7	13	13	17	16	22	8	10	11	15	132	13
Snadderand	53	77	60	52	69	72	42	69	94	111	699	70
Knekkand	47	92	203	55	122	215	109	84	181	206	1314	131
Lappfiskand÷FI	103	111	134	95	118	147	181	179	244	218	1530	153
Rapphøne	12	14	12	0	10	1	0	2	3	1	55	6
Vaktel	8	21	25	18	43	22	112	100	52	88	489	49

Art	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Total	Snitt per år
Gulneblom÷FI,TR	74	58	63	67	117	183	150	61	103	115	991	99
Grålire	61	3	9	9	62	110	1002	260	18	761	2295	230
Havlire	26	31	9	53	68	213	72	268	38	120	898	90
Sivhauk÷ØF	53	118	84	58	176	178	118	157	130	154	1226	123
Lerkefalk	10	34	50	66	61	74	48	38	67	94	542	54
Vannrikse	-	-	15	58	90	46	38	173	81	257	758	95
Myrrikse	11	22	20	8	18	26	17	22	17	45	206	21
Åkerrikse	12	24	29	10	58	35	56	57	77	135	493	49
Avosett	13	9	11	4	3	7	8	10	3	6	74	7
Boltit (T)	36/3	24/0	42/2	27/0	211/2	144/2	217/1	404/8	167/0	18/16	1290/34	129/3
Fjellmyrløper (T)	4/7	0/5	1/3	7/8	12/6	2/9	18/6	16/5	17/13	2/15	79/77	8/8
Dobbeltbekkasin (T)	3/12	2/12	3/11*	5/12	10/14	5/26	3/16	6/9	18/18	4/7*	59/137	6/14
Svarthalespove (T)	94	44	75	29	74	56	88	91	113	49	713	71
÷TR og RO												
Svømmesnipe (T)÷FI	11/11	3/10	23/14	5/108	2/19	3/13	33/4	17/9	5/44	3/12	105/244	11/24
Polarjo ÷FI,TR	222	72	26	162	25	25	78	18	106	30	764	76
Fjelljo (T)÷FI	57/369	2/0	13/0	6/6	9/3	23/8	9/18	3/2	11/3	4/10	137/419	14/42
Dvergmåke	45	31	41	41	80	81	81	94	110	276	880	88
Grønlandsmåke ÷FI,TR	26	20	53	29	27	37	39	28	31	61	351	35
Polarmåke÷FI,TR	-	-	-	52	58	60	58	76	61	49	414	59
Rovterne	3	6	3	4	1	4	2	2	7	1	33	3
Splitterne	-	114	75	105	97	166	168	308	90	203	1326	147
Dvergeterne	3	4	2	3	0	4	2	3	2	1	24	2
Svartterne	2	75	10	12	20	11	26	15	3	5	179	18
Polarlomvi	-	-	4	1	0	6	8	1	0	6	26	3
Turteldue	40	33	34	21	30	32	28	32	19	29	298	30
Snøugle	3	1	10	5	17	18	11	9	8	60	142	14
Lappugle	3	4	9	11	1	9	17	10	3	0	67	7
Isfugl	12	24	16	14	13	4	3	7	10	6	109	11
Hærfugl	8/11	6/10	3/24*	3/4	1/17	0/3	4/9	2/13	0/12	1/16	28/119	3/12
Trelerke	39	28	39	105	74	54	47	49	136	96	667	67
Fjellerke (T,V)	-	-	250	256	295	290	271	583	393	130	2468	353
Tartarpiplerke	11	17	5	55	37	22	31	27	40	49	294	29
Lappiplerke÷FI,TR	-	-	53	44	47	34	16	27	28	61	310	39
Engelsk gulerle	17	7	9	14	15	12	7	24	7	9	121	12
Svartryggerle	-	66	83	-	-	69	99	193	155	130	794	114
Svartrødstjert	15	34	52	83	100	99	59	84	66	144	736	74
Svartstrupe	6	14	12	44	15	12	6	11	6	74	200	20
Gresshoppesanger*	/35	/52	/42	60/29	89/38	60/38	69/57	63/54	/51	83/29	604/425	71/43
Myrsanger	-	-	119	134	233	210	205	185	298	276	1836	208
Hauksanger	26	32	11	14	18	22	49	16	22	21	231	23
Gulbrynsanger	17	21	32	20	17	40	28	32	50	65	322	32
Dvergfluesnapper	12	12	9	7	12	16	7	13	8	8	104	10
Skjeggmeis*	85	157	243	70	28	26	20	419	76	248	1372	137
Pirol	4	12	5	4	7	9	10	8	6	21	86	9
Varsler	-	-	-	49*	113	148	105	170	221	167	973	139*
Svartkråke	44	31	41	44	37	17	27	96*	131*	111*	579	58
Polarsisik÷FI,TR	-	-	25	80	378	91	67	36	67	56	800	100
Båndkorsnebb	24	3	9	3	20	265	220	202	500	11	1257	126
Konglebit ÷FI	-	65	361*	68	1390*	1113	41	666	260	426	4390	488
Hortulan÷HE	-	-	29	27	16	38	33	27	29	21	220	28
Vierspurv	14	10	17	7	15	8	24	19	9	18	131	13
Dvergspurv	14	14	6	32	5	9	8	12	11	27	138	14